

NEUTRAALIN JA PROPAGANDAN VÄLIMAASTOSSA

Ensimmäinen maailmansota National Geographic Magazinen artikkeleissa

Ville Häyrinen

Pro gradu –tutkielma

Yleinen historia

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Toukokuu 2018

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos / Humanistinen tiedekunta

HÄYRINEN, VILLE: NEUTRAALIN JA PROPAGANDAN VÄLIMAASTOSSA.
Ensimmäinen maailmansota National Geographic Magazinen artikkeleissa

Pro gradu -tutkielma, 61s. 4 liitettä.

Yleinen historia

Toukokuu 2018

TIIVISTELMÄ

Pro gradu -tutkielmassani tutkin amerikkalaisten National Geographic Magazinen artikkeleita ensimmäisen maailmansodan ajalta. Tutkimani lehden numerot ovat elokuulta 1914 aina vuoden 1918 joulukuun numeroon asti. Aiheenani tutkimuksessani on, miten sota näkyy National Geographic Magazinessa sotavuosien aikana.

Tutkimuskysymykseni on, miten neutraalius näkyy lehden numeroissa sodan alusta aina sodan loppuun asti? Tätä päätutkimuskysymystä tarkennan apukysymyksillä: miten lehden raportointi sodasta kehittyi sodan aikana? Mitkä tapahtumat sodasta näkyvät National Geographicissä? Alkuperäislähteenäni käytän ainoastaan National Geographic Magazinen artikkeleita. Tutkin artikkeleita pääasiallisesti kronologisessa järjestyksessä.

Tutkimustuloksena lehti toteuttaa neutraalia linjaa artikkeleissa varsinkin vuosina 1914-1915. Tänä aikana sotaa Euroopassa kuvataan vain laajoilla maantieteellisillä maakuvausilla, joista amerikkalaiset lukijat saavat yleistietoa sodan osapuolista. Sodan edetessä National Geographicin linja alkaa pikkuhiljaa muuttua kohti ympärysvaltioja suosivaksi. Vuoden 1916 murehditaan sodan aiheuttamasta elintarvikepulasta Euroopassa ja kirjoitetaan meriväylien merkityksestä Yhdysvalloista Eurooppaan. Tutkimustuloksen toinen osa koskee vuosia 1917 ja 1918. Yhdysvaltojen liittyttyä sotaan lehden neutraali linja muuttuu kohti propagandaa, missä erottuvat kotirintaman ylistäminen, liittolaismaiden kehuminen, Yhdysvaltojen ylivoimaisuuden ilmaisu, saksalaisten demonisoiminen sekä sodan loppuvaiheissa pettymys Eurooppaan. National Geographic muuttui sodan aikana merkittävästi. Näin ollen lehti sisälsi sekä neutraalia, että propagandaa sodan aikana. Se kuvasti sotaa, jossa sotatapahtumat muuttivat yhteiskuntia ja valtioiden rajoja.

Asiasanat: National Geographic Magazine, ensimmäinen maailmansota, neutraalius, propaganda, mediahistoria, sotahistoria.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Tutkimustilanne ja tutkimuskysymykset	2
1.2 National Geographic Magazine.....	3
1.3 Neutraalius ja propaganda ensimmäisen maailman sodan aikana	5
1.4 Ensimmäinen maailmansodan konteksti.....	7
2. Maantiedettä ja yleistietoa Euroopasta – rintamat kaukana Amerikasta	13
2.1 Sota alkaa Euroopassa – neutraali National Geographic ja maakuvaukset	13
2.2 Muut rintamat kiinnostuksen kohteena vuosina 1915-16.....	19
3. Propagandaa kotirintamalla – sota ja Amerikka	34
3.1 Vuosi 1917 – muutosten vuosi sodassa ja National Geographicissa.....	34
3.2 Sota jatkuu viidettä vuotta – amerikkalaisten sota alkaa ja päättyy	45
4. Lopuksi	56
Lähdeluettelo	59

1. Johdanto

1. The first principle is absolute accuracy. Nothing must be printed which is not strictly according to fact. The Magazine can point to many years in which not a single article has appeared which was not absolutely accurate.
2. Abundance of beautiful, instructive, and artistic illustrations. [- -]
4. All personalities and notes of a trivial character are avoided.
5. Nothing of partisan or controversial character is printed.
6. Only what is of kindly nature is printed about any country or people, everything unpleasant or unduly critical being avoided. [- -]¹

Näin yhdysvaltalaisen National Geographic Magazinen pitkäaikainen päätoimittaja Gilbert H. Grosvenor (1875 – 1966)² linjaa lehensä toimituksellisia periaatteita maaliskuussa 1915. Grosvenorin säännöt kuvaavat hyvin National Geographicin artikkelien toimituksellista linjaa. Artikkelien piti olla puolueettomia ja säädyllisiä. Myös lehti itsessään piti olla esteettinen kokonaisuus, jossa teksti ja kuvat ovat lukijalle ensiluokkaisia. Lukukokemuksen piti olla täydellinen. Ensimmäisen maailmansodan aikana ja varsinkin kun Yhdysvallat lähti sotaan vuonna 1917, nämä Grosvenorin periaatteet kokivat kuitenkin kolauksen. Aiemmin maantieteeseen ja vieraiden kulttuurien esittämiseen suuntautunut aikakausilehti alkoikin tuottamaan patrioottisia artikkeleita, jotka oikeuttivat Yhdysvaltojen osallistumiseen sotaan Saksaa vastaan. Tämä Grosvenorin listaama toimituksellinen ohje ja sen ohjesäännöt tulevat kulkemaan tutkimukseni mukana läpi ensimmäisen maailmansodan National Geographic Magazinen sivuilla.

Pro gradu -työni aiheena on alkuperäislähteeni National Geographicin Magazinen³ antama näkökulma ensimmäisen maailmansodan vuosiin 1914-1918. Valikoin ensimmäisen maailmansodan käsittelykohteekseni, koska lehtien sisältö muuttui selvästi

---

¹ Gilbert H. Grosvenor: "Report of the Director and Editor of the National Geographic Society for the Year 1914", NGM Vol. 27 (MAR 1915) 318: 3. sääntö: *Everything printed in the Magazine must have permanent value, and be so planned that each magazine will be as valuable and pertinent one year or five years after publication as it is on the day of publication. The result of this principle is that tens of thousands of back numbers of the Magazine are continually used in school-rooms.* 7. sääntö: *The contents of each number is planned with a view of being timely. Whenever any part of the world becomes prominent in public interest, by reason of war, earthquake, volcanic eruption, etc, the member of the National Geographic Society have come to know that in the next issue of their Magazine they will obtain the latest geographic, historical, and economical information about that region, presented in an interesting and absolutely non-partisan manner, and accompanied by photographs which in number and excellence can be equaled by no other publication.* Kohdat 3. ja 7. on jätetty pois lainauksesta tilan vuoksi.

² Lehden päätoimittajana 1899 – 1954.

³ Lehden koko nimi *The National Geographic Magazine*, tästä eteenpäin tulen mainitsemaan alkuperäislähteeni usein lyhennyksellä National Geographic.

ensimmäisen maailmansodan aikana Euroopan maita ja kulttuureja kuvaaviksi laajoiksi artikkeleiksi. Käsittelen tekstissäni sotaa kahdessa osaa. Ensimmäinen käsittelyluku tutkii miten ensimmäinen maailmansota näkyy lehden numeroissa sodan alkuvaiheessa 1914-1916. Toinen käsittelylukuni keskittyy Yhdysvaltojen rooliin sodassa vuodesta 1917 lähtien aina sodan loppuun 1918. Käsittelyluvuissa tutkin miten maailmansota näkyy NG:n artikkeleissa ja miten sotaa kuvataan lehdessä. Käsittelytapani on enimmäkseen kronologinen, sillä lehden artikkelien rakentuminen sotavuosittain tekee tästä tavasta loogisimman tarkastella lehden raportointia maailmansodasta. Käytän makrohistoriallista lähestymistapaa, sillä NG:n artikkelit liittyvät usein isoihin makrohistoriallisiin tapahtumiin maailmansodassa.

1.1 Tutkimustilanne ja tutkimuskysymykset

National Geographica on tutkittu 1970-luvulta lähtien historian tutkimuksen ja kirjallisuustieteen saralla. Läpikäymieni kirjojen ja artikkeleiden perusteella National Geographicin tutkimus on jakautunut kahdelle kentälle.

Ensimmäisenä ryhmänä ovat National Geographicin ja sen kattojärjestön The National Geographic Society sisällä vaikuttaneiden henkilöiden tutkiminen. Tässä tutkimuskentässä Robert POOLE⁴ ja Howard S. ABRAMSON⁵ ovat tutkineet kuinka tiedemies ja keksijä Alexander Graham Bellin perustamasta alun perin maantieteellisestä National Geographic Society –tiedeyhteisöstä tuli nykypäivänä tunnettu globaali mediakonserni. Tämä tutkimuskenttä auttaa selvittämään omassa tutkimuksessani esimerkiksi miten johdannon alussa siteerattu pitkäaikainen päätoimittaja Gilbert H. Grosvenor vaikutti ensimmäisen maailmansodan aikana lehden julkaisuun ja sen sisältöön.

Toinen tutkimuskenttä on keskittynyt enemmän National Geographic -aikakausilehden antamaan näkökulmaan Amerikasta ja muusta maailmasta. Tässä tutkimuskentässä teemoina ovat muun muassa etnografian, sukupuolen, kulttuurien vuorovaikutuksen, imperialismiin, toiseuden ja visuaalisuuden rooli National Geographicin artikkeleissa. Stephanie HAWKINGS⁶ on tutkinut National Geographicin visuaalisuutta, globaaliutta ja vieraiden kulttuurien kuvausta. Hän on tutkimuksessaan käyttänyt hyväksi National Geographicin lukijapalautetta 1900-luvun alusta lähtien. HAWKING painottaa erityisesti

---

⁴ *Explorer's House: National Geographic And The World it Made (2004).*

⁵ *National Geographic: Behind America's Lens On The World (1987).*

⁶ *American Iconographic: National Geographic, Global Culture, And The Visual Imagination (2010) ja Savage Visions: Ethnography, Photography, and Local-Color Fiction in National Geographic (2008)*

National Geographicin roolia amerikkalaisena ikonina, joka tuottaa ikonisia kuvia eksoottisista ihmisistä ja maisemista ikkunana maailmasta amerikkalaisille.⁷ Susan SCHULTEN⁸ tutkii miten amerikkalainen maantiede kehittyy National Geographicissa 1880 – 1950 -luvuilla, myös hänen tutkimuksessaan lukijapalaute reflektoi NG:n julkaisuja eri aikakausilta. Tamar ROTHENBERG⁹ taas tutkii NG:ia sukupuoliroolien kautta. Philip J. PAULY¹⁰, jota pidetään ensimmäisenä National Geographicin alkuvaiheen tuotannon kriittisenä tutkijana. Tuoreemmat julkaisut siteeraavat ja vievät eteenpäin useasti PAULYN tutkimuksia ja ajatuksia. National Geographicin ja ensimmäisen maailmansodan suhteesta edellä mainitut tutkijat kirjoittavat vain muutamien sivujen verran. Tämä tekee osittain haasteelliseksi National Geographicin tutkimisen, kun aiempaa suoranaista tutkimusta on vähän.

Pro graduni päätutkimuskysymyksenä on miten National Geographicin neutraalius ilmenee ensimmäisen maailmansodan aikana? Tätä tutkimuskysymystä tulen tarkentamaan alakysymyksillä: Miten raportointi sodasta kehittyi sodan edetessä? Miten Yhdysvaltojen liittyminen sotaan ympärysvaltojen puolelle muuttaa National Geographicin näkökulmaa sodasta? Mitkä tapahtumat sodasta tulevat lehdessä näkyvästi esiin? Tutkimusaiheittani lähestyn käsittelyluvuissa yleisen tapahtumahistorian, sotahistorian ja National Geographicista tehdyn tutkimuksen avulla. Käytän apuna myös tutkimusta ruuan merkityksestä sotapropagandassa ja tutkimusta propagandan merkityksestä kotirintamalla.

1.2 National Geographic Magazine

Alkuperäislähteeni The National Geographic Magazine on vuodesta 1888 asti julkaistu yhdysvaltalainen aikakausilehti, jonka päämajana on Washington Yhdysvaltojen itärannikolla. National Geographic oli alkuvuosinaan maantieteeseen keskittynyt tieteellinen julkaisu. Lehden tyyli kuitenkin muuttui Espanjan ja Yhdysvaltojen sodan aikana 1898 tieteellisestä julkaisusta kuukausittaiseksi aikakausilehdeksi. Tähän vaikuttivat valokuva- ja painotekniikan kehitys vuosisadan vaihteessa. Myös National Geographicin kattojärjestön National Geographic Societyn perustajien poliittiset kytkökset ja erityisesti valokuvien käytön oivaltaminen vaikuttivat suunnan

---

⁷ HAWKINGS 2010, 13.

⁸ *The Geographical Imagination in America 1880-1950 (2001)*

⁹ *Presenting America's World, Strategies of Innocence in National Geographic Magazine, 1888-1945. (2007).*

¹⁰ *The World and All That is in It: The National Geographic Society, 1888-1918. (1979)*

muutokseen.¹¹ Stephanie HAWKINGSIN mukaan National Geographicista tuli 1900-luvun alusta lähtien osa amerikkalaisten jokapäiväistä lukemista niin kotitalouksissa, julkisissa tiloissa sekä erityisesti kouluissa.¹² National Geographicin tarkoitus oli erityisesti levittää yleissivistystä maailman eri kolkista amerikkalaiselle lukijakunnalle. Lehti oli myös ahkerassa käytössä amerikkalaisessa koulumaailmassa. Päätoimittaja Grosvenorin mukaan lehden kuukausinumeroiden tuli olla ehyitä ja ajattomia kokonaisuuksia, joita koululaiset ja muut amerikkalaiset voisivat tutkia vielä vuosien päästä julkaisuista.¹³

National Geographicin erityispiirteenä oli sen julkaisija ja omistaja National Geographic Society, joka oli alun perin tarkoitettu tieteelliseksi seuraksi. Lehden tyylin muututtua kohti massoja vuosisadan vaihteessa muutti myös Societyn merkityksen. Jäsenyydestä National Geographic Societyyn tuli tavallisille lukijoille ”osakkeenomistajuus”, jonka avulla lukijat pystyivät kommentoimaan ja kehittämään lehden sisältöä.¹⁴ National Geographicin jäsenyyksien määrä kasvoi huomasti 1900-luvun alusta 1920-luvulle. Vuonna 1904 jäsenyyksien määrä oli 2800, mutta ensimmäisen maailmansodan jälkeen vuonna 1920 jo 713312 jäsentä.¹⁵ Jäsenyys National Geographic Societyssa antoi esimerkiksi oikeuden lähettää National Geographicille itse kerättyjä geologia näytteitä ja ansaita tätä kautta National Geographicin kunniamerkkejä- ja mainintoja. Vaikka Society oli järjestö, ei kaupallinen kustannusyhtiö, toimi Society ja sen myötä lehti hyvin kaupallisesti jo 1900-luvun alussa. Esimerkiksi käsittelemissäni numeroissa mainokset ovat sivumäärällisesti olennaisessa osassa lehteä aina niiden alussa ja lopussa.

Ensimmäisen maailmansodan aikana National Geographic muuttuu sisällöllisesti mitä pidemmälle sotaa mennään. Artikkelit ovat yleissivistäviä ja yleensä kaiken kattavia kuvauksia kohtemaista. Kuvamateriaalia lehden artikkeleissa on runsaasti. Esimerkiksi vuoden 1914 marraskuun koko numeron kattavassa Venäjää käsittelevässä artikkelissa on noin 110 kuvaa. Kuvia käytetään siis paljon jo ensimmäisen maailmansodan ajan National Geographicissa. Valitettavasti suurin osa kuvamateriaaleista sota-ajan lehdissä on alkuperäisaineistoni digitoidussa versiossa liian huonolaatuisia, jotta niitä voisi käyttää johdonmukaisesti tutkimuksen apuna. Sen sijaan useat kuvatestit ovat jopa

---

¹¹ HAWKINGS 2010, 14.

¹² HAWKINGS 2010, 9.

¹³ Gilbert H. Grosvenor: ”Report of the Director and Editor of the National Geographic Society for the Year 1914”, NGM Vol. 27 (MAR 1915) 318-319.

¹⁴ HAWKINGS 2010, 25.

¹⁵ HAWKINGS 2010, 45.

informatiivisempia itse artikkeleista kuin teksti. Kuvatekstit voivat jopa paljastaa artikkelin aiheesta enemmän kuin teksti.

Alkuperäislähteenä National Geographicin tekee mielenkiintoiseksi sen artikkelien yleissivistävä luonne ja niiden laajuus. National Geographicin artikkelit eivät olleet nopealukuisia aikalaisille vaan niiden lukemista varten varattiin aikaa ja niiden tietoja opiskeltiin.¹⁶ Myös artikkelien kohteiden valinta noudatteli Gilbert H. Grosvenorin ohjeita. Eri maita valittiin vuosien 1905-1920 välillä lehteen vain itsenäisiä maita, jotka olivat amerikkalaisesta näkökulmasta tarpeeksi eksoottisia sekä kaukana Yhdysvalloista. Esimerkiksi pohjoisamerikkalaiset alkuperäiskansat eivät kuuluneet tähän joukkoon.¹⁷ Myös Yhdysvaltojen massiivinen maahanmuutto 1900-luvun alussa ei saa lehdessä merkittävää palstatilaa, samoin ensimmäisen maailmansodan aikana artikkeleja siirtolaisista on vain muutama.

Yleistä huomioitavaa National Geographicista tämän työn kannalta on lehden nimen The National Geographic Magazinen käyttö tekstissäni. Käytän lyhennettyä muotoa National Geographic, kun tarkoitan lehteä ja sen artikkeleita. Kun kyseessä on The National Geographic Society, mainitsen sen aina National Geographic Societyn nimellä. Huomioitavaa työn lähdeviittausten kannalta on myös lehden sivunumerot. Yleisen käytännön sijaan, jolloin jokainen numero alkaa ensimmäisestä sivusta ja päättyy tiettyyn sivunumeroon, National Geographic toteuttaa omaa systeemiään, jossa sivunumerointi alkaa uudestaan aina uudesta nidoksesta. Nidokset eli volyymit ovat aina tammikuusta kesäkuuhun ja heinäkuusta joulukuun eli NG:lla on joka vuosi kaksi nidosta. Seuraavat lehden numerot jatkavat siitä mihin edellinen numero on jäänyt sivunumeroinnin osalta. Tämän vuoksi lähdeviittauksieni sivunumeroinnit voivat vaikuttaa oudolta, mutta toteuttavat vain National Geographicin nykyään hieman omituiselta tuntuvaan systeemiin.

1.3 Neutraalius ja propaganda ensimmäisen maailman sodan aikana

National Geographicin tutkimisessa sodan ajalta tärkeäksi teemaksi tulee neutraaliuden esiintyminen ja merkitys lehden artikkeleissa. Samoin on tärkeää määritellä propagandan merkitys ensimmäisessä maailmansodassa.

Neutraali tarkoittaa pidättäytymistä kannattaa tai liittoutua tietyn toisen leirin kanssa, sekä toteuttaa omaa tiettyä linjaa. Neutraalius eli puolueettomuus ensimmäisen

---

¹⁶ HAWKINGS 2010, 42.

¹⁷ PAULY 1979, 528.

maailmansodan aikana voidaan jakaa kulttuuriseen, poliittiseen, taloudelliseen ja sotilaalliseen puolueettomuuteen.¹⁸ Eteenkin Euroopassa puolueettomat maat toteuttivat näitä puolueettomuuden eri osa-alueita eri tavalla. Ei voida puhua yksittäisestä puolueettomasta linjasta, joita kaikki maat olisivat noudattaneet sodan aikana.¹⁹ Monimuotoinen puolueettomuus on siksi vaikeaa määritellä ensimmäisen maailman sodan aikana. Esimerkiksi Hollanti, Sveitsi ja Skandinavian maat toteuttivat puolueettomuuttaan eri tavalla sodan kuluessa. Taloudellisessa mielessä kaikki puolueettomat maat olivat kukin omalla tavallaan sidoksissa ympärysaltoihin ja keskusvaltoihin.²⁰ Näin ollen ensimmäisen maailmansodan aikaisessa maailmassa, jossa vapaakauppa oli edistyneiden valtioiden teollisuuden ja yhteiskuntien hyvinvoinnin perusta, ei puhdasta puolueettomuutta enää ollut. Yhdysvaltojen kohdalla puolueettomuus sodan alussa on ristiriitaista. Asiaa on tutkittu kansainvälisen lain kautta. HERTOĞ ja KRUIZINGA mainitsevat että sodan jälkeinen ja 1930-luvun revisionistinen tutkijakoulukunta korostaa kuinka ympärysalvat hyötyivät keskusvaltoja huomattavasti enemmän Yhdysvaltojen puolueettomuudesta.²¹ HERTOĞ ja KRUIZINGA ottavat esiin lainaten John GOOGANIN²² näkemyksen kansainvälisen lain ristiriitaisesta merkityksestä suhteessa Yhdysvaltojen rooliin pidättäytyä sodasta sen alkuvaiheissa.²³ Kansainvälinen laki esti Yhdysvaltojen liittymisen sotaan ja vahvisti näin myös muiden puolueettomien maiden puolueettomuutta näiden tarttuessa ennemmin eristäytymiseen kuin liittoutumiseen.²⁴ Puolueettomuutta on siis vaikeaa määritellä tarkasti, selvää kuitenkin on, että Iso-Britannia ja Ranska muodostivat Yhdysvaltojen kanssa tiiviimmät suhteet esimerkiksi kaupankäynnin osalta, kuin Saksa tai Itävalta-Unkari. Tämä kehitys jatkui sodan edetessä ja alkaa myös näkyä National Geographicin artikkeleissa vuodesta 1915 alkaen.

Propaganda käsitteenä voidaan määritellä tietyn ryhmän etujen ja päämäärien tavoittelun keinoksi. Sitä esiintyy mediassa ja valtioiden diplomatiassa sekä poliittisten ryhmien viestinnässä. Propagandaa eri muodoissaan katsotaan esiintyneen aina Mesopotamiasta nykypäivään asti.²⁵ Ensimmäistä maailmansotaa pidetään ensimmäisenä totaalina sodana, missä taistelevien sotilaiden lisäksi siviilit kotirintamalla osallistuivat ja kärsivät

---

¹⁸ HERTOĞ & KRUIZINGA 2011, 1-14

¹⁹ HERTOĞ & KRUIZINGA 2011, 1-14

²⁰ Ibid. 8.

²¹ Ibid. 7.

²² *The End of Neutrality: The United States, Britain and Maritime Rights, 1899-1915 (1981)*

²³ HERTOĞ & KRUIZINGA 2011, 7.

²⁴ Ibid. 7.

²⁵ PADDOCK 2014, 3-7.

sodasta. Jokaisen kansalaisen tuli totaalissa sodassa osallistua yhteisiin sotaponnistuksiin.²⁶ Tammy PROCTOR jaottelee ensimmäisen maailmansodan ”kotirintamien” ja ”taistelurintamien” sodaksi, missä valtioiden propagandakoneistot hyödynsivät molempia rintamia sotasaavutusten aikaansaamiseksi.²⁷ PROCTORIN mukaan ensimmäinen maailmansota ei ollut pelkästään strategisten, kenraalien ja tavallisten sotilaiden sota vaan byrokraattisen sotilas- ja siviilihallintojen dikotomia, missä tarkoituksena oli ”myydä” sota myös kotirintamille.²⁸ Sota-aikana siviili- ja sotilashallinnot huomasivat että lehdistö oli tehokkaimpina keinoja valjastaa propagandan välineeksi ylläpitämään yhteiskunnan mobilisaatiota ja siviilien moraalialia.²⁹ Tällainen propaganda näkyy selkeästi National Geographicissa Yhdysvaltojen liittyessä sotaan vuonna 1917.

1.4 Ensimmäinen maailmansodan konteksti

Ensimmäisen maailmansodan tausta oli useiden poliittisten, kansallisten, taloudellisten ja sotilaallisten syiden summa. Napoleonin sotien jälkeiseen sekavaan Eurooppaan luotiin Wienin kongressissa 1814-1815 voittajavaltioiden Preussin, Venäjän, Itävallan ja Iso-Britannian toimesta jonkinlaiset kansainvälisen politiikan pelisäännöt. Wienin kongressin tasapaino- ja turvallisuusperiaatteet eivät kuitenkaan kestäneet 1800-luvun aatteellisia, poliittisia ja taloudellisia muutoksia. Nationalismi synnytti kapinoita, vallankumouksia ja uusia valtioita Euroopassa: tämä toi epävarmuutta. Wienin kongressin periaatteita voimakkaasti vahtineet Venäjä ja Itävalta ajautuivat toisiaan vastaan. Vuonna 1871 Saksa yhdistyi Saksan keisarikunnaksi, josta tuli uusi suurvalta Eurooppaan ja aiheutti pelkoa Ranskassa, Venäjällä ja Iso-Britanniassa. Imperialismin aika 1870-1914 kiihdytti siirtomaakilpailun ja oli lähellä aiheuttaa yhteenottoja Euroopan suurvaltojen välillä. Teollistuminen mahdollisti tekniikan kehityksen ja uudet innovaatiot, joita hyödynnettiin aseiden ja räjähteiden kehittämisessä. Tämä johti asevarusteluun, koska kaikkien piti saada uusia aseita. Asevarustelu taas lisäsi epäluuloja varsinkin Euroopan suurvaltojen välillä. Tästä oli esimerkkinä Britannian ja Saksan välinen laivastokilpailu, joka kiristi maiden välejä.³⁰

---

²⁶ PADDOCK 2014, 3-7.

²⁷ PROCTOR 2010, 7

²⁸ Ibid.

²⁹ PADDOCK 2014, 9.

³⁰ ZETTERBERG 2006, 767.

Euroopan suurvaltapolitiikkaan alkoi 1800-luvun lopusta lähtien vaikuttamaan eri suurvaltojen solmimat liitot. Saksa, Itävalta-Unkari ja Italia solmivat niin sanotun kolmiliiton vuonna 1882, jonka avulla Saksa haki liittolaisia Ranskaa vastaan.³¹ Ranska ja Venäjä puolestaan solmivat keskenään puolustus sopimuksen vuonna 1892, tämä sopimus velvoitti molempia maita asettamaan sotilaallisia voimia toistensa avuksi, jos ne joutuisivat Saksan tai Itävalta-Unkarin hyökkäyksen konfliktiksi. Iso-Britannia liittyi Ranskan ja Venäjän puolelle vuosina 1906 ja 1907, kun se solmi puolustusliitot Ranskan ja Venäjän kanssa.³² Sodan aikana puolustusliittojen osapuolista puhuttiin yleisesti keskusvalloista ja ympärysvalloista niiden maantieteellisten sijaintien vuoksi. Keskusvallat käsittivät Saksan, Itävalta-Unkarin, Osmanien valtakunnan ja myöhemmin Bulgarian. Ympärysvallat taas olivat Iso-Britannia, Ranska, Italia, Serbia ja myöhemmin Yhdysvallat sekä Romania. Käsittelyluvuissa puhun ympärysvalloista myös käsitteellä liittoutuneet, koska tämän termin käyttö on tutkimuskirjallisuudessa yleistä. Samoin termi *entente* on yleinen käsite ympärysvalloille ensimmäisessä maailmansodassa.

Balkanin kriisi heinäkuussa 1914 käynnisti ensimmäisen maailmansodan. Bosnialainen äärinationalisti Gavrilo Princip murhasi Bosnian Sarajevossa tarkastusmatkalla olleen Itävallan kruununperijän Frans Ferdinandin. Itävalta syytti Serbiaa salamurhasta, koska Itävallan hallitus halusi selvittää välinsä Serbian kanssa, jonka Itävalta näki uhkana laajentumishankkeille Balkanilla. Itävallan hallitus asetti Serbialle tiukat uhkavaatimukset, joihin Serbia ei suostunut ja näin Itävalta julisti sodan Serbialle. Tässä vaiheessa aiemmin solmitut puolustusliitot astuivat kuvaan, kun Venäjä, joka tuki Serbiaa, määräsi joukkonsa liikekannallepanolle. Saksa vastasi tähän julistamalla sodan Venäjällä ja myös Ranskalle. Britannia julisti sodan Saksalle tämän hyökättyä Belgiaan. Näin oli ensimmäinen maailmansota käynnistynyt.³³

Sota alkoi idässä Venäjän yllätyshyökkäyksellä, jonka saksalaisjoukot yhdessä Itävalta-Unkarin kanssa pysäyttivät Tannenbergin ja Masurian järvi alueen taisteluissa elokuussa 1914. Venäjän vanhanaikaiset joukot ja huono johtaminen johtivat nopeaan perääntymiseen itärintamalla ja Saksa eteni Baltiaan asti sekä miehitti Varsovan alueen Venäjältä vuoden 1915 aikana. Rintama vakiintui Brest-Litovskin alueelle vuoteen 1918 asti.³⁴

---

³¹ ZETTERBERG 2006, 767.

³² ZETTERBERG 2006, 753-757.

³³ Ibid. 766.

³⁴ ZETTERBERG 2006, 772.

Saksalaiset aloittivat hyökkäyksen lännessä Ranskan yllätykseksi Von Schlieffen-suunnitelman mukaisesti hyökkäämällä Belgian kautta Ranskaan loppukesästä 1914. Ranska oli linnoittanut ennen sotaa Saksan ja Ranskan välisen rajan raskaasti, mutta Saksan hyökkäys Belgian kautta auttoi saksalaisia etenemään nopeasti. Ranska ja Iso-Britannian lähettämät siirtoarmeijan joukot vetäytyivät lounaaseen ja etelään Marnejoelle.³⁵ Pariisista muodostui lännessä Saksan Ranskan nopean valloituksen este ja samalla von Schlieffen sotasuunnitelman romuttui. Ranskan ja Britannian sotavoimien onnistui Marne-joen taisteluissa lyödä kiila hyökkäävien Saksan armeijoiden väliin ja lopulta pakottamaan saksalaiset perääntymään selvästi pohjoisemmaksi Pariisista. Pohjois-Ranskassa ja Belgiassa Flanderin alueella saksalaiset tekivät myös kiivaita hyökkäyksiä, mutta Britannian siirtoarmeijan, joka vastasi Pohjois-Ranskan puolustamisesta, onnistui suurin tappion pysäyttämään saksalaiset. Vuoden 1914 lopulla sota lännessä jähmettyi asemasodaksi, jossa kaivauduttiin maahan ja suojauduttiin.³⁶ Länsirintamalla, mitä nimitystä käytettiin sotatoimialueesta Ranskassa, liikuntasodan muuttuminen asemasodaksi romutti myös käsitykset nopeasta ja voittoisasta sodasta.

Varsinkin Saksassa oli kuviteltu sodan kestoksi muutamaa viikkoa.³⁷ Sodan muuttumiseen asemasodaksi vaikutti paljolti sotivien osapuolten sotavoimien tasaväkisyys: missään kohtaa rintamaa ei saatu aikaan selvää ylivoimaa, jolla hyökkääjä olisi voinut murtaa puolustuksen. Toisaalla aseiden tulivoiman ja tarkkuuden lisääntyminen aiheutti nopeasti suuria tappioita ja pakotti suojautumaan. Konekiväärien ja varsinkin tykistön massiivinen käyttö lisäsi huomattavasti tappioita. Ensimmäinen maailmansota oli uusien sotateknologioiden koetinkenttä. Konekiväärin ja massiivisten tykistökeskitysten lisäksi länsirintamalla nähtiin sodan kuluessa taistelukaasujen käyttöä molemmin puolin rintamaa. Samoin ilmasodankäynti tuli osaksi sotatapahtumia. Myöhemässä vaiheessa sotaa, britit aloittivat panssarivaunujen käytön länsirintamalla, saksalaiset kopioivat myös tämän. Merellä taas sukellusveneestä tuli uhka perinteiselle laivastolle. Saksalaiset oivalsivat käyttää sukellusveneitä kauppalaivoja vastaan eikä ainoastaan pintalaivaston apuvälineenä kuten Englanti. Saksalaiset julistivat Brittein saaret saartoon ja yrittivät sukellusveneillään eristää Britannian. Saksalaisten sukellusveneiden toimintaa haittasivat kuitenkin niiden lyhyt toimintasäde ja veneiden vähäinen määrä.³⁸

---

³⁵ TAYLOR 1971, 22-26.

³⁶ Ibid. 28-37.

³⁷ ZETTERBERG 2006, 770-771.

³⁸ TAYLOR 1971, 103-104.

Ensimmäinen maailmansota muistetaan myös suurista taistelukampanjoista. Vuosi 1916 kulmineitui länsirintamalla kahteen suurtaisteluun Verdunissa ja Sommassa. Kummatkin taistelut kuvastavat erittäin hyvin ensimmäisen maailmansodan periaatteita: massiivinen tykistön käyttö ja kulutussota, jolla yritettiin näännyttää vastustaja. Verdunissa kaatui yhteensä lähes 600 000 saksalais- ja ranskalaissotilasta.³⁹ Sommassa, jossa vastakkain olivat britit ja saksalaiset, kuoli yhteensä yli miljoona sotilasta.

Vuosi 1917 oli ensimmäisessä maailmansodassa tietyllä tavalla ratkaisevien muutosten vuosi. Yhdysvallat liittyi sotaan ympärysvaltojen puolelle. Venäjän vallankumoukset vetivät maan lopulta irti sodasta. Ranska yritti voimakkaasti rauhantunnusteluja Itävallan kanssa.⁴⁰ Yhdysvaltojen mukaantulon taustalla oli jo vuonna 1915 saksalaisten aloittama sukellusvenesota. Tuolloin saksalaisten sukellusvene upotti brittiläisen *RMS Lusitanian*, jossa oli ammustavaralastin lisäksi sata amerikkalaista matkustajaa. Yhdysvaltojen presidentti Woodrow Wilson esitti Saksalle vahvan vastalauseen tapahtumasta.⁴¹ Yhdysvallat pysyi vielä puolueettomana sodan suhteen, vaikkakin yleinen mielipide maassa oli yhä enemmän sotaan liittymisen kannalla. Yhdysvaltoja sitoi ympärysvaltioihin myös taloudelliset intressit: Britannia ja Ranska kävivät kauppaa ja ottivat lainoja sotaa varten Yhdysvalloista. Vuonna 1916 Yhdysvaltain presidentti Wilson valittiin uudelleen ja tämän jälkeen hän aktivoitui sodan suhteen ja esitti rauhantunnusteluehdotuksena. Tämä rauhanaloite ei saanut kannatusta ja vuoden 1917 alussa Saksa julisti rajoittamattoman sukellusvenesodan. Nyt syntyi todellinen uhka Yhdysvaltain taloudellisille eduille ja näin Yhdysvallat liittyi sotaan Saksaa vastaan. Taustalla oli myös toinen syy, mikä suututti Yhdysvallat. Tämä oli Saksan kömpelö yritys saada Meksiko liittymään keskusvaltoihin Yhdysvaltoja vastaan; houkutteksi Saksa lupasi, että Meksiko saisi takaisin Yhdysvaltojen siltä ottamat osavaltiot.⁴² Yhdysvaltain liittyminen sotaan auttoi varsinkin Britanniaa, jonka kauppalaivasto kärsi jatkuvia menetyksiä Saksan sukellusvenesodan takia. Nyt Yhdysvallat korvasi omilla laivoillaan näitä menetyksiä. Länsirintamalle Yhdysvaltain mukaantulo ei heti tuonut mitään ratkaisua, mutta pitkällä aikavälillä varsinkin vuoden 1918 puolella jatkuvasti kasvavien amerikkalaisjoukkojen määrä alkoi vaikuttaa.⁴³

---

³⁹ TAYLOR 1971, 169-173.

⁴⁰ ZETTERBERG 2006, 775-781.

⁴¹ TAYLOR 1971, 103-105.

⁴² ZETTERBERG 2006, 775.

⁴³ Ibid 779.

Venäjä ajautui ensimmäiseen vallankumoukseen helmikuussa 1917. Taustalla olivat lukuisat syyt, kuten yhteiskunnallinen eriarvoisuus, tyytymättömyys tsaarin hallintoon ja heikko sotamenestys. Venäjän sisäistä hajanaisuutta hämmensi myös Saksa, järjestämällä sosialistijohtajan Vladimir Leninin kuljetuksen Saksan kautta Venäjälle. Vallankumouksen jälkeen perustettu väliaikainen hallitus pyrki vakuuttamaan Venäjän pysyvän sodassa, mutta sisäiset levottomuudet heikensivät maan panosta sodankäynnissä. Venäjän toinen vallankumous lokakuussa 1917 irrotti maan lopullisesti sodasta. Bolševikit Lenin johdolla kaappasivat vallan ja heidän ideologiaansa kuului rauhan pikainen saavuttaminen, tämän oli Lenin puheissaan luvannut kansalle. Venäjä oli niin pahasti sekaisin, että sodan jatkaminen olisi ollut itsemurha ja toisaalla se olisi myös uhannut uuden vallankumouksen tavoitteita. Rauhansopimus allekirjoitettiin Brest-Litovskissa maaliskuussa 1918. Venäjälle rauhansopimus merkitsi laajoja alueluovutuksia, kuten Baltia, Puola ja Ukraina.⁴⁴

Vuonna 1918 Venäjän irtauduttua sodasta Saksa siirsi joukkoja länsirintamalle ja tavoitteena oli nyt saada ratkaisu aikaan ennen kuin amerikkalaiset vahvistukset saapuvat brittien ja ranskalaisten avuksi. Suurhyökkäyksellä onnistuttiin työntämään Britannian ja Ranskan joukkoja länteen ja saksalaiset saapuivat jälleen Pariisiin edustalle. Saksa ei saanut kuitenkaan aikaan ratkaisevaa murtumaa ympärysvaltojen rintamaan.

Vuoden 1918 aikana amerikkalaisilla sotilailla oli yhä suurempi rooli länsirintamalla. Amerikkalaisia joukkoja oli heinäkuussa 1918 jo yli miljoona Euroopassa. Tuoreet amerikkalaisjoukot korvasivat väsyneitä ranskalaisjoukkoja ja paransivat heidän taistelumoraalia. Syyskuussa 1918 Saksan sotilasjohto teki selväksi maan poliittiselle johdolle, että sodan jatkaminen ei ollut enää mahdollista, Saksan oli tehtävä aselepo.⁴⁵ Taustalla oli myös muita kuin sotilaallisia ongelmia. Vuoden 1917 aikana Saksan sisäinen tilanne oli heikentynyt. Ympärysaltojen merisaarto sai aikaan elintarvikepulaa. Pitkällinen sota, joka ei tuonutkaan nopeaa voittoa lisäsi sotaväsymystä ja tyytymättömyyttä kansalaisten keskuudessa, joka näkyi äärisosialistien kannatuksen kasvuna ja lisääntyvänä vallankumoustoimintana.⁴⁶ Myös Saksan liittolaiset yksi toisensa jälkeen irtautuivat sodasta syksyllä 1918: Bulgaria, Turkki ja Itävalta-Unkari tekivät

---

⁴⁴ ZETTERBERG 2006, 779-783.

⁴⁵ ZETTERBERG 2006, 784.

⁴⁶ TAYLOR 1971, 301-335.

aselevon. Lopulta Saksa teki aseleposopimuksen ympärysvaltujen kanssa 11.11.1918.⁴⁷
Ensimmäinen maailmansota oli päättynyt

---

⁴⁷ ZETTERBERG 2006, 784.

2. Maantiedettä ja yleistietoa Euroopasta – rintamat kaukana Amerikasta

2.1 Sota alkaa Euroopassa – neutraali National Geographic ja maakuvaukset

Tässä ensimmäisessä käsittelykappaleessa tutkin, miten National Geographic aloittaa raportoinnin ensimmäisestä maailmansodasta vuonna 1914. Sota Euroopassa alkoi heinäkuun 28. päivä 1914. Amerikkalaisille kesän 1914 räjähdysherkkä tilanne Balkanilla Euroopassa oli epäselvä.⁴⁸ Yhdysvallat seurasi sotaa neutraalina osapuolena sodan ensimmäiset vuodet. JAMES & WELLSIN mukaan kuitenkin enemmistö amerikkalaisista suuntasi sympatiat Iso-Britannian ja Ranskan suuntaan ja syyttivät Saksaa sodan lietsomisesta.⁴⁹ Erityisesti 1914 loppuvuoden Eurooppaa käsittelevissä artikkeleissa esitellään laajoissa monisivuisissa artikkeleissa sodan eri osapuolia. Kaikkien rintamien tärkeimmät valtiot käydään läpi NG:n numeroissa syyskuusta 1914 aina vuoden 1915 maaliskuuhun asti. Artikkelit eivät suoranaisesti käsittele sotatapahtumia vaan niissä kerrotaan maantieteelliseen sävyyn lukijoille maiden kulttuurista, maantiedosta ja yhteiskunnasta. Tämä ei ole sattumaa, että juuri sodan alettua National Geographic oli täynnä Euroopan valtioista kertovia laajoja artikkeleita vaan tarkoituksena on ollut tuoda lukijoille esiin Euroopan sotaa käyvien osapuolien yhteiskuntaa. National Geographicin päätoimittaja Gilbert H. Grosvenor linjasi lehden toimituksellisissa ohjeissa, miten NG:n tuli kertoa esimerkiksi sotaa käyvistä maista puolueettomaan sävyyn.⁵⁰ Laajimmat artikkelit käsittelevät sodan suurimpia maita. Syyskuun 1914 numerossa Ranska, Belgia ja Saksa saavat kaikki kattavan käsittelyn. Seuraavassa numerossa on Itävalta-Unkarin ja Englannin vuoro. Marraskuussa 1914 koko lehti käsittelee pelkästään Venäjää Grosvenorin itsekirjoittaman vuonna 1913 tehdyn matkan perusteella. Venäjä esiintyy sodan edetessä National Geographicissa, näitä syitä käsittelen myöhemmin. Joulukuun 1914 numerossa vuoroon tulee Turkki. Vuoden 1915 puolella tammikuun numerossa käsittely jatkuu Puolasta ja Hollannista. Maaliskuussa 1915 vuorossa on Palestiina ja huhtikuussa vielä Serbia. Näin vajaa vuosi sodan alkamisesta lähes kaikki Euroopan ja sen lähialueella olevat rintamat ovat käsitelty eri maita käsittelevissä artikkeleissa. Sotaan näissä artikkeleissa ei suoranaisesti puututa, mutta aihevalinnat kertovat amerikkalaisen lukijakunnan sivistämisellä sotaa käyvistä maista tai alueista. Pyrin selvittämään löytyykö sodan alun artikkeleista

---

⁴⁸ JAMES & WELLS 2001, 1.

⁴⁹ JAMES & WELLS 2001, 3.

⁵⁰ HAWKINS 2010 48.

vastakkainasettelua ympäry- ja keskusvaltioiden välillä ja näkykö Yhdysvaltojen neutraalius artikkeleissa millään tavalla.

*"The Eyes of the civilized world are now focused upon Europe and the stupendous war there beginning"*⁵¹ Näin aloittaa National Geographic saatesanansa Keski-Euroopan karttaa kuvaavassa artikkelissa koskien ensimmäistä maailmansotaa. Tämä oli lehden ensimmäinen ilmaisu Euroopassa alkaneesta ensimmäisestä maailmansodasta. Vuoden 1914 elokuun numerossa ensimmäinen maailmansota ilmentyy vain Euroopan valtioiden väkiluvuista koostuvana tilastona ja johdatteluna karttaan, joka oli erikseen painatettu tilaajille lehden mukana. Itse kartta ei ole koko Euroopan kattava vaan siinä on keskitytty Saksaan ja Itävalta-Unkariin. Esimerkiksi Ranska, Iso-Britannia ja Venäjä jäävät osittain piiloon. Kartan otsikko on *"Map of the new Balkan states and the Central Europe"*⁵². Amerikkalaisille lukijoille halutaan tuoda kartan avulla esille sodan syttymispiste Itävalta-Unkariin kuuluvassa Serbiassa. Kartan saatetekstissä esiintyvät myös sodan keskeisten valtioiden asukasluvut, pinta-ala ja asukastiheys tilastona. Nämä tiedot toivat lukijalle kuvaa ja vertailupohjaa Euroopan valtioista suhteessa Yhdysvaltoihin ja sen osavaltioihin.

Seuraavan kuukauden numerossa syyskuussa 1914 Belgiaa käsittelevässä artikkelissa *"Belgium: The Innocent Bystander"* käsitellään juuri Belgian asukastiheyttä ja verrataan sen pinta-alaa Mississippin osavaltioon.⁵³ Eri maiden vertailu Yhdysvaltoihin ja sen osavaltioihin on yleistä kaikissa National Geographicin artikkeleissa. Belgian käsittely artikkelin otsikolla *"Belgium: The Innocent Bystander"* viittaa siihen että artikkelissa otettaisiin enemmän huomioon Saksan hyökkäys Belgian kautta Ranskaan kesällä 1914. Belgian vastarinta sodan alussa oli Saksalle yllätys ja se jarrutti sotasuunnitelmia vallata nopeasti maa.⁵⁴ Otsikon näkökulma jää kuitenkin hyvin suppeaksi. Syyskuussa esiteltiin myös sodan pääosapuolet Ranska ja Saksa. Ranskaa käsitellään otsikolla *"The France of Today"* ja artikkeli keskittyy lähinnä jokapäiväisen elämän esittelyyn Ranskassa, sen historiaan, kulttuuriin ja yhteiskuntaan.⁵⁵ Kirjoitus Ranskasta vertailevaan ja ihailevaan sävyyn voi osittain johtua Ranskan roolista Yhdysvaltain itsenäistymisessä.⁵⁶ Esimerkiksi naisten asemaan ja oikeuksiin yhteiskunnassa on otettu kantaa 4 sivun verran. Tämä

---

⁵¹ "Map of Europe Including the New Balkan States", NGM Vol. 26 (AUG 1914) 191.

⁵² Ibid.

⁵³ William Joseph Showalter: "Belgium: The Innocent Bystander", NGM Vol. 26 (SEP 1914) 223

⁵⁴ CAWOOD, MCKINNON-BELL, 2001, 22.

⁵⁵ A. W. "Greely: France of Today", NGM Vol. 26. (SEP 1914) 193-222

⁵⁶ JAMES & WELLS 2001, 3.

kertoo vuoden 1914 maailmasta, jossa naisten asema länsimaissa oli ottamassa suurta harppausta. Suffragetti-liike Euroopassa ja Yhdysvalloissa oli juuri tänä aikana voimissaan ja sota edisti osaltaan naisten asemaa. Naisten aseman laaja käsittely artikkelissa johtuu varmasti osittain myös päätoimittaja Grosvenorista. Tamar ROTHENBERGIN mukaan Grosvenor tuki vaimonsa suffragettiliikettä.⁵⁷ Ranskan vertailu Yhdysvaltoihin on hyvin samankaltaista Belgiaa käsittelevän artikkelin kanssa. Kolmas pitkä artikkeli syyskuun numerossa on Saksan käsittely otsikolla ”*The German Nation*”. Ensimmäisessä kappaleessa nimeämätön kirjoittaja toteaa: ”*The Germany of today is a wonderful empire – whatever the Book of Fate may have in store for its tomorrow*”.⁵⁸ Saksaa siis käsitellään hyvin innoittavaan sävyyn vailla juuri alkaneen sodan kontekstia. Saksaa ihailaan tekstissä suuresta armeijasta, isosta ja tehokkaasta teollisuudesta, samalla se tuodaan vertailuun amerikkalaisille lukijoille Teksasin kokoisena alueena. Ranskan ja Belgian lisäksi Saksaa käsittelevässä artikkelissa perehdytään Saksan historiaan, kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Nämä kolme laajaa artikkelia samassa syyskuun 1914 lehdessä toivat varmasti aikalaisille amerikkalaisille neutraalin käsityksen Euroopan tilanteesta ja sen osapuolista. Neutraalius, joka kuului National Geographicin etikettiin, pitää ainakin ensimmäisessä sotaa koskevassa numerossa paikkansa.

Lokakuussa 1914 lehden numerossa vuorossa on laaja artikkeli Unkarista sekä pienempi artikkeli Englannista. Artikkeli Unkarista keskittyy nimenomaan Unkariin ja Itävalta-Unkarin itäisiin kansoihin. Artikkeli Unkarista jatkaa selkeästi National Geographicin linjaa esitellä sotaan liittyneitä osapuolia. Unkaria käsittelevässä artikkelissa pääasiaksi nousee jälleen maan maantieteen ja kulttuurin esittäminen lukijakunnalle. Artikkelin otsikko: ”*Hungary: A Land of Shepherd Kings*” tuo lukijalle mieleen kuvauksen maalaisesta maasta. Artikkelin kirjoittaja C. Townley-Fullam vertaa Unkarin maaseutua Englannin vastaavaan maaseutuun.⁵⁹ Amerikkalaiselle lukijalle halutaan siis antaa tuttu mielikuva Unkarin maaseudusta, joka vastaa englantilaista maalaismaisemaa. Alkanut maailmansota tulee esiin Unkaria käsittelevässä artikkelissa valokuvassa, jossa esitellään Strečnon linnaa nykyisen Slovakian alueella Karpaattien vuoristossa. Kuvatekstissä kerrotaan että Itävallan ja Venäjän joukot taistelevat näillä alueilla Krakovan eteläpuolella.⁶⁰ Sotaan viittaavia asioita valkenee pitkin artikkelia rivien välissä.

---

⁵⁷ ROTHENBERG 2007, 57.

⁵⁸ ”*The German Nation*”, NGM Vol. 26 (SEP 1914) 275.

⁵⁹ C. Townley-Fullam: ”*Hungary: A Land of Shepherd Kings*”, NGM Vol. 26 (OCT 1914) 313.

⁶⁰ Ibid. 315.

Esimerkiksi sivun 328 kuvassa esitellään unkarilaista paimenta perinteisessä turkisasussa. Kuvateksti kertoo, että Kaakkois-Euroopan maat ovat nyt keskeyttäneet perinteisten turkisten viennin, koska armeijat tarvitsevat niitä nyt kovasti.⁶¹ Eri kansat valtioiden sisällä ovat myös National Geographicin tarkastelussa keskiössä. Esimerkiksi Unkarista todetaan, että yhdeksän miljoonan unkarilaisen lisäksi Unkarissa asuu kaksi miljoonaa saksalaista, kolme miljoonaa romanialaista ja kolme miljoonaa slaavia, jotka jaotellaan slovakkeihin ja serbeihin. Myös juutalaiset jaotellaan erikseen, heitä on Unkarissa miljoona.⁶² Tämä eri kansojen luettelo antaa lukijalle kuvan moninaisesta valtiosta. Eri kansojen erottelu Itävalta-Unkarissa on varmasti amerikkalaiselle lukijalle tarkasti selitettävä, sillä Itävalta-Unkarin kansojen kokonaisuus on ollut vaikeaa hahmottaa. Tekstistä nouse esiin yksi kohta kansojen kuvauksissa: ”[- -] *yet the Slav is still a Slav – more aggressively a Slav than ever.*”⁶³ Artikkelin kirjoittajalla voi olla vahva mielipide slaaveista, mutta mielestäni tämä kuvaa juuri alkaneen maailmansodan syttymispistettä Sarajevossa, joka kuului Itävalta-Unkariin, mutta serbia havitteli sitä myös itselleen. Itävalta-Unkarin kansojen yhteenliittymisen ongelmia ei tekstissä muuten kerrota, mutta tämä lainaus kertoo, että kirjoittaja on varmasti huomannut Unkarissa ja koko Itävalta-Unkarissa kansojen välisiä ristiriitoja. Artikkelin Itävalta-Unkarista ja sen keskittyminen Unkariin, kertoo lehden neutraalista linjasta sodan alkuvaiheessa 1914. Se paneutuu maan maantieteeseen ja etnografiaan, mutta rivien välistä kantautuu maailmansodan tummia sävyjä.

Lokakuun toinen laaja artikkeli kertoo Englannista otsikolla: ”*England: The Oldest Nation of Europe, Geographical Factors in the Strength of Modern England*”. Tässä artikkelissa kirjoittaja Roland G. Usher Washingtonin yliopiston historian professori kertoo Englannin historian ja maantieteen avulla sen roolia nykyisessä sodassa. Usher perustelee artikkelinsa alussa:

Certain European writers have produced so formidable a series of statements which lead, as they insist, to the conclusion that England is not only decadent at present, but never has been strong, that it may be worth while to examine at some length the general premises of English history and geography.⁶⁴

---

⁶¹ Roland G. Usher: ”The Oldest Nation of Europe, Geographical Factors in the Strength of Modern England”, NGM Vol. 26 (OCT 1914) 328.

⁶² Ibid. 331.

⁶³ Ibid. 368

⁶⁴ Ibid. 393

Artikkeli on siis vastine epäilyille sodan alussa siihen, että miten Englanti ja Iso-Britannia pärjää sodassa Saksaa vastaan. Usherin mukaan viisi päätekijää vaikuttavat kansakunnan olemassa olemiseen ja pärjäämiseen muiden kansakuntien joukossa. Nämä ovat: alueellinen yhtenäisyys, kansallinen yhtenäisyys, uskonnollinen yhtenäisyys, patriotismi ja hallinnon yhtenäisyys.⁶⁵ Näiden tekijöiden pohjalta Usher vertailee Englannin historiaa muihin Euroopan suurvaltoihin. Englannin ja Saksan vertailu on keskeistä artikkelissa. Tarkoituksena on tuoda aikalaiselle esiin sotaa käyvien maiden historia ja niiden maantieteelliset voimavarat Euroopan sotatantereella. Kirjoittaja ylistää Englannin pitkää historiaa ja kansan yhtenäisyyttä, joka on Manner-Eurooppaa vuosissa paljon pidemmällä.⁶⁶ Kirjoittaja on selkeästi Englannin puolella, kun artikkelia katsotaan juuri alkaneeseen maailmansotaan. Kirjoituksella halutaan tuoda ilmi lukijalle Englannin ja Amerikan transatlanttinen⁶⁷ suhde ja yhteinen historia sekä kielitausta.

Marraskuussa 1914 National Geographicin numero koostuu ainoastaan yhdestä valtavasta Gilbert H. Grosvenorin kirjoittamasta artikkelista Venäjästä: ”*Young Russia, The Land of Unlimited Possibilities*”. Artikkelin kuvaava Venäjän kulttuuria, yhteiskuntaa ja historiaa laajamittaisesti. Artikkelin perustuu Grosvenorin omiin matkakokemuksiin Venäjällä ja Euroopassa vuonna 1913.⁶⁸ Grosvenorin artikkeli Venäjästä on poikkeuksellisen laaja lähes 100 sivuinen, verrattuna muihin Euroopan maita käsitteleviin artikkeleihin, se on selkeästi pisin ja laajin maakuvaus sodan alkun National Geographicissa. Artikkelin pitää sisällään maantieteellisiä faktoja, Venäjän historiaa, eri kansojen historiaa ja Grosvenorin omia matkakokemuksia eri osissa Venäjää.⁶⁹ Mikä sitten tekee Venäjästä niin dominoivan aiheen, että sille pyhitetään koko lehti? Tämä ei nimittäin ollut vielä tässä vaiheessa sotaa tyypillistä NG:lle. Asiaan vaikuttavat varmasti Grosvenorin oma vierailu ja eksoottiset kokemukset Venäjällä, näin ollen hän on voinut päätoimittajana editoida artikkelin kattamaan koko numeron laajuiseksi. Toinen merkittävä asia on varmasti amerikkalaisen yleisön huono tietämys Tsaarin Venäjästä, sekä syksyllä alkaneet taistelut itärintamalla. SCHULTEN korostaa kuinka 1800 – 1900-lukujen taitteessa National Geographicissa esimerkiksi Afrikka, Kiina ja Etelä-Amerikka

---

⁶⁵ Roland G. Usher: “The Oldest Nation of Europe, Geographical Factors in the Strength of Modern England”, NGM Vol. 26 (OCT 1914) 395.

⁶⁶ Tässä viitataan Euroopan nationalismiin nousuun 1800-luvulla, jolloin suurin osa Keski-Euroopan valtioista yhdistyi yhdeksi kansaksi nationalismin hengessä. Englanti oli tässä suhteessa jo muita valtioita vuosisatoja edellä.

⁶⁷ Transatlanttinen tarkoittaa Yhdysvaltain ja Euroopan välistä yhteistyötä.

⁶⁸ Gilbert H. Grosvenor: “Young Russia, The Land of Unlimited Possibilities”, NGM Vol. 26 (NOV 1914) 423-520.

⁶⁹ Ibid.

asemoitiin takapajuisiksi sekä luonnonmukaisiksi maatieteellisiksi tiloiksi, muut alueet ja maat taas stereotypioitiin erilaisilla tavoilla. Erityisesti rodulliset viisaudet nostettiin tiettyjen maiden kohdalla esiin.⁷⁰ Venäjän kohdalla on selkeästi havaittavissa, että maata pidetään hieman takapajuisina. Grosvenor esimerkiksi ihmettelee huonoa lukutaitoa aikuisväestön kohdalla suurimmissa kaupungeissa ja sitä miten se näkyy katukuvassa.⁷¹ Tässä on selkeästi havaittavissa amerikkalaista ylemmyyden tuntoa, joka SCHULTENIN mukaan vaikutti NG:n artikkeleissa 1800-luvun lopulla.⁷² Mielestäni tämä sama ylemmyyden esittäminen näkyy vielä maailmansodan aikaisissa artikkeleissa. Toinen Grosvenorin Venäjä-artikkelista nouseva piirre on ihmisten rodullisten piirteiden esittely muita artikkeleita näkyvämmiin. Grosvenor kuvaa kuvatekstissä valokuvaa, jossa venäläiset työmiehet poseeraavat Kremlin edessä: *”Big and sturdy, they are swinging along the easy and springing step characteristic of the powerful Russian race.”*⁷³ Grosvenor liittää siis voimakkaat ja reippaat työmiehet venäläisten ominaispiirteeksi. Tällainen “rodullinen” kategoriointi ja “rodullisten” ominaispiirteiden esittely jatkui National Geographicin sivuilla aina 1920-luvulle asti.⁷⁴ Vaikka Grosvenor tuomitsee useissa kuvissa ja tekstissä Venäjän takapajuisiksi maaksi, hän ottaa esiin myös Venäjän mahdollisen hyvän tulevaisuuden, sillä Grosvenorin mukaan Venäjällä on kaikki mahdollisuudet kehittyä moderniksi Yhdysvaltojen kaltaiseksi sivistysvaltioksi.⁷⁵ Artikkelin perustuu siis Grosvenorin vuonna 1913 tekemään matkaan Venäjälle ja Eurooppaan ennen maailmansotaa. Venäjän huono sotamenestys Saksaa vastaan ei näy näissä Venäjää ylistävissä päätelmissä.

Vuosi 1914 loppuu National Geographicissa itämaisissa tunnelmissa, sillä joulukuun numero käsittelee Lähi-Itää ja erityisesti Turkkiä, joka oli keskusvaltojen Saksan ja Itävalta-Unkarin kolmas liittolainen sodassa. Artikkelissa *Life in Constantinople* kirjoittaja H. G. Dwight kertoo Osmanien pääkaupungista Konstantinopolista ennen sotaa. Kuvassa, jossa näkyy Konstantinopolin satamaa, kuvatekstissä kerrotaan: *”Constantinople is a city of mosques and minarets and the harbor there without them*

---

⁷⁰ SCHULTEN 2001, 112.

⁷¹ Gilberth H. Grosvenor: “Young Russia, The Land of Unlimited Possibilities”, NGM Vol. 26 (NOV 1914) 455-459.

⁷² SCHULTEN 2001, 113.

⁷³ Gilberth H. Grosvenor: “Young Russia, The Land of Unlimited Possibilities”, NGM Vol. 26 (NOV 1914) kuva: “Workmen in the Kremlin, Moscow”, 455.

⁷⁴ SCHULTEN 2001, 115.

⁷⁵ Gilberth H. Grosvenor: “Young Russia, The Land of Unlimited Possibilities”, NGM Vol. 26 (NOV 1914) 520.

would be like the harbor of New York without the skyscrapers of Manhattan.”⁷⁶ Tämä kuvaa kulttuurien eroja amerikkalaisen kirjoittajan ja sen kohteena olevan orientaalin kohteen välillä. Kuvateksti tuo taas lukijalle mielikuvia omasta tunnetusta maailmasta suhteessa vieraampaan itämaiseen maailmaan. Artikkelissa ei viitata sotaan, mutta vuoden 1914 aiemman materiaalin mukaan Konstantinopoli ja Osmaanien valtakunta on käsittelyssä, koska se oli sodan yksi keskeisimpiä toimijoita. Joulukuun numerossa on myös artikkelit Bagdadista, Mekkasta ja Lähi-idän Turkista, joissa lukija viedään National Geographicin tapaan tyypillisesti vieraaseen eksoottiseen kohteeseen tekstin ja kuvien avulla. Nämä artikkelit eivät liity mitenkään sotaan, joten aikalaista lukijaa halutaan palvella myös sodan ulkopuolisista asioista.

Vuosi 1914 on National Geographicin osalta erittäin neutraali suhteessa sotaan. Ympärysvaltujen ja keskusvaltojen välillä ei tehdä poliittisia linjavetoja. Ainoastaan yksittäiset maat kuten Belgia saa osakseen sympatiaa sodan itsensä vuoksi. NG:n ajama neutraali linja kertoo osakseen Yhdysvaltain omaa neutraalia kantaa sotaan, jonka ulkopuolella se on. Vasta vuonna 1915 pitkittyvä maailmansota alkaa saada tilaa myös NG:n sivuilla.

2.2 Muut rintamat kiinnostuksen kohteena vuosina 1915-16

Euroopassa pääosin riehuva maailmansodan ajateltiin olevan lyhyt ja ohi muutamassa kuukaudessa, se kuitenkin juuttui Saksan alun nopean etenemisen jälkeen asemasodaksi talvella 1914-1915.⁷⁷ Tämä alkaa myös näkyä National Geographicissa vuoden 1915 ja 1916 aikana. Euroopan sotia käyvistä maista on artikkeleita harvakseltaan ja National Geographic palaa ”omaan muottiinsa” eli antamaan lukijalle lukukokemuksia eksoottisista maantieteellisistä kohteista ja kansoista. Tarkastelen kuitenkin tässä käsittelykappaleessa niitä sotaan liittyviä artikkeleita, jotka liittyvät sotaan ja sitä miten NG:n neutraalius kehittyy. Mielenkiintoista on myös seurata miten länsirintaman suuret taistelut kuten Gallipoli (25.4.1915-9.1.1916), Verdun (21.2.-18.12.1916) ja Somme (1.7.-18.11.1916) näkyvät vai näkyvätkö mitenkään lehden sivuilla.⁷⁸ Samalla on

---

⁷⁶ H. G. Dwight: “Life in Constantinople”, NGM Vol. 26 (DEC 1914) 527.

⁷⁷ CAWOOD, MCKINNON-BELL, 2001, 40.

⁷⁸ Imperial War Museum iwm.org.uk/ ks: <https://www.iwm.org.uk/history/10-significant-battles-of-the-first-world-war> [Vierailtu: 13.5.2018].

mielenkiintoista nähdä, näkyykö *RMS Lusitanian* upotus 7. toukokuuta 1915 mukanaan 128 amerikkalaista siviiliä NG:n lehdissä mitenkään.⁷⁹

Vuosi 1915 alkaa NG:n tammikuun numerossa Hollantia käsittelevällä artikkelilla ”*Glimpses of Holland*”. Artikkelin on taas tyypillinen maantieteellinen ja kulttuurinen katsaus Hollantiin.⁸⁰ Kirjoittajana on William Wisner Chapin. Saksa hyökkäsi elokuussa 1914 Schlieffen-suunnitelman mukaisesti Belgian kautta Ranskaan murskatakseen ympärysvaltiojen joukot nopeasti.⁸¹ Hollanti jäi kuitenkin puolueettomaksi valtioksi sodassa, vaikka se mobilisoi joukkonsa. Saksa ja Iso-Britannia kunnioittivat Hollannin puolueettomuutta sodan aikana.⁸² Miksi NG ottaa Hollannin käsittelyynsä vasta tammikuussa 1915? Taustalla voi olla syksyn 1914 lehtien täyttyminen muilla sotaa käyvien maiden käsittelevillä artikkeleilla. Mielenkiintoista Hollannissa on se, että se oli neutraali valtio esimerkiksi Sveitsin ja juuri Yhdysvaltojen kanssa. Hollannin neutraaliudesta ei kuitenkaan mainita sanallakaan artikkelissa. Artikkelin Hollannista on siis vain yksi uusi tietopankki amerikkalaiselle lukijalle, joka oli kiinnostunut Euroopan tapahtumista ja sen maantieteestä.

Toinen Eurooppaa käsittelevä artikkeli on Puolasta otsikolla ”*Partitioned Poland*” William Joseph Showalterin kirjoittamana.⁸³ Nykyinen tuntemamme Puola oli maailmansodan alkaessa Venäjän ja Saksan jakamaa aluetta. Venäjälle kuului esimerkiksi Varsovan alue. Nykyisen Puolan alueet olivat keskeisessä osassa sodan itärintamalla, jossa Saksa ja Itävalta-Unkari halusivat peitota venäläisten joukot nopeasti. Sodan alussa venäläiset joukot tekivät nopean hyökkäyksen Saksan Itä-Preussin alueille, tämä veti Saksan joukot mukaan itärintaman sotaan. Tästä seuranneet Tannenbergin sekä Masurian järvialueen taistelut ja venäläisten niissä kokemat tappiot veivät saksalaisjoukot Venäjän Puolan alueille.⁸⁴ Itävalta-Unkarin kohdalla taas venäläiset joukot valtasivat siltä alueita Galitsian alueelta.⁸⁵ NG:n julkaistessa artikkelin Puolasta tammikuussa 1915, olivat keskusvaltojen joukot etenemässä Venäjän Puolan alueille. Vuoden 1915 aikana keskusvallat tekivät itärintamalla läpimurron ja etenivät Baltian sekä Venäjän alueille.⁸⁶ Puolan tapahtumat ja sen jakautuminen varmasti kiinnostivat aikalaisia amerikkalaisia,

---

⁷⁹ NEIBERG, 2005, 133.

⁸⁰ William Wisner Chapin: ”Glimpses of Holland”, NGM Vol. 27 (JAN 1915) 1-29.

⁸¹ KLINKERT, 2013, 64.

⁸² KLINKERT, 2013, 66.

⁸³ William Joseph Showalter: ”Partitioned Poland”, NGM Vol. 27 (JAN 1915) 88-106.

⁸⁴ CAWOOD, MCKINNON-BELL, 2001, 22.

⁸⁵ NEIBERG, 2005, 47.

⁸⁶ NEIBERG, 2005, 115.

sillä puolalaiset olivat yleisiä siirtolaisia Amerikassa. Puolalaiset muuttivat vuosisadan alussa Amerikkaan köyhiä oloja pakoon sekä teollisuuden tarjoamien työpaikkojen toivossa.⁸⁷ NG:n mukaan Yhdysvaltoihin on tullut noin neljä miljoonaa puolalaista siirtolaista.⁸⁸ NG:n artikkelissa keskitytään Puolan eri osien kansojen oloihin. Artikkelin tekijä on varmasti vierailut Puolan alueilla ennen sotaa. Artikkelissa vertaillaan muun muassa eri valtioiden hallitsemien puolalaisalueiden ongelmia. Sekä Venäjän Puolan, että Saksan Puolan alueilla puolalainen nationalismi on aiheuttanut suurvalloille ongelmia.⁸⁹ Artikkelin kirjoittaja tuo selkeästi esiin puolalaisten vaikeudet eri valtioiden vallan alla. Myös artikkelin otsikko "*Partioned Poland*" kertoo näkökulmasta. Tästä saa vaikutelman, että Puolan oma valtio olisi artikkelin mukaan hyvä perustaa. Artikkelin poikkeaa selkeästi muista sodan alun Eurooppaa käsittelevistä artikkeleista, se ottaa jopa hieman kantaa asiaan, mikä sotii NG:n toimituksellista neutraalia linjaa vastaan. Syyinä voi myös olla kirjoittajan motiivit. Artikkelin Puolasta ja sen kansan jakautumisesta eri maiden miehityksen alle on mielenkiintoinen yllätys sotaa käyvien alueiden käsittelyssä NG:ssa.

Helmikuussa 1915 vuorossa on matkakertomus Münsterin kaupungista Saksassa Florence Graig Albrechtin kirjoittamana otsikolla "*The Town of Many Gables*". Artikkelissa ei ole mitään sotaan viittavaa ja kirjoittaja on ilmeisesti vierailut Münsterissä ja sen lähialueilla ennen sotaa. Lähes puolet artikkelista on täytetty koko sivun kuvilla saksalaisista kaupungeista ja maisemista. Artikkelin teemana on keskiaikaisen rakennuskannan ja idyllisten Keski-Saksan kaupunkien ihailu.

Toinen helmikuun artikkeli kertoo maailmansodan vaikutuksesta Pohjanmeren kalastukseen. Artikkelissa ollaan huolissaan Pohjanmeren alueen kalastajista, joiden elinkeinon sota on nyt lopettanut. Samalla ollaan huolissaan miten Keski- ja Pohjois-Eurooppaa ruokkiva Pohjanmeren ruokakalan väheneminen vaikuttaa maiden elintarvikehuoltoon. Amerikkalaiset eivät kirjoittajan mukaan ymmärrä miten tärkeä ruuanlähde Pohjanmeren kalastus on eurooppalaisille ihmisille.⁹⁰ Artikkelin tarkoituksena on tuoda esiin sodan tuomat vaikutukset kotirintamille, ei pelkästään taisteluista aiheutuvat vahingot rintamilla. National Geographic erottuu tällä artikkelilla

---

⁸⁷ AROIAN, 1990, 75.

⁸⁸ William Joseph Showalter: "Partioned Poland", NGM Vol. 27 (JAN 1915) 106.

⁸⁹ Ibid. 92-103.

⁹⁰ "Europe's Endangered Fish Supply: The War and the North Sea Fisheries", NGM Vol. 27 (FEB 1915) 141-143.

muista sodan alkuvuosien artikkeleista sillä että tämä artikkeli käsittelee ensimmäistä kertaa pelkästään sodan tuomia vaikutuksia sotaan käyviin maihin.

Huhtikuussa 1915 National Geographic on jälleen täynnä asiaa Euroopasta. Käsitteilyssä on artikkelit Itävallan ja Italian välisestä vuoristosta, Bulgarian naisista ja Serbian kuningaskunnasta. Artikkelit ”*Austro-Italian Mountain Frontiers*” on Florence Craig Albrechtin kirjoittama eli saman henkilön, joka kirjoitti helmikuun numerossa Münsteristä. Artikkelissa kirjoittaja on ilmeisesti vierailut Itävallan ja Italian rajaseudulla syksyllä 1914 itävaltalaisien vuoristojääkäreiden opastuksella.⁹¹ Artikkelin aihe on taas hyvin ajankohtainen, sillä Italia liittyi sotaan ympärysvaltien puolella ympärysvaltioja vastaan Lontoon sopimuksen mukaan huhtikuussa 1915.⁹² Ennen tätä Italia oli liittosessa keskusvaltojen puolella, mutta alueriidat Itävalta-Unkarin kanssa ajoivat sen liittoutuneiden puolelle. Kirjoittaja kertoo kuinka monimutkainen tilanne Itävalta-Unkarin ja Italian rajalla on Tiroolissa. Ihmiset puhuvat italiaa ja saksaa sekaisin, mutta omaa kotimaata ja hallitsijaa kunnioitetaan. Jokainen pitää omaa kulmaansa Tiroolista oman hallitsijansa omaisuutena⁹³ Albrecht kuvaa maiden linnoituksia rajoilla:

Austria and Italy both have believed in their efficiency – fort opposes fort along the frontier. only, as said before, those Italian are not so obvious. France built them, too along the line of her great mountains facing Italy, and trained her Chasseurs-Alpins for their defense.⁹⁴

Tilanne vuoristorajoilla oli siis tiukka, vaikka Itävalta-Unkari ja Italia olivat samalla puolella. Varsinaiset taistelut Italian rintamalla aloitettiin vasta kesällä 1915. NG on kuitenkin tässä suhteessa hyvin tuoreen aiheen kimpussa, vaikka artikkelin sisältö on pääosin tuttua matkakertomusta. Lukijat haluttiin kuitenkin pitää maantieteellisessä mielessä kartalla siellä missä syntyi uusia rintamia sodassa.

Seuraava artikkeli ”*Bulgaria and its Women*” kertoo etnografiseen sävyyn Bulgarian historiasta ja kulttuurissa. Bulgarian naiset ovat artikkelin keskiössä, vaikka artikkeli keskittyy edellisten ”maainfojen” tapaan antamaan lukijalle kuvan Bulgariasta maana. Miksi Bulgaria löytyy juuri huhtikuun NG:n numerosta? Bulgaria liittyi maailmansotaan keskusvaltojen puolelle Saksan suostuttelemana vuonna 1915.⁹⁵ Tosin vasta syksyllä,

---

⁹¹ Florence Craig Albrecht: ”Austro-Italian Mountain Frontiers”, NGM Vol. 27 (APR 1915) 332.

⁹² NEIBERG, 2005, 152.

⁹³ Florence Craig Albrecht: ”Austro-Italian Mountain Frontiers”, NGM Vol. 27 (APR 1915) 332.

⁹⁴ Ibid. 356.

⁹⁵ CAWOOD, MCKINNON-BELL, 2001, 82.

mutta Gallipolin taistelu käynnissä juuri keväällä 1915 ja Bulgaria oli osana näitä sotatapahtumia. Itse artikkeli ei ota kantaa sotaan niin kuin muutamat edelliset vuoden 1915 artikkelit. Selkeästi kyseessä on jälleen uusi tietopaketti lukijalle sieltä missä päin maailmaa tapahtui.

Huhtikuun 1915 viimeinen artikkeli käsittelee Serbian kuningaskuntaa otsikolla ”*The Kingdom of Serbia*”⁹⁶. Artikkelin kirjoittaja William Joseph Showalter kertoo artikkelin alussa, kuinka Serbia oli Balkanin ruutitynnyrin nalli.⁹⁷ Artikkelin alussa kerrataan myös Balkanin alueen historiaa Napoleonin ajoista maailmansodan syttymiseen ja Venäjän roolia Balkanin tilanteeseen. Tämän jälkeen esitellään perinteiseen tapaan maantieteellisiä faktoja sekä kuvia, joissa serbialaiset poseeraavat perinnepuvuissaan. Artikkelin alku on epätavanomainen verrattuna muihin maakuvauksiin, sillä siinä otetaan heti maailman nykyinen tilanne ja sota huomioon. Artikkelissa Serbia saa paljon myötätuntoa kirjoittajalta, mikä ei ole tähän mennessä ollut tyypillistä NG:n artikkeleissa, paitsi vuoden 1914 artikkelissa Belgiasta. Pieni Serbia on suurvaltojen kiistojen kohteena ja niiden kynsissä.⁹⁸ Serbian pieni elävä kansa, kulttuuri ja tavat sekä kansakunta muiden joukossa saa maininnan kirjoittajalta.⁹⁹ Miksi Serbiaa ja Balkanin aluetta sitten tarkastellaan vasta huhtikuussa 1915, kun Serbia oli maailman keskipisteenä kesällä 1914? Mielestäni National Geographicin suhtautuminen sotaan ja raportointi siitä omilla tavoillaan¹⁰⁰ on alkanut kehittyä vasta vuoden 1914 jälkeen. Alkuvuoden 1915 artikkeleista on havaittavissa, että Atlantin takana riehuva maailmansota ei päättynytkään joulukuun 1914 mennessä vaan se juuttui asemasotaan ja lukijat halusivat enemmän tietoa sotaa käyvistä maista. Toinen selkeä muutos lehden artikkeleiden sisällössä on vuonna 1917 Yhdysvaltojen liittyessä sotaan. Tähän keskityn toisessa käsittelyluvussa tarkemmin. Tammikuun Puolan artikkelin tavoin kirjoittaja Showalter erottuu artikkeleillaan muista NG:iin kirjoittavista toimittajista kantaottavuudellaan ja selkeästi enemmän sotaan liittyvillä artikkeleillaan.

Liittoutuneiden suunnittelema maihinnousu Gallipolin niemimaalle alkoi 25.4.1915 Dardanellien salmessa.¹⁰¹ Kyseessä oli yksi sodan tunnetuimpia taisteluita. Liittoutuneiden tarkoituksena oli vallata Konstantinopoli ottomaaneilta ja vapauttaa

---

⁹⁶ Servia on vanhan englannin termi kreikankielestä Serbialle.

⁹⁷ William Joseph Showalter: ”The Kingdom of Serbia”, NGM Vol. 27 (APR 1915) 418.

⁹⁸ William Joseph Showalter: ”The Kingdom of Serbia”, NGM Vol. 27 (APR 1915) 418.

⁹⁹ Ibid. 420.

¹⁰⁰ Ks. esim. laajat artikkelit Saksasta, Ranskasta, Iso-Britanniasta ja Venäjältä vuoden 1914 numeroissa.

¹⁰¹ MACLEOD 2015, 29.

Venäjän Mustanmeren laivasto kulkemaan vapaasti Bosporinsalmen läpi Välimerelle. Iso-Britannian ja Ranskan tekemä maihinnousu ei kuitenkaan onnistunut vaan ottomaanit torjuivat hyökkäyksen ja taistelu jumittui asemasotaan kuten länsirintamalla. Toukokuun National Geographicissa Gallipolin ajankohtainen taistelu näkyy kahtena artikkelina ”*The Gates to the Black Sea: Dardanelles, the Bosphorus, and the Sea of Marmora*”¹⁰² sekä ”*Constantinople and Sancta Sophia*”¹⁰³. NG:n ensimmäisessä artikkelissa selitetään lukijalle Marmaranmeren ja Mustanmeren merkitystä seuraavasti: ”*And those landlocked waters, at once a barrier and a highway between East and West, have been from the earliest times, as they happen again to be today, the theater of epic events.*”¹⁰⁴ Tämä viittaa siihen, että aluetta käsittelevät artikkelit ovat toukokuun lehdessä maailmansodan vuoksi. Artikkelin kirjoittaja Harry Grisworld Dwight kuvaa lukijalle Dardanellien, Marmaranmeren ja Bosporinsalmen maantieteellisiä yksityiskohtia sekä taloudellisia merkityksiä merireitin omistaja. Myös alueen historia sen hallinta on katsastelussa. Näin ollen aikalainen lukija saa artikkelista laajan maantieteellisen, historiallisen ja kulttuurisen kokonaisuuden, jotka selittävät Gallipolin ja Bosporinsalmen alueen merkitystä nykyisessä tilanteessa. Artikkelin lopussa kirjoittaja lähestyy alueen nykyistä tilannetta varsin diplomaattisesti. Hänen mukaansa liittoutuneilla Iso-Britannialla ja Ranskalla on sotatoimiensa takia omat intressit pitää laivareittiä avoimena. Hän ottaa huomioon Venäjän aggressiivisen vaatimuksen oikeudesta käyttää laivareittiä omiin tarpeisiinsa. Samoin muiden Mustanmeren valtioiden intressin pitää reitti avoimena. Myös turkkilaisilla on oma sanottavansa alueen hallitsemisessa.¹⁰⁵ Grisworld Dwight kiteyttää myös liittoutuneiden toimia Gallipolissa:

What the Allies are now seeking to teach them is that a double freak of nature does not necessarily fit them to be masters of the fate of other nations, and that in the eyes of the rest of mankind the defenses of one city are less important than free access to wheat and oil fields among the greatest in the world. But if the Turks shall learn that somewhat bitter lesson they will still remain neighbors to the Black Sea and the Sea of Marmora, and concerned in their future accordingly.¹⁰⁶

---

¹⁰² Harry Grisworld Dwight: ”The Gates to the Black Sea: The Dardanelles and the Bosphorus”, NGM Vol. 27 (MAY 1915) 436-458.

¹⁰³ Edwin A. Grosvenor: ”Constantinople and Sancta Sophia”, NGM Vol. 27 (MAY 1915) 459-482.

¹⁰⁴ Harry Grisworld Dwight: ”The Gates to the Black Sea: The Dardanelles and the Bosphorus”, NGM Vol. 27 (MAY 1915) 435.

¹⁰⁵ Ibid. 435-459

¹⁰⁶ Ibid. 459.

Tässä lainauksessa tulee ilmi neutraali puolueeton kanta epäsuorasti Gallipolin taisteluihin. Liittoutuneiden toimet ovat jopa pienen epäilyksen alla, koska kirjoittajan mielestä liittoutuneiden toimilla ei ole oikeutta päättää toisten kansakuntien kohtalosta. Harry Grisworld Dwight eroaa siis edellisistä vuoden 1915 kirjoittajista neutraalimman linjan edustajana National Geographicissa. Toinen toukokuun artikkeleista käsittelee Konstantinopolin kaupunkia ja Hagia Sofian moskeijaa. Artikkelit keskittyvät pelkästään kertomaan Konstantinopolin ja moskeijan historiaa, mutta korostaa kristittyjen aikaansaannoksia ennen vuotta 1453, kun ottomanit valtasivat Konstantinopolin.

Vuoden 1915 alkupuoliskon tiiviin sotaan liittyvän sisällön jälkeen loppuvuosi 1915 alkaa artikkelien näkökulmasta keskittymään National Geographicissa normaaliin sisältöön. Kesäkuussa käsittelyssä on Italian suuret kaupungit, heinäkuussa taas Englannin kanavan satamakaupungit. Heinäkuun numeron mukana on myös täysimittainen ja todella yksityiskohtainen (70cm x 76cm) Euroopan kartta. Kartta on laadittu vuonna 1915, mutta kaikki valtioiden rajat noudattavat sotaa edeltävää aikaa vuonna 1914.¹⁰⁷ Kartassa ei ole rintamalinjoja tai sodassa syntyneitä aluemuutoksia. Ainoa merkittävä huomio kartassa on sotaan liittyen Dardanellien eli Gallipolin alueen suurennus. Tämä kertoo, että Gallipolin taistelut kiinnostivat amerikkalaisia kesällä 1915.

Syyskuussa 1915 käsittelyssä on Egeanmeren saaristo ja Lontoon kaupunki sekä sen nähtävyydet. Lontoosta kertova artikkeli keskittyy sen nähtävyyksien esittelyyn ja sillä ei ole varsinaista kosketusta sotaan.¹⁰⁸ Ernest Lloyd Harrisin kirjoittama artikkeli otsikolla: *"Historic Island and Shores of the Aegean Sea."*¹⁰⁹ on jatkoa amerikkalaisten kiinnostukselle itäisen Välimeren tapahtumille. Kesän 1915 aikana britit ja muut liittoutuneet olivat jumittuneet Gallipolin taistelussa umpikujaan. Tarkoituksena oli vetäytyä taisteluista loppuvuoteen mennessä.¹¹⁰ National Geographicin artikkeli keskittyy jälleen perinteiseen maantieteellisen näkökulmaan tuoda esiin Kreikan ja Turkin saaristoa. Gallipolin taisteluiden epäonnistumisen jälkeen liittoutuneet aloittavat Kreikan alueella uuden rintaman tukeakseen ahdingossa olevaa Serbiaa, jota uhkasivat kolmella rintamalla Itävalta-Unkari, Saksa ja sotaan juuri keskusvaltojen puolella liittynyt Bulgaria.¹¹¹ Kreikka pysyi teknisesti neutraalina sodassa vielä vuonna 1915, mutta

---

¹⁰⁷ "Map of Europe and Adjoining Portions of Africa and Asia", NGM Vol. 27 (JUL 1915)

¹⁰⁸ Florence Craig Albrecht: "London", NGM Vol. 27 (SEP 1915) 263-294.

¹⁰⁹ Ernest Lloyd Harris: "Historic Island and Shores of the Aegean Sea", NGM Vol. 27 (SEP 1915) 231-261.

¹¹⁰ NEIBERG 2005, 105-107

¹¹¹ Ibid.

Ranska ja Iso-Britannia pystyivät huoltamaan serbialaisia Thessalonikista käsin.¹¹² Kreikan alue oli siis sodassa syksyllä 1915, joten lukijat halusivat lisätietoa esimerkiksi Kreikasta, jota NG toimitti. Lokakuussa vuorossa on jatkoa Kreikkaan liittyen artikkelissa ”*Greece of Today*”, jonka on kirjoittanut George Higgins Moses¹¹³. Artikkelissa kerrotaan Kreikan lähihistoriasta ja sen itsenäistymisestä Ottomaaneista. Tämän lisäksi nykyisen kreikkalaisen kulttuurin ominaispiirteistä ja Ateenan keskeisestä merkityksestä.¹¹⁴ Varsinaisesti sotaa tai Kreikan puolueettomuutta kirjoittaja ei mainitse, mutta lopettaa artikkelin näin: ”*Thus Greece of today looks both to the past and to the future. From the ages that are gone she has derived a splendid tradition. From the days that are to come she doubtless will take new glories.*”¹¹⁵ Kirjoittaja voi tällä tarkoittaa Kreikan mahdollista osallisuutta sotaan, Kreikka esiintyy NG:ssa vielä vuoden 1916 syyskuun numerossa otsikolla ”*Saloniki*”, jossa kerrotaan Thessalonikin tärkeästä merkityksestä Kreikalle sekä sen värikkästä lähihistoriasta Balkanin sodissa 1912-13 juuri ennen maailmansotaa.¹¹⁶ Syyskuuhun 1916 mennessä Kreikka oli jo liittoutunut ympärysvaltojen puolelle. Thessalonikin ja Kreikan tilanteesta kirjoitushetkellä kirjoittaja H. G. Dwight sanoo seuraavaa:

But it is apparently written that Saloniki shall never long enjoy the blessings of peace. At all events, an army of the Allies, as we know, is now entrenched there. And he is a bolder prophet than I who will foretell what may yet lie in store for people of Saloniki.¹¹⁷

Kirjoittaja siis arvuuttelee Thessaloninkin kohtaloa ja sodan arvaamattomuutta.

Kreikan ja Balkanin alueen sekavaan tilaan vuosina 1915-1916 liittyy vielä Romanian käsittely National Geographicissa. Lokakuussa 1915 julkaistu ”*Roumania, The Pivotal State*”¹¹⁸ ja syyskuussa 1916 julkaistu ”*Roumania and its Rubicon*”¹¹⁹. Artikkelit ovat Kreikan kanssa samoissa numeroissa molempina vuosina. Romania oli sodan alkuvuosina yksi Balkanin alueen valtioiden pelinappuloista Bulgarian lisäksi, molemmat valtiot kiinnostivat keskusvaltoja ja ympärysvaltoja liittolaisena. Bulgaria liittyi sotaan

---

¹¹² NEIBER 2005, 108.

¹¹³ häntä tituleerataan entiseksi Yhdysvaltain suurlähettilääksi Kreikassa artikkelin alussa. Tarkempien tietojen mukaan Kreikan ja Montenegron suurlähettiläs vuosina 1909-1912.

¹¹⁴ George Higgins Moses: ”*Greece of Today*” NGM Vol. 27(OCT 1915) 295-329

¹¹⁵ George Higgins Moses: ”*Greece of Today*” NGM Vol. 27(OCT 1915) 329.

¹¹⁶ H. G. Dwight: ”*Saloniki*”,NGM Vol. 30 (SEP 1916) 203-232.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ James Howard Gore: ”*Roumania, The Pivotal State*”, NGM Vol. 28 (OCT 1915) 360-387

¹¹⁹ John Oliver La Gorce: ”*Roumania and Its Rubicon*”, NGM Vol. 30 (SEP 1916) 185-202

keskusvaltojen puolella vuoden 1915 aikana.¹²⁰ NEIBERGIN mukaan Romaniaan alueita ei suoraan uhannut mikään sodan alussa, joten sillä oli aikaa odottaa hyvää tarjousta molemmilta sodan osapuolilta.¹²¹ Elokuussa 1916 Romania vihdoinkin liittyi sotaan ympärysvaltojen puolella havitellen Itävalta-Unkarilta alueita, se julisti sodan ainoastaan Itävalta-Unkarille.¹²² Loppuvuoteen 1916 mennessä Romanian Itävalta-Unkariin edenneet joukot oli lyöty Saksan toimesta.¹²³ Vuoden 1915 lokakuun artikkelissa kirjoittaja arvuuttelee myös Romanian roolia sodassa: *”Just now a greater conflict is raging, and the aid of Roumania is eagerly sought. Is she a pivotal State? If so, which way will she turn and what will her reward?”*.¹²⁴ Tämä onkin ainoa sotaan viittaava kohta vuoden 1915 artikkelissa, muuten se on Romanian maantieteen, kansan ja historian kuvailua. Syyskuun 1916 artikkeli onkin taas ajankohtaisempi, sillä Romania oli juuri elokuussa liittynyt sotaan. Artikkelin alussa kirjoittaja John Oliver La Gorce pohtii Romanian merkitystä sodassa, jossa se on samalla puolella Venäjän kanssa.¹²⁵ Kirjoittajan mukaan Romaniassa ei mahdollisuuksia, jos Venäjä saa vallattua Turkilta Dardanellien alueen ja pääsee Konstantinopolin valtiaaksi.¹²⁶ Romanian rooli sodassa oli arvoituksellinen syyskuussa 1916 myös National Geographicin sivuilla. Romanian liittyminen sotaan ja Balkanin alueen sekava tilanne kesällä ja syksyllä 1916 vaikuttavat artikkelin sisältöön. Romanian aseman tuominen esiin ja sen tulevaisuuden arvuuttelu on kuitenkin NG:n muihin artikkeleihin verrattuna erilaista. Muita maiden sotamenestystä tai roolia sodassa ei arvuutella tällä tavalla.

Vuoden 1915 lehtien viimeinen aktuaalinen aihe käsittelee Armeniaa. Armenia ei varsinaisesti liity maailmansotaan, mutta vielä nykyäänkin kiistelty Armenian kansanmurha, jonka ottomaanit toteuttivat, oli osa sotatapahtumia. Armenian kansanmurhan tapahtumien katsotaan alkaneen huhtikuussa 1915, kun ottomaanien sotaministeri Enver Pasha aikoi karkottaa koko Armenian kansan Syyriaan ja Mesopotamiaan ilman ruokaa ja vettä.¹²⁷ Syyrialaikoille arvellaan menehtyneen 500 000 – 1 000 000 armenialaista.¹²⁸ Liittoutuneet tiesivät tapahtumista, mutta eivät voineet auttaa, koska olivat jumissa Gallipolissa. Saksa taas katsoi asiaa läpi sormien, koska

---

¹²⁰ Ks. em. Bulgaria s.21

¹²¹ NEIBERG 2005, 204.

¹²² NEIBERG 2005, 206.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ James Howard Gore: *”Roumania, The Pivotal State”*, NGM Vol. 28 (OCT 1915) 387.

¹²⁵ John Oliver La Gorce: *”Roumania and Its Rubicon”*, NGM Vol. 30 (SEP 1916) 186.

¹²⁶ Ibid. 186.

¹²⁷ NEIBERG 2005, 118-119.

¹²⁸ WINTER 2003, 48.

Ottomaanien valtakunta oli tärkeä liittolainen keskusvalloille.¹²⁹ JAY WINTER on tutkinut teoksessaan *"America and the Armenian Genocide"* vuonna 2003 amerikkalaisten aikalaisten diplomaattien, viranomaisten ja lehdistön roolia Armenian kansanmurhassa. Armenian tapahtumat tulivat yleisön tietoisuuteen jo vuoden 1915 aikana. WINTERSIN mukaan *The New York Times* julkaisi aiheesta vuoden 1915 aikana 146 uutista amerikkalaiselle yleisölle.¹³⁰ WINTERSIN mukaan uutiset Armeniasta oli vaikeaa sivuttaa, otsikoita olivat muuan muassa: *"Burn 1,000 Armenians"*, *"Saw Armenians Go Starving to Exile... Babies"*, *"Thrown into Rivers"*, *"Armenians killed with Axes by Turks"*.¹³¹ Sodan aikana Armeniasta on NG:ssa vain yksi artikkeli ja se lokakuun 1915 numerossa otsikolla *"Armenia and the Armenians"* kirjoittajana Hester Donaldson Jenkins.¹³² Vasta sodan jälkeen NG julkaisee kansanmurhasta useampia artikkeleita.¹³³ Kirjoittaja mainitsee artikkelin alussa, että Armenian historia on vaikeaa hahmottaa ja se ei ole valtio, eikä edes maantieteellinen kokonaisuus, ainoastaan alue missä armenialaiset asuvat.¹³⁴ Kirjoittaja mainitsee myös, että Armenia oli sanana turkkilaisille kielletty muutama vuosi sitten. Ottomaanien hallitsijalle Abdul Hamid II:lle Armeniaa pelottavampia sanoja olivat vain "nationalismi" ja "vapaus".¹³⁵ Tällainen lähihistoriaan ja ajankohtaiseen viittaaminen heti artikkelin alussa on NG:lle epätyypillistä tähän mennessä sotavuosina. Selkeästi julkisuuteen jo kesällä tulleet uutiset kansanmurhasta, on otettu huomioon artikkelia kirjoittaessa. Kuitenkin National Geographicille tyypillisen tapaan artikkelin alun jälkeen Armeniaa ja armenialaisia käsitellään hienovaraisesti maantieteen ja kulttuurin kautta.¹³⁶ Jenkins ottaa myös tarkasteluun turkkilaisten ja armenialaisten erimielisyydet, hän toteaa seuraavaa: *"There is little, if any, racial antagonism between Armenians and Turks. Had religion and politics never come to antagonize them, they could live together in essential harmony."*¹³⁷ WINTER toteaa samasta lainauksesta, että se kertoo enemmän päätoimittajan näkökannasta kuin kirjoittajan havainnoista.¹³⁸ Tamar ROTHENBERGIN mukaan National Geographic Gilbert H. Grosvenorin johdolla halusi välttää minkäänlaisen

---

¹²⁹ NEIBERG 2005, 119-120.

¹³⁰ WINTER 2003, 210.

¹³¹ WINTER 2003, 295.

¹³² Hester Donaldson Jenkins: "Armenia and the Armenians", NGM Vol. 28 (OCT 1915) 329-360.

¹³³ Esimerkiksi: elokuu 1919: "Between Massacres in Van" ja marraskuu 1919: "The Land of the Stalking Death : A Journey Through Starving Armenia on an American Relief Train"

¹³⁴ Hester Donaldson Jenkins: "Armenia and the Armenians", NGM Vol. 28 (OCT 1915) 329.

¹³⁵ *ibid.*

¹³⁶ Hester Donaldson Jenkins: "Armenia and the Armenians", NGM Vol. 28 (OCT 1915) 330-338.

¹³⁷ *ibid.* 348.

¹³⁸ WINTER 2003, 295.

politiikan tuomista lehden sivuille, sillä se voisi vääristää NG:n tarkastelun kohteena olevia ihmisiä tai paikkoja.¹³⁹ Sitä ei voi tietää paljonko päätoimittaja Gilbert H. Grosvenor puuttui tässä kirjoituksessa alkuperäisen kirjoittajan tekstiin, mutta tästä edellä olevasta lainauksesta näkyy, kuinka neutraalisti ja diplomaattisesti NG halusi esittää tämän maailmaa ravisuttavan tapahtuman. Lainauksesta seuraavalla sivulla on kuva turkkilaisesta kylänpäälliköstä, siinä ei ole mitään epätyypillistä. Mutta kuvan epätavallisen pitkässä kuvatekstissä kerrotaan armenialaisten kärsimyksistä jo 1800-luvun lopussa turkkilaisten miehityksessä. Kuvatekstin lopussa kirjoitetaan seuraavasti:

Armenian massacres of previous years, they are surpassed by the terrible conditions of 1915. The world has never seen a more furious effort to drive out a people, or more cruel methods in their execution, than are now being employed against this unhappy race.¹⁴⁰

Tämä kuvateksti taas sotii pitkälti itse leipätekstin neutraaliutta vastaan, koska siinä otetaan suoraan kantaa kansanmurhaan, joka oli vielä kesken Armeniassa ja Turkissa. Kun vielä toukokuussa 1915 esimerkiksi Gallipolin operaatiota ja sitä ympäröivää aluetta kuvattiin neutraalisti ottomaaneja kohtaan, on tässä artikkelissa selkeästi kriisitietoisempi näkökulma. Mielenkiintoista on, että usein kriittisemmät kommentit esiintyvät kuvateksteissä NG:n sivuilla. Oliko tarkoituksena pitää leipäteksti eleganttina ja neutraalimpana ja lisätä ikävämmät asiat pienemmällä kuvateksteihin, joita lukijat eivät välttämättä tarkastelleen niin tarkasti? Myös armenialaisten kristillinen tausta ja sitä kautta side kristillisiin länsimaihin näkyy myötätuntona armenialaisia kohtaan tässä artikkelissa.¹⁴¹ Amerikkalaiselle aikalaiselle lukijalle se on varmasti ollut yksi suuri syy tuntea myötätuntoa armenialaisia kohtaan. Armenian kohdalla NG:n neutraalius on jälleen hieman koetuksella. Toki ymmärrettävästi tämän suuruusluokan tragediasta neutraalisti raportoiminen on jopa NG:lle epähuomaania.

Vuoden 1915 Euroopan ja sodan kontekstin piirissä olevien artikkelien päättää marraskuun 1915 kaksi artikkelia Ranskasta. ”*The Beauties of France*”¹⁴² ja ”*The World Debt to France*”¹⁴³ ovat normaalin NG:n tapaisia artikkeleita, sotaan ei puututa teksteissä tai kuvissa. Jälkimmäinen artikkeli kertoo lukijalle ranskalaisen historian, kulttuurin ja

---

¹³⁹ ROTHENBERG 2007, 166.

¹⁴⁰ Hester Donaldson Jenkins: ”Armenia and the Armenians”, NGM Vol. 28 (OCT 1915) 349.

¹⁴¹ Ibid. 354.

¹⁴² Arthur Stanley Riggs: ”The Beauties of France” NGM Vol. 28 (NOV 1915) 391-491.

¹⁴³ ”The World’s Debt to France”, NGM Vol. 28 (NOV 1915) 491-509.

tieteen perinnöstä maailmalle.¹⁴⁴ Marraskuun numerossa on vielä artikkeli Sveitsistä ja sen armeijasta. Artikkelissa lähinnä ihmetellään sveitsiläisen asevelvollisuusarmeijan toimintaa ja toimivuutta.¹⁴⁵

Artikkeli Armeniasta ja sen kansan surkeasta tilasta on selkeästi yksi käännöskohta National Geographicin artikkeleissa, jotka käsittelevät sotaa Euroopassa ja Lähi-Idässä. Laajoista maantieteellisistä yleistietoartikkeleista on pikkuhiljaa tultu sodan edetessä kohti konflikteja ja niiden syitä kertoviin journalistisiin kirjoituksiin. Pitkittynyt sota ja sen tuomat muut ongelmat alkavat näkyä lehden artikkeleissa. Vuoden 1915 sotaa käsittelevistä artikkeleista jää selkeästi mieleen Puola tammikuussa, Serbian ja Gallipolin käsittely keväällä ja kesällä 1915 sekä tietysti viimeisin artikkeli Armeniasta lokakuussa. Näissä artikkeleissa NG raportoi selkeästi kansoista ja alueista, jotka kärsivät tai ovat joutuneet sodan jalkoihin. Sen sijaan Yhdysvaltojen suhtautumiseen Saksaan ja sotaan vaikuttanut *RMS Lusitania*n uppoaminen toukokuussa 1915 ei näy lehdessä mitenkään, ilmeisesti aihe oli vielä vuonna 1915 liian poliittinen NG:n artikkeleihin. Kun vuosi 1914 oli NG:ssa hyvin hienovaraista ja maantieteellistä tekstiä sotaa käyvistä maista, vuosi 1915 alkaa muuttaa artikkeleita kohti sotaa. NG ei kuitenkaan ole tässä vaiheessa sotareportaaseja kirjoittaja aikakauslehti vaan keskittyy oman lukijakuntansa intressien täyttämiseen eli maantieteellisen tiedon ja karttojen toimittamiseen.

Vuosi 1916 on merkillinen National Geographicin numeroissa. Länsirintaman suuret taistelut, kuten Somme ja Verdun riehuvat Euroopassa. Näistä tapahtumista tai edes taistelualueista ei ole artikkeleita NG:ssa. Vuoden 1916 sotaa läheltä koskettavat artikkelit on laskettavissa yhdellä kädellä. Tammikuussa 1916 William Joseph Showalter pohtii ja kertoo maailman ruuantuotannosta sota-aikana otsikolla: *"How the World is Fed"*.¹⁴⁶ Ruuantuotantomääriä vertaillaan Yhdysvaltain ja muun maailman välillä. Samalla Showalter vertailee, miten keskusvaltojen ruuantuotanto vertautuu Yhdysvaltoihin ja ympärysvaltioihin.¹⁴⁷ Artikkelista on havaittavissa, kuinka Yhdysvallat on ylivoimainen myös ruuantuotannon alalla, vaikka ei ole mukana sodassa. Emir TANFER on tutkinut ruuan käyttöä propagandan välineenä Yhdysvalloissa ensimmäisen maailmansodan aikana. TANFERIN mukaan amerikkalaiset joukkotiedotusvälineet alkoivat vuoden 1914 Belgian tapahtumien sekä vuoden 1915 *Lusitania*n uppoamisen

---

¹⁴⁴ "The World's Debt to France", NGM Vol. 28 (NOV 1915) 491-501.

¹⁴⁵ "The Citizen Army of Switzerland", NGM Vol. 28 (NOV 1915) 503-510.

¹⁴⁶ William Joseph Showalter: "How the World is Fed", NGM Vol. 29 (JAN 1916) 1-49.

¹⁴⁷ Ibid.

jälkeen osoittamaan mieltään keskusvaltoja vastaan.¹⁴⁸ Tässä tammikuun Showalterin artikkelissa on hieman samanlainen pieni sävy keskusvaltoja vastaan. Yhdysvaltojen teollinen mahti kuvataan ylivoimaiseksi, jos se valjastettaisiin mahdollista vihollista vastaan.

Maaliskuussa 1916 Yhdysvaltain entinen presidentti William Howard Taft¹⁴⁹ kirjoittaa Brittiläisen kansanyhteisön eri maista otsikolla: ”*Great Britain’s Bread upon the Waters: Canada and her other Daughters.*”¹⁵⁰ Artikkelin alussa Taft kommentoi:

The war has shown a high spirit of patriotism and self-sacrifice as the common trait of all those engaged in it. In England the war has betrayed the delays and blunders in the beginning of a war which it seems impossible to avoid in a parliamentary government. England’s course in this war has confirmed the view that if war is to be a normal condition of national and international life, popular government, with a free press and unrestrained public opinion, is not the best form adapted to act quickly and to overwhelm an enemy.¹⁵¹

Lieneekö tässä entisen presidentin kanta Yhdysvaltain mahdolliseen liittymiseen sotaan tai pidättäytyä siitä? Mielenpito tuominen julki National Geographicissa varsinkin sodan alkuvuosina ei ole ollut tyypillistä. Entisellä presidentillä taisi silti olla oma oikeus kirjoittaa NG:hen omia ajatuksiaan ilman Gilbert H. Grosvenorin puuttumista asiaan? Artikkelin alun kantaottavuuden jälkeen Taft keskittyy kertomaan Iso-Britannian suurista siirtomaista ja niiden historiasta maailmalla: Kanada, Etelä-Afrikka, Australia ja Uusi-Seelanti.

Kesäkuun numerossa kerrotaan Hollannin roolista neutraalina sodassa otsikolla ”*The Citizen Army of Holland*”. Kirjoittajana on Henrik Willem van Loon, joka kirjoitti myös vuoden 1915 artikkelissa neutraalista Hollannista. Syytä Hollannin neutraaliuteen artikkelin kirjoittajan mukaan on se että Hollannilla oli valmis armeija, jota Saksa ei halunnut haastaa vuonna 1914 sekä Hollannin geopoliittinen sijainti.¹⁵² Artikkelin

---

¹⁴⁸ TANFER 2012, 195.

¹⁴⁹ Taft oli aktiivinen National Geographic Societyn jäsen ensimmäisen maailmansodan aikana. Hänellä on useampi artikkeli, jotka käsittelevät sotaa ja Euroopan maita maailmansodan aikana. Hän oli myös sukua päätoimittaja Gilbert H. Grosvenorille.

¹⁵⁰ William Howard Taft: ”Great Britain’s Bread Upon the Waters: Canada and her Other Daughters”, NGM Vol. 29 (MAR 1916) 217-272.

¹⁵¹ Ibid. 217.

¹⁵² Henrik Willem van Loon: ”The Citizen Army of Holland”, NGM Vol. 29 (JUN 1916) 609.

keskittyy lähinnä Hollannin lähihistoriaan ja perustelee sitä kautta Hollannin neutraaliutta.¹⁵³

Loppuvuonna 1916 ainoat Eurooppaa käsittelevät artikkelit ovat elokuussa Italian Sardinian maantieteellinen ja etnologinen katsaus.¹⁵⁴ Lokakuussa Italia-teemaa jatkaa laaja koko numeron kattava 96-sivuinen katsaus Italiaan maana, kulttuurina ja historiana.¹⁵⁵ Näissä sotaa ei käsitellä tekstissä, joten kyseessä on NG:n normaalia tuotantoa.

Vuosi 1916 on siis National Geographic Magazinen lehdillä maailmansodan osalta hyvin niukka. Vuoden 1916 suuret taistelut Verdun ja Somme länsirintamalla eivät näy lehden artikkeleissa. Robert POOLEN mukaan National Geographicin niukka raportointi sodasta vuosina 1914-1916 oli tietoinen valinta.¹⁵⁶ Kirjeen vaihdossa Gilbert H. Grosvenorin kanssa National Geographic Societyn päämies Alexander Graham Bell kaipasi sodasta enemmän uutisia lehtiin, mutta kuukausittainen lehden ilmestyminen ei sopinut sodan äkillisesti muuttuviin tilanteisiin. NG:n päätoimittaja Grosvenor taas vastasi Bellille, että lehden vastaus on laajat historialliset ja kulttuuriset artikkelit sotaa käyvistä maista.¹⁵⁷ Tämä piti kyllä paikkaansa heti sodan alussa vuonna 1914, mutta vuoteen 1915 tullessa lehden artikkelit käsittelevät myös epäsuorasti sotaa yhä enemmän. Mielenkiintoista vuoden 1915 ja 1916 artikkeleissa on eri kirjoittajien näkemykset sotaa käyvistä maista tai sodasta. William Joseph Showalter tuo useissa artikkeleissaan esiin sotaa epäsuorasti. Esimerkiksi tammikuun artikkeli jaetusta Puolasta kertoo puolalaisista, jotka asuvat sotaa käyvien suurvaltojen eri puolilla vaikka edustavat samaa kansaa. Samoin Hester Donaldson Jenkinsin laaja artikkeli Armeniasta ja armenialaisten kokema pitkä sorto Turkin ja Venäjän toimesta sekä vuonna 1915 alkanut kansanmurha on poikkeava National Geographicin tuotannossa. Toisaalta taas vuodet 1915 ja 1916 ovat täynnä maantieteellisiä ja elegantteja kuvauksia eurooppalaisen sivistyksen kehdoista kuten Ranskasta ja Italiasta, joissa sotaan ei puututa, mutta ne käsittelevät kuitenkin epäsuorasti sotaa käyviä maita. National Geographicin sotavuosien erikoinen raportointi sodasta ja Euroopasta vaatii siis sotavuosien alussa myös yleissivistäviä ja pitkiä lukukokemuksia lukijoille, joissa sota voitiin pieneksi aikaa unohtaa. Sota kuitenkin jatkuu ja tempaa seuraavana vuonna 1917 myös Yhdysvallat mukaan länsirintaman toivottomiin

---

¹⁵³ Henrik Willem van Loon: "The Citizen Army of Holland", NGM Vol. 29(JUN 1916) 609-622.

¹⁵⁴ Helen Dunstan Wright: "Little-known Sardinia", NGM Vol 30 (AUG 1916) 97-120.

¹⁵⁵ Arthur Stanley Riggs: "Inexhaustible Italy", NGM Vol 30 (OCT 1916) 273-368.

¹⁵⁶ POOLE 2004 114-115.

¹⁵⁷ Ibid.

juoksuhautoihin. Miten NG jatkaa sodan käsittelyä, se selviää seuraavassa käsittelyluvussa.

3. Propagandaa kotirintamalla – sota ja Amerikka

3.1 Vuosi 1917 – muutosten vuosi sodassa ja National Geographicissa

Vuosi 1917 toi muutoksia yli kolme vuotta riehuneeseen maailmansotaan. Länsirintama oli ollut käytännössä paikoillaan vuoden 1914 syksystä lähtien. Suuret taistelut kuten Marne, Somme, Verdun, Gallipoli olivat syöneet satojatuhanasia miehiä molemmilta puolin juoksuhautoja. Vuoden 1917 aikana itärintamalta ja Venäjältä alkoi kuulua kummia. Nikolai II:n keisarikunta kiehui sisältä päin ja koki vuoden aikana kaksi vallankumousta, joista jälkimmäinen muutti maailmansodan asetelmia hetkellisesti keskusvalloille edulliseksi. Lokakuun vallankumous myös muokkasi maailmaa, tuoden uuden ideologian ja yhteiskuntajärjestelmän, tämä kummastutti myös Yhdysvalloissa ja National Geographicin sivuilla. Jos Neuvosto-Venäjä jätti sodan ja teki rauhan Saksan kanssa, astui rintamalle liittoutuneiden puolelle uusi liittolainen Yhdysvallat keväällä 1917. Pitkään jatkunut puolueettomuus muuttui sotatilaksi Saksaa ja Itävalta-Unkaria vastaan. Yhdysvaltojen valjastaminen sotaan länsirintaman avuksi alkaa näkyä National Geographicissa, sodasta tulee myös lukijalle pääasiallinen aihe National Geographicissa, joka on aiemmat vuodet johdattanut lukijaa sotaan vaihtelevalla sisällöllä. Lopulta Yhdysvaltojen liittyminen sotaan on myös yksi suuri tekijä, millä sota saadaan seuraavana vuonna 1918 vihdoinkin päättymään. Tässä toisessa käsittelyluvussa käsittelen ja tutkin miten Yhdysvaltojen mukaantulo sotaan muuttaa National Geographicia, tuleeko siitä sotapropagandaa tuottava media vai säilyttääkö se osan neutraaliuttaan, jota varsinkin lehden päätoimittaja Gilbert H. Grosvenor on vaalinut myös aiempien sotavuosien aikana. Samalla tarkastelen Venäjän tapahtumia lehdessä vuosina 1917-1918, sillä National Geographicin kiinnostus Venäjää ja sen vallankumouksia kohtaan on merkille pantava ilmiö tämän aikakauden artikkelien määrässä.

Ennen Yhdysvaltojen liittymistä sotaan huhtikuussa 1917, National Geographicin lehdet tammikuusta maaliskuuhun sisältävät kaikki ympärysvältoja myötäileviä artikkeleja. Selkeästi vuoden 1916 jälkeen, amerikkalaista lukijaa viedään vuoden 1917 alussa yhä määrätietoistemmin kohti sotaa. Tammikuun numerossa otsikolla ”*One Hundred British Seaports*” todistellaan Iso-Britannian parempia mahdollisuuksia selvittää Saksan sukellusvenesäärrosta.¹⁵⁸ Saksa oli aloittanut rajoittamattoman sukellusvenesodan jo

---

¹⁵⁸ ”One Hundred British Seaports”, NGM Vol. 31 (JAN 1917) 84-94. Artikkelissa otetaan huomioon esimerkiksi Iso-Britannian suuret hiili- ja teräsvarannot, joiden avulla englantilaiset voivat korvata nopeasti Saksan sukellusvenesodassa tuhoamia sota- ja kauppalaivoja.

vuoden 1915 aikana ja jo aiemmin mainittu kanadalaisen *RMS Lusitanian* upottaminen toukokuussa 1915 oli vienyt yli sadan amerikkalaisen hengen. Yhdysvallat protestoi koko sodan ajan Saksan sukellusvenesotaa, koska se halusi käydä kauppaa kaikkien sotaa käyvien maiden kanssa. NEIBERGIN mukaan amerikkalaiset yritykset kävivät kuitenkin paljon enemmän kauppaa liittoutuneiden maiden kanssa kuin Saksan tai Itävalta-Unkarin kanssa ja tämä ärsytti Saksaa.¹⁵⁹ Amerikkalaiset eivät siis olleet täysin neutraaleja sodassa ennen siihen itse liittymistä. Myös tässä artikkelissa sympatiat Britanniaa kohtaan näkyvät yhtä näkyvämmiin verrattuna vuoden 1914-17 artikkeleita. Samoin maaliskuun numerossa on Iso-Britanniaa voimakkaasti myötäilevä artikkeli otsikolla: ”*What Great Britain is doing*”, artikkelin on kirjoittanut Sydney Brooks.¹⁶⁰ Artikkelissa on selkeästi sävy, jossa amerikkalaisia lukijoita valmistellaan Yhdysvaltojen sotaan liittymiseen, mikä tapahtuikin seuraavaan kuun aikana. Kirjoittaja Sydney Brooks kertoo artikkelissa Iso-Britannian onnistumisista sodassa, hän esimerkiksi ylistää kuninkaallista laivastoa saksalaisten sukellusveneiden torjunnassa ja Saksan laivaston pitämistä kurissa.¹⁶¹ Britannian kehuminen ei ole uutta sota-ajan National Geographicissa, sillä jo aiemmissa Iso-Britanniaa käsittelevissä artikkeleissa sävy on ollut liittolaismainen. Tämä voi johtua osittain siitä, että päätoimittaja Grosvenorilla oli lämpimät suhteet Iso-Britanniaan ja englantilaisiin tuttavuihinsa. Virallisesti oli tunnettua, että Yhdysvaltain lähihistorian suhde Iso-Britanniaan oli karikkoinen.¹⁶²

Vielä ennen Yhdysvaltojen liittymistä sotaan, on helmikuun NG:ssa artikkeli otsikolla ”*Bohemia and the Czechs*”¹⁶³. Kirjoittaja on Aleš Hrdlicka, joka on lehden mukaan antropologian kuraattorina Yhdysvaltain kansallismuseossa. Miksi haluan mainita artikkelin tässä yhteydessä, on se, että tšekkiläinen nationalismi huokuu hyvin vahvasti kirjoituksesta. Kirjoittaja on selkeästi jo nimestä päätellen tšekkiläistä alkuperää. Artikkelissa kerrotaan kuinka tšekit ja slovakit ovat historian saatossa olleet vahvoja kansoja, mutta usein vieraiden suurvaltojen vallan alla.¹⁶⁴ Artikkelin lopussa Hrdlicka kiteyttää tunteita Itävalta-Unkaria kohtaan:

The true Bohemian here and elsewhere, as can easily be understood, has nothing but the bitterest feelings toward Austria, the stranger and usurper,

---

¹⁵⁹ NEIBERG 2005, 130-131.

¹⁶⁰ Sydney Brooks: ”What Great Britain is Doing”, NGM Vol. 31 (MAR 1917) 194-210.

¹⁶¹ Ibid. 201.

¹⁶² Taustalla esim. englantilaisten rooli Yhdysvaltojen itsenäistymisessä 1776.

¹⁶³ Aleš Hrdlicka: ”Bohemia and the Czechs”, NGM Vol. 31 (FEB 1917) 163-187.

¹⁶⁴ Ibid. 170-185.

who since the war started, is more in the full swing of his persecutions, The Czech sympathies are wholly with Belgium, Russia, Serbia, France, and Great Britain. And what is true of the Czech is also true of the Slovaks, who suffer even more under Magyar oppression.¹⁶⁵

Tässä lainauksessa tulee esiin vahva mielipide Itävalta-Unkarin miehitystä vastaan. NG:n neutraali linja on jälleen koetuksella. Artikkelilla halutaan selkeästi tuoda esiin Itävalta-Unkarin sisäiset ongelmat. Artikkelin on saman sävyinen kuin aiemmin vuonna 1915 Serbiasta käsitellyt artikkeli, toki vuonna 1917 mielipide tšekien ja slovakien itsenäisyydestä tuodaan jo paljon näkyvämmiin esiin. Lehden alkuvuoden 1917 artikkelien kokonaisuutta katsoen, tämä artikkeli on jälleen yksi kohti sotaa valmistelevia tietopaketteja lukijalle mahdollisesta uudesta vihollisesta. Nationalistinen sävy on uutta sota-ajan NG:ssa, koska se käsittelee nyt suurvallan alla olevaa kansaa. Esimerkiksi vuoden 1915 artikkelissa ”*Partitioned Poland*”, joka käsittelee myös suurvaltojen vallan alle olevaa kansaa, ei annettu sijaa nationalismille. Sodan kehitys ja Yhdysvaltojen läheneminen kohti liittoutuneita alkaa näkyä nyt jo selkeästi NG:n sisällössä.

Maaliskuun 1917 numerossa on lisäksi mielenkiintoisia artikkeleita Yhdysvaltojen roolista liittoutuneiden huoltajana ja pohdintaa Yhdysvaltojen liittymisestä sotaan. Ruoka ja ruuantuotanto sodassa on maaliskuun numeron yksi suurista aiheista, tästä löytyy kaksi lyhyttä kirjoitusta. Otsikolla ”*War, Patriotism, and the Food Supply*” kirjoittaa Frederick V. Coville Yhdysvaltain maatalousministeriöstä amerikkalaisen ruokateollisuuden mahdista ja sen roolista auttaa liittoutuneita.¹⁶⁶ Toisessa artikkelissa ”*Soldiers of the Soil, Our Food Crops Must Be Greatly Increased*” Yhdysvaltain Wilsonin hallinnon maatalousministeri David F. Houston taas kertoo lukijoille eri viljelykasvien merkityksestä, kun Yhdysvallat tulee liittymään sotaan.¹⁶⁷ Tässä artikkelissa huomaa selkeästi, että ennen seuraavan kuun sodanjulistusta Saksalle, oli jo julkisesti selvää Yhdysvaltain liittymisen sotaan. Huoli elintarvikkeiden ja viljelypinta-alojen riittävydestä kertoo siitä, että viranomaiset halusivat patistaa kansalaisia säästäväisyyteen ja omavaraistalouteen. Myös se, että viranomaiset kirjoittavat National Geographicissa kertoo asian vakavuudesta. Vakuuttelu Iso-Britannian pärjäämisestä Saksan sukellusvenesaarossa ja huoli elintarvikkeista liittoutuneille alkuvuoden 1917 NG:n artikkeleissa liittyvät selkeästi yhteen. Mourad DJEBABLAN, joka on tutkinut

---

¹⁶⁵ Aleš Hrdlicka: ”Bohemia and the Czechs”, NGM Vol. 31 (FEB 1917) 187.

¹⁶⁶ Frederick V. Coville: ”War, Patriotism, and the Food Supply”, NGM Vol. 31 (MAR 1917) 254-256

¹⁶⁷ David F. Houston: ”Soldiers of the Soil, Our Food Crops Must Be Greatly Increased”, NGM Vol. 31 (MAR 1917) 273-280.

ruuan käyttämistä propagandan välineenä sota-ajan Kanadassa, mukaan tämä johtuu siitä, että Saksan toimilla oli todellakin vaikutusta alkuvuodesta 1917 ruokalähetysten pienenemiseen Pohjois-Amerikasta Iso-Britanniaan.¹⁶⁸ Tämä yhdistettynä Yhdysvaltain aggressiiviseen suhtautumiseen Saksan toimiin Atlantilla vaikuttivat varmasti julkiseen keskusteluun myös National Geographicin sivuilla.

Viimeinen maaliskuun artikkeli tai lähinnä adressi otsikolla *”The Ties that Bind: Our Natural Sympathy with English Traditions, the French Republic, and the Russian Outburst for Liberty”* on senaattori John Sharp Williamsin vartavasten National Geographicille muokaama adressi, joka on lähetetty Yhdysvaltain senaatille 4. huhtikuuta 1917. Adressi on siis senaatille osoitettu kannanotto, jossa perustellaan Yhdysvaltain liittymistä ympärysvaltujen puolelle sodassa Saksaa ja Itävalta-Unkaria vastaan.¹⁶⁹ NG sai siis suoraan Yhdysvaltain hallintoa lähellä olevilta lähteiltä kirjoituksia kuten myös edellä mainitut artikkelit ruuantuotannosta osoittavat. Tässä adressissa senaatille perustellaan Yhdysvaltain velvoitteita liittyä sotaan liittolaisten puolella. Syinä esitetään esimerkiksi pitkät kulttuuriset ja historialliset siteet Iso-Britanniaan, Saksan voittokulku sodassa ja Saksan Belgian miehitys.¹⁷⁰ Mielenkiintoista on se, että miksi tällainen kannanotto julkaistaan juuri National Geographicissa, jonka piti olla mahdollisimman neutraali ja maantieteeseen nojaava elegantti julkaisu, ei politiikan väline. On otettava huomioon myös Yhdysvaltain monimutkainen sisä- ja ulkopoliittinen tilanne ja presidentti Woodrow Wilsonin tahto pysyä ulkona sodasta mahdollisimman pitkään. Wilson oli esimerkiksi varmistanut uudelleen valintansa presidentiksi vuoden 1916 vaaleissa julistamalla Yhdysvaltain pidättäytyvän sodasta.¹⁷¹ Demokraatti Wilson voitti vaalit niukasti republikaaneja vastaan, jotka olivat myöntyväisempiä sotaan liittymiseen jo aiemmin kuin 1917.¹⁷² Tässä kontekstissa on ymmärrettävää, että lukijoita haluttiin tiedottaa asiasta julkaisemalla senaattorin arvioima adressi National Geographicissa aivan sodan kynnyksellä, kun Yhdysvaltain kongressissa äänestettiin sotaan liittymisestä huhtikuun alussa.

Vihdoin 6. huhtikuuta 1917 Yhdysvallat liittyy sotaan kongressin ja senaatin äänestyksen jälkeen. Seuraavat kaksi National Geographicin numeroa huhtikuu ja toukokuu 1917 ovat

---

¹⁶⁸ DJEBABLA 2014, 70-71.

¹⁶⁹ John Sharp Williams: *”The Ties that Bind: Our Natural Sympathy with English Traditions, the French Republic, and the Russian Outburst for Liberty”*, NGM Vol. 31 (MAR 1917) 281-286.

¹⁷⁰ Ibid.

¹⁷¹ NEIBERG 2005, 134.

¹⁷² Ibid.

täynnä sotaan liittyviä lyhyitä tekstejä.¹⁷³ Kirjoittajina toimivat vakituiset tutut NG:n kirjoittajat ja ulkopuoliset henkilöt kuten presidentti Wilson, John D. Pershing¹⁷⁴ ja Herbert C. Hoover¹⁷⁵. Jos ennen vuotta 1917 National Geographicin lehdistä sai etsiä ja tulkita sotaan liittyviä artikkeleita, nyt huhtikuusta 1917 lähtien lehdet olivat täynnä artikkeleita sodasta ja isänmaallisuudesta. Yhdysvaltojen sotaan liittyminen ei tarkoittanut heti, että yhdysvaltalaisjoukot olisivat olleet heti kesällä 1917 länsirintamalla taistelemassa. Ensimmäisenä sotavuotena amerikkalaisten sotatapahtumat keskittyivät laivastolle turvaten laivareittejä Atlantilla.¹⁷⁶ Liittoutuneet joutuivat ensin vuoden 1917 aikana eliminoimaan Saksan sukellusveneuhan Atlantilla, jotta amerikkalaisjoukkoja saatiin massoittain Eurooppaan.¹⁷⁷ Tämä ei kuitenkaan estänyt National Geographicia luomasta heti varhain huhtikuun ja toukokuun numeroissa kuvaa yhtenäisestä ja taistelevasta kansakunnasta.

Silmiin pistäviä ilmiöitä ensimmäisissä sotanumeroissa ovat patrioottisuus, kotirintaman sotavalmistelut, liittolaisten ylistäminen, Saksan demonisointi sekä sen pelko. Patrioottinen tyyli alkaa vallata National Geographicia, jossa vielä vuonna 1915 painotettiin lehden neutraaliutta. Propagandasta puhuttaessa patrioottisuus on osa sitä isänmaallisuudella vahvistettuna. Esimerkiksi heti huhtikuun numerossa on kuvasarja otsikolla ”*Call to the Colors*”, jossa kuvataan amerikkalaisten valmistautumista sotaan.¹⁷⁸ Ennen Yhdysvaltojen liittymistä sotaan, National Geographicissa ei ole varsinaisesti sotaan liittyviä kuvia, vaikka kuvallinen kerronta on lehden yksi suurimmista sisällöistä. Nyt yhtäkkiä lukijoille tarjotaan kuvamateriaalia Ranskasta rintamalta ja kotirintaman valmistautumisesta sotaan. Kuvamateriaalin lisäksi kahdesta ensimmäisestä sotanumerosta löytyy Ranskaa ylistäviä kirjoituksia (*The Burden France has Borne*¹⁷⁹ ja *Bind the Wounds of France*¹⁸⁰). Näissä artikkeleissa kerrotaan Ranskan kokemista kärsimyksistä sodassa niin rintamalla kuin kotirintamalla, samoin Belgian kohtalo miehitettyä tuodaan esiin. Ranskalaisen kulttuurin ja historian ihannointi eli frankofilia ei ole uusi ilmiö National Geographicissa. Erityisesti Ranskan suopeus Yhdysvaltojen itsenäistymisprosessissa huomioidaan usein Ranskaa käsittelevissä artikkeleissa, samoin Ranskan suuren vallankumouksen aatteet näkyvät samoissa

---

¹⁷³ Ks. liite 1 ja 2.

¹⁷⁴ Yhdysvaltojen länsirintaman joukkojen ylipäällikkö 1917-1918

¹⁷⁵ Yhdysvaltojen tuleva presidentti, sodan aikana vastasi elintarvikehuollosta.

¹⁷⁶ CLAYTON, SHARP WELLS 1998, 29.

¹⁷⁷ NEIBERG 2005, 288

¹⁷⁸ ”The Call to the Colors”, NGM Vol. 31 (APR 1917) 345-361

¹⁷⁹ Granville Fortescue: ”The Burden France Has Borne”, NGM Vol. 31 (APR 1917) 323-344.

¹⁸⁰ Herbert C. Hoover: ”Bind the Wounds of France”, NGM Vol. 32 (MAY 1917) 439-444.

artikkeleissa.¹⁸¹ Frankofilia jatkuu myös seuraavassa kesäkuun numerossa otsikolla ”*Our First Alliance*”, jonka kirjoittajana on Ranskan Yhdysvaltojen suurlähettiläs.¹⁸²

Huhti-toukokuun numeroissa Saksa alkaa esiintyä artikkeleissa yhä vihamielisemmissä kuvauksissa. Sanat ”*Teuton Empire*”, ”*teutonic*”, ”*The Perverted Teachings of the Kaiser*” ja ”*hun*” esiintyvät jo ensimmäisissä numeroissa. Lukijoille tehdään selväksi vihollisen pahamaineisuus. Troy PADDOCKIN mukaan englanninkieliselle lukijakunnalle sana ”hunni” oli todellinen sekä keksitty termi kuvaamaan länsirintamalla saksalaisia vihollisia.¹⁸³ Myös National Geographicin materiaalissa sana ”hunni” tulee esiintymään vielä useasti loppusodan aikana. Näiden edelle mainittujen ilmiöiden lisäksi ensimmäisissä sotanumeroissa tulee esiin ideologioiden välinen taisto. William Howard Taft kirjoittaa otsikolla: ”*A Poisoned World*” ja kuvaa siinä Yhdysvaltojen, Ranskan, Iso-Britannian ja nyt jopa helmikuun vallankumouksen kokeneen Venäjän demokraattinen yhteisrintama autoritäärisiä sotilasvaltoja Saksaa ja Itävalta-Unkaria vastaan.¹⁸⁴ Vaikka Saksaa demonisoidaan ja vähätellään useassa artikkelissa, Taft myös varoittaa Saksan sotilasmahdista, joka ei ole vielä väsymässä sotaan.¹⁸⁵ Artikkeleiden variaatio on siis suuri ja sävy kirjoituksissa vaihtelee kirjoittajan mukaan. Mitään yhteistä neutraalia linjaa huhtikuun ja toukokuun lehdillä ei ole samalla tavalla kuin ennen vuotta 1917. Silloin artikkelit noudattivat pitkälti aina neutraalia linjaa.

Kun katsotaan kokonaisuutena National Geographicin artikkeleita puolen vuoden jaksolla tammikuusta kesään 1917, on maailmassa tapahtunut sinä aikana, mutta samalla myös National Geographic on muuttunut hyvin paljon. Myös Susan SCHULTEN painottaa, että NG muuttui alkuvuoden 1917 aikana neutraaliuden suhteen hyvin kyseenalaiseksi julkaisuksi. Sama kehitys oli NG:ssa tapahtunut vuoden 1898 Espanja–Yhdysvaltain sodassa.¹⁸⁶ SCHULTEN nostaa esiin aiemmin myös itse mainitsemani maaliskuun 1917 artikkelin ”*What Great Britain is Doing*”, jonka brittinationalisti¹⁸⁷ Sydney Brooks kirjoitti Britannian sankaruutta sodassa. SCHULTEN kiteyttää: ”*The articles by Williams and Brooks were objectionable for their assumption of an Anglophilic spirit among their readers that no longer existed, especially prior to an*

---

¹⁸¹ Ks. esim. artikkelit ”*The Beauties of France*” ja ”*The World’s Debt to France*” NOV 1915, 391-501

¹⁸² J. J. Jusserand: ”*Our First Alliance*”, NGM Vol. 31 (JUN 1917) 518-548.

¹⁸³ PADDOCK 2014, 1.

¹⁸⁴ William Howard Taft: ”*A Poisoned World*”, NGM Vol. 31(MAY 1917) 460.

¹⁸⁵ Ibid, 461.

¹⁸⁶ SCHULTEN 2001, 167.

¹⁸⁷ Schultenin mukaan. SCHULTEN 2001, 167.

American declaration of war.”¹⁸⁸ Nämä kannanotot herättivät sodanjulistuksen kynnyksellä lukijoissa epäluuloja ja useat halusivat peruuttaa tilauksensa, koska lehti oli muuttunut poliittiseksi julkaisuksi, ei sellaiseksi mihin lukijakunta oli tottunut.¹⁸⁹ Lehti siis julisti amerikkalaisten liittoutumista brittien kanssa jo ennen sodanjulistusta, ollen erittäin puolueellinen. Ongelmana oli myöskin Yhdysvaltojen monikulttuurinen siirtolaisväestö, joka luki myös varmasti National Geographica. Yhdysvalloissa oli vuonna 1917 noin 100 miljoonasta asukkaasta, joista kolmasosa oli siirtolaisia ja näistä noin 10 miljoonaa siirtolaista oli tullut keskusvaltojen eli Saksan, Itävalta-Unkarin, Bulgarian ja Ottomaanien valtakunnan alueilta. TANFERin mukaan näistä suurin osa kannatti keskusvaltoja sodassa ja eivät varmasti arvostaneet lehden antamaa kuvaa entisistä kotimaista, samalla miljoonat amerikan-irlantilaiset kannattivat keskusvaltoja vanhojen Iso-Britannian aiheuttamien kaunojen vuoksi.¹⁹⁰ Siirtolaisten suuri määrä ja vanhat poliittiset mielipiteet varmasti vaikuttivat osittain myös National Geographicin saamaan palautteeseen. Mielestäni SCHULTENIN havainnot voi yhdistää myös sodanjulistuksen jälkeisiin kevään numeroihin. Lämminsävyiset artikkelit Ranskasta ja samalla Venäjältä kertovat artikkelit jatkavat NG:n hyvin puolueellista linjaa. Toki sodanjulistus muutti kaikkia lehtiä ja aikakauslehtiä kansallisen edun mukaisiksi julkaisuksi. National Geographicin osalta muutos vain näyttää paljon voimakkaammalta, koska lehden perintönä oli ollut koko sodan aikana neutraalius ja viattomuuksien raportointi.

Kevään 1917 patrioottisen alkuhuuman jälkeen National Geographicin sotainnostus hieman taittuu kesän aikana. Lieneekö syynä päätoimittaja Grosvenorin hätkähdyttäneet lukijoiden protesti vai liittoutuneiden vaikeudet länsirintamalla. Sotavuosi 1917 oli liittoutuneille ja varsinkin Ranskalle sekä Iso-Britannialle pettymyksen vuosi, voittoa sodasta ei tullut. Keväällä Yhdysvaltojen tullessa mukaan sotaan, Ranska ja Iso-Britannia toteuttivat Nivellen offensiivin, jonka tarkoituksena oli edetä pysähtyneessä asemasodassa, offensiivi ei onnistunut ja erityisesti ranskalaisjoukot kärsivät heikosta taistelumoraalista synnyttäen jopa avoimia kapinoita rintamalinjoilla.¹⁹¹ Toinen merkittävä taistelu länsirintamalla käytiin Belgian pohjoisosissa aivan Ranskan rajalla heinäkuun lopusta marraskuuhun Passchendaelen kylästä. Liittoutuneiden hyökkäys jumiutui heti tutuksi asemasodaksi. Taistelun tulosta pidetään hyödyttömänä molemmille

---

¹⁸⁸ SCHULTEN 2001, 168.

¹⁸⁹ Ibid.

¹⁹⁰ TANFER 2012, 204.

¹⁹¹ NEIBERG 2005, 254-270.

osapuolille, britit menettivät noin 275000 miestä ja saksalaiset noin 200000.¹⁹² Tällaiset sotatapahtumat eivät innostaneet esimerkiksi National Geographicia julkaisemaan artikkeleita tapahtumista, kun lehden tavoitteeksi oli nähtävästi tullut kotirintaman sotamoraalin ylläpitäminen. Varsinaisesta sensuurista ei tutkimuksessa ole NG:n kohdalla puhuttu, mutta tappioita tuottavat taistelut liittolaisille eivät olleet loppuvuotena 1917 NG:n aiheina.

Kesän ja syksyn 1917 aikana julkaistaan artikkeleita Venäjän tilanteesta, rintamakokemuksia vapaaehtoisena naishoitajana Italian rintamalla ja useita artikkeleita elintarvikkeiden riittävydestä sekä ruokapulasta maailmalla. Näistä aiheista ruoka esiintyy myös useasti alkuvuoden lehdissä sekä ennen vuotta 1917. Eurooppa ja sotaikäiset maat olivat kärsineet niukkuudesta läpi sotavuosien, Yhdysvaltojen liittyessä sotaan, myös amerikkalaiset pelkäsivät elintarvikepulaa.¹⁹³ Tämän vuoksi National Geographicissa on useita artikkeleita ruuan säästämisestä ja sen tärkeydestä jo ennen Yhdysvaltojen liittymistä sotaan.¹⁹⁴ Presidentti Wilson määräsi sodanjulistuksen jälkeen Yhdysvaltoihin niin sanotun *Food and Fuel Control Actin* joka tunnettiin myös nimellä *Lever Act*. Tämä tilapäislaki säänsösti elintarvikkeita ja polttoaineita Yhdysvalloissa aina vuoteen 1920 asti.¹⁹⁵ Wilson määräsi Herbert Hooverin johtamaan säänsötelypolitiikkaa. Tällä on myös yhteyksiä National Geographiciin, sillä syyskuun NG:ssa Herbert Hoover kirjoittaa artikkelin otsikolla ”*The Food Armies of Liberty*”¹⁹⁶. Celia KINGSBURY on myös tutkinut ruuan käyttämistä propagandan välineenä Yhdysvalloissa ensimmäisen maailmansodan aikana. KINGSBURYN mukaan Hoover aloitti heti valmistelemaan yhteiskuntaa säänsöstelemään elintarvikkeita, tähän valjastettiin erityisesti keskiluokkaiset naiset, joiden patriottiseksi velvollisuudeksi tuli säästää ruokaa ja valvoa säänsötelyä kotitalouksissa.¹⁹⁷ NG:n artikkelissa Hoover kertoo kuinka nyt suuri osa amerikkalaisesta viljasta ja lihasta menee nyt liittolaisten avuksi Eurooppaan. Amerikkalaisten tulee Hooverin mukaan tottua sääntelemään esimerkiksi sokeria ja käyttämään enemmän perunoita sekä maissia.¹⁹⁸ Tässä artikkelissa Hoover ei suoraan mainitse naisten velvollisuutta osallistua säänsötelytalkoisiin, mutta Hoover

---

¹⁹² NEIBERG 2005, 254-270.

¹⁹³ TANFER 2012, 197.

¹⁹⁴ Ks. esim. National Geographic MAR 1917: ”*War, Patriotism, and the Food Supply*” ja ”*Soldiers of the Soil*”, JAN 1916: ”*How the World is Fed*”.

¹⁹⁵ Elintarvikesäänsötely päättyi marraskuun 1918 aselepoon ja polttoainesäänsötely toukokuussa 1919, mutta kokonaan ne poistuivat vasta kesällä 1920.

¹⁹⁶ Herbert Hoover: ”*The Food Armies of Liberty*”, NGM Vol. 32 (SEP 1917) 187-196

¹⁹⁷ KINGSBURY 2010, 27-29.

¹⁹⁸ Herbert Hoover: ”*The Food Armies of Liberty*”, NGM Vol. 32 (SEP 1917) 189-191.

kehottaa kaikkia kansalaisia liittymään vapaaehtoistoimintaan sodan hyväksi sekä neuvoo kotitalouksia säästämään päivittäisissä ruuissa. Jos vapaaehtoinen toiminta ei onnistu, valtion tulee määrätä rajoituksista, Hoover uhkailee epäsuorasti.¹⁹⁹ Hoover jatkaa saman lehden seuraavassa artikkelissa oman virastonsa *Food Administrationin* toimien kertomista lukijoille otsikolla ”*The Weapon of Food*”.²⁰⁰ Molemmat artikkelit sisältävät myös *Food Administrationin* opetusjulistekuvia ruuan säästämisestä ja ruoka-ainesten korvaamisesta. Niissä esimerkiksi neuvotaan pienentämään voiannoksia per ruokailija, toisessa julisteessa kerrotaan: ”*Chicken fat is often wasted. The French Housewife thinks it is the finest shortenings for cakes.*”²⁰¹ Vahvat aikalaiset sukupuoliroolit välittyvät näin myös NG:n kautta nykyajan lukijalle. Elintarvikkeiden säännöstely ja sen kautta propagandan harjoittaminen kotirintamalla olivat vuoden 1917 aikana merkittävässä osassa Yhdysvaltoja ja eteenkin Herbert Hooverilla oli merkittävä osa tässä asiassa.²⁰² Ruuan säästäminen ja omavaraisuus katsottiin patrioottiseksi velvollisuudeksi kotirintamalla.²⁰³ Tämän vuoksi myös NG:ssa itse Hoover on varmasti saanut palstatilaa useamman artikkelin verran. Vaikka *Food Administrationin* julisteet ja Hooverin kirjoitukset näkyvät NG:n sivuilla vuoden 1917 aikana, ei NG:n linja tässä suhteessa ole yhtä propagandistinen, kuin edellä mainitut tutkijat antavat ymmärtää sota-ajan julkaisuista.

Loppuvuoden NG:n artikkeleista huomionarvoista on lokakuun numero. Kun sodassa ei länsirintamalla tapahtunut ihmeitä vuoden 1917 lopulla, on lokakuun erikoisnumero lipuista yksi ratkaisu taisteluhengen ylläpitoon. Tämä lehti on pyhitetty pelkästään Yhdysvaltojen lipulle sekä kaikille mahdollisille kansallisille lipuille, joita löytyy. Lehden kansilehdessä otsikoidaan: ”*Our Flag Number, with 1197 Flags in Full Colors and 300 Additional Illustrations in Black and White.*”²⁰⁴ Lehdessä esitellään Yhdysvaltojen armeijan, laivaston, hallinnon, osavaltioiden ja American historialliset liput. Mukana ovat myös muiden maanosien valtioiden liput ja keskiaikaiset liput ja tunnukset. Lippujen lisäksi kerrotaan Yhdysvaltojen tähtilipun historiasta sekä tähtilipun oikeaoppisesta käytöstä ja näytteilleasettelusta.²⁰⁵ Erikoisnumero lipuista on samaa teemaa karttojen kanssa, joita NG on julkaissut sodan alussa vuonna 1914 sekä vuonna

---

¹⁹⁹ Herbert Hoover: ”The Food Armies of Liberty”, NGM Vol. 32 (SEP 1917) 194-195.

²⁰⁰ Herbert Hoover: ”The Weapon of Food”, NGM Vol. 32 (SEP 1917) 197-212.

²⁰¹ Ibid. 194-195.

²⁰² KINGSBURY 2010, TANFER 2012.

²⁰³ Ibid.

²⁰⁴ Byron McCandless & Gilbert H. Grosvenor: ”Our Flag Number”, NGM Vol. 32 (OCT 1917) 281-420.

²⁰⁵ Ibid. 281-420.

1915. NG:n yksi tehtävistä oli vuoden 1915 Grosvenorin linjauksen mukaan olla yleissivistävää tietoa levittävä julkaisu, jonka artikkelit ja kuvat olisivat luettavia myös vuosien päästä julkaisuista. Samalla NG oli usein amerikkalaisten koululaisten ahkerassa käytössä ja lehdistä tarkastettiin usein tietoja. Tässä valossa liput ja kartat olivat osa tätä yleissivistävää kokonaisuutta. mutta myös osa kansankunnan sotapönnisteluja ja patrioottisen yhteishengen luomista. Esimerkiksi vihollismaiden Saksan, Itävalta-Unkarin, Bulgarian ja Turkin liput on lueteltu erikseen muista Euroopan valtioista.²⁰⁶ Lehden alussa todetaan seuraavaa:

In the present world struggle, in which the United States of America is now engaged, we of this land hold the ideals represented in the history and the promise of the Stars and Stripes – the ideals of life, liberty, and the pursuit of happiness safeguarded for all mankind.²⁰⁷

Isänmaallisuus ja oman lipun tärkeys paistavat siis läpi tekstissä, lehden numeron tarkoitusperä on siis helposti yhdistettävissä maailmansotaan.

Venäjä esiintyy NG:ssa tiuhaan vuosien 1917-18 aikana. Taustalla on Venäjän tapahtumat eteenkin vuonna 1917. Helmikuun vallankumous syrjäytti Tsaari Nikolai II:n pois valtaistuimelta ja korvasi sen väliaikaisella hallituksella, jonka tarkoituksena oli tehdä Venäjästä demokraattinen tasavalta. Venäjä pysyi mukana sodassa väliaikaisen hallituksen kanssa. Lokakuussa vallan kaappasivat bolševikit Vladimir Leninin johtamana. Bolševikkien yhtenä tavoitteena oli nyt Neuvosto-Venäjän irrottaminen sodasta Saksaa vastaan. Neuvosto-Venäjä teki rauhan Saksan kanssa, luovutti merkittävät alueet Saksalle ja keskittyi vallan lujittamiseen Venäjällä. Venäjä irtautui sodasta ympärysvaltiojen liittolaisena ja vaipui pitkälliseen sekasortoon ja sisällissotaan. Helmikuun vallankumous vuonna 1917 tulee ilmi jo maaliskuun numerossa NG:ssa. Montgomery Schuyler kirjoittaa laajassa artikkelissa juuri tapahtuneen vallankumouksen taustoista lukijoille.²⁰⁸ NG:sta käsin helmikuun vallankumous nähtiin uutena tuulena Venäjällä, joka voisi pitää Venäjän mukana sodassa ja vahvistaa sen yhteiskuntaa ja armeijaa.²⁰⁹ Seuraavana kuuna, kun Yhdysvallat liittyi sotaan, Venäjä on taas esillä, nyt liittolaisena Stanley Washburnin artikkelissa.²¹⁰ Washburn ylistää Venäjän uhrauksia

---

²⁰⁶ Byron McCandless & Gilberth H. Grosvenor: "Our Flag Number", NGM Vol. 32 (OCT 1917) 386-387.

²⁰⁷ Ibid. 283.

²⁰⁸ Montgomery Schuyler: "Russia's Democrats", NGM Vol 31. (MAR 1917) 210-240

²⁰⁹ Ibid. 239-240.

²¹⁰ Stanley Washburn: "The Russian Situation and Its Significance to America", NGM Vol. 31 (APR 1917) 371-382.

sodassa ja sen merkitystä ympärysvalloille.²¹¹ Heinäkuussa vuorossa on taas artikkeli Venäjän väliaikaisen hallituksen päämiehestä Alexander Kerenskystä.²¹² Artikkelissa on koottu katkelmia Kerensky'n puheista vallankumouksen jälkeen. Kerensky esitetään vahvana valtiomiehenä, joka parantaa Venäjän panosta sodassa ja uudistaa Venäjää kohti demokratiaa ja vapautta.²¹³ Lehden perusteella väliaikainen hallitus nähtiin Yhdysvalloissa hyvänä asiana, vallankumouksen aatteet olivat lähellä amerikkalaisten ideologiaa. Vielä syyskuussa NG:ssa on artikkeli Venäjän uuden suunnan ylistyksestä. Ilmeisesti venäläinen sotilasedustaja vakuuttaa Venäjän demokraattisuutta ja panosta sodassa.²¹⁴ Mielenkiintoisesti samassa lehdessä Herbert Hoover varoittaa sosialismista ruokaa käsittelevässä artikkelissa. Hooverin mukaan Venäjän vallankumouksen sosialistiset piirteet voivat olla myös Yhdysvaltojen turmioksi.²¹⁵ Sosialismin pelko oli siis läsnä Yhdysvalloissa myös ensimmäisen maailmansodan aikana. Tämän jälkeen lokakuun vallankumouksesta, joka oli Venäjän kohdalla paljon merkittävämpi tapahtuma, ei ole loppuvuoden lehdissä mitään mainintaa.

Bolsevikkien uusi valta näkyy lehdessä vasta vuoden 1918 aikana. Huhtikuussa Franklin K. Lane kirjoittaa Venäjän tapahtumista osana siirtolaisia koskevaa artikkelia.²¹⁶ Lane kuvaa bolsevikkeja rikollisjengiksi, joka häpäisi vapauden käsitteen ja otti kaiken materian haltuunsa varakkailta sekä maata omistavilta.²¹⁷ Samassa artikkelissa Lane pelottelee amerikkalaisia, että samoin voisi käydä Yhdysvalloissa, jos asiat menisivät oikein kunnolla pieleen.²¹⁸ Tämä sosialismin pelko sekä pettymys Venäjän vetäytymiseen sodasta ovat NG:n anti-Neuvosto-Venäjistä lokakuun vallankumouksen jälkeen. ROTHENBERGIN mukaan tämä anti-kommunistinen näkökulma johtui päätoimittaja Grosvenorista.²¹⁹ Grosvenor oli antisemitistinen ja syytti juutalaisia bolsevikkien levittämästä propagandasta.²²⁰ Grosvenor oli vierailut Venäjällä vuonna 1913 ja marraskuussa 1914 julkaistu laaja artikkeli ihaili ja ihmetteli Venäjää Grosvenorin kirjoittamana. Hän selkeästi uskoi Venäjän kehittyvän vielä länsimaiden kaltaiseksi.²²¹

---

²¹¹ Stanley Washburn: "The Russian Situation and Its Significance to America", NGM Vol. 31 (APR 1917) 371-382.

²¹² "Russia's Man of the Hour, Alexander Kerensky's First Speeches and Proclamations", NGM Vol. 32 (JUL 1917) 24-46.

²¹³ Ibid.

²¹⁴ Zinowi Pechkoff: "A Few Glimpses into Russia", NGM Vol. 32 (SEP 1917) 238-254.

²¹⁵ Herbert Hoover: "The Food Armies of Liberty", NGM Vol. 32 (SEP 1917) 207.

²¹⁶ Franklin K. Lane: "What is it to be an American?", NGM Vol. 33 (APR 1918) 349-350

²¹⁷ Ibid. 349.

²¹⁸ Ibid.

²¹⁹ ROTHENBERG 2007, 59.

²²⁰ Ibid.

²²¹ Ks. luku 2.1

ROTHENBERGIN mukaan vuoden 1917 vallankumousten jälkeen Grosvenor ei halunnut sympatiseerata Venäjän uusien hallitusten kanssa, eikä julkaista lehdessä mitään kommunismista kertovaa artikkelia.²²² Tämä ei ehkä kokonaan pitänyt paikkaansa, sillä väliaikaisesta hallituksesta kyllä kirjoitettiin 1917 lehden artikkeleissa, kuten edellä on mainittu. Bolsevikkien kohdalla väite kyllä pitää paikkaansa, sillä NG hiljenee pikkuhiljaa vuoden 1918 aikana Venäjästä ja sen tapahtumista. Poliitiikka ja ideologiat näkyvät tässä prosessi merkittävästi NG:ssa. Kommunismi ja bolsevikit nähtiin vieraina ja uhkaavana uutena ideologiana jo vuosien 1917-18 NG:n lehdissä. Tämä on aika ristiriitaista Grosvenorin käsityksestä neutraaliudesta, kuten hän 1915 ohjeisti lehteään.

Lokakuuhun 1917 päättyy National Geographicissa tietynlainen artikkeleiden rytmi. Alkuvuoden vilkas kirjoittelu liittolaisista ja liittyminen sotaan sekä sen jälkeen rauhallisempi vaihe, joka kestää lokakuun lippunumeroon asti. Rajaan tämän aikavälin omaksi luvukseen ja jatkan seuraavassa luvussa sodan viimeisen vaiheen käsittelemistä NG:ssa loppuvuodesta 1917 aina joulukuun numeroon 1918. Vuoden 1917 tapahtumat muuttivat ennakko-oletusten mukaan lehden sisältöä ja sen neutraalia linjaa todella paljon. Liittolaisten, eteenkin Iso-Britannian tuominen esiin ennen sodanjulistusta maaliskuun numerossa 1917 muutti neutraalia käsitettä NG:sta paljon. Sodanjulistuksen jälkeen lehdessä alkoi patrioottisten ja sotaa ilmi tuovien artikkeleiden ryöpytys, lehti muuttui maantieteellisestä julkaisusta kohti sotalehteä. Vuoden 1917 artikkelit luonnontieteestä ja maantieteestä ilman mainintoja sodasta on laskettavissa kahden käden sormin, ennen vuotta 1917 nämä NG:lle tyypilliset artikkelit olivat lehden pääosassa. On siis ymmärrettävää että kevään 1917 numeroiden jälkeen lehden lukijat antoivat palautetta sisällöstä kuten Susan SCHULTENIN²²³ mukaan käy ilmi.

3.2 Sota jatkuu viidettä vuotta – amerikkalaisten sota alkaa ja päättyy

Marras-joulukuu on poikkeuksellisesti National Geographic Magazinessa kaksoisnumero, tätä ratkaisua perustellaan sillä että lokakuun lippunumeron painattaminen ja lehden toimittaminen vei niin paljon lisätyötä.²²⁴ Samalla lehden viimeisellä sivulla on julkaistu itse presidentti Wilson kiitoskirje lokakuun lippunumerosta, hänen mukaansa lokakuun lippunumero oli arvokas dokumentti.²²⁵

---

²²² ROTHENBERG 2007, 58-59.

²²³ Ks. s. 38

²²⁴ NGM Vol. 32 (NOV-DEC 1917) 548.

²²⁵ Ibid. 549.

Marras-joulukuun numeron myötä NG:n sisältö sodasta aloittaa uudenlaisen vaiheen. Tästä lähtien aina marraskuuhun 1918 asti lehdet sisältävät useita artikkeleita sekä rintamalta että kotirintamalta. Kun vuoden 1917 aikana sotaa käsittelevä sisältö koostui lähinnä kotirintaman sotainnostusta kohottavista jutuista, liittolaisten kehumisesta ja sotaan liittymisen oikeutuksesta, vuosi 1918 raportoi sodasta ”arkisemmalla” tavalla sen ollen osa sen aikaista yhteiskuntaa.

Vuoden 1917 viimeisessä numerossa merkille pantavaa on ensimmäinen amerikkalainen rintamaraportti otsikolla ”*In French Lorraine, The Part of France Where the First American Soldiers Have Fallen.*”²²⁶. Kirjoittajana on Harriet Chalmers Adams, joka oli National Geographic Societyn aktiivinen jäsen ja National Geographic Magazinen pitkäaikainen toimittaja.²²⁷ Hän oli myös ensimmäinen amerikkalainen naistoimittaja, joka pääsi Ranskaan tarkastelemaan rintamaa vuonna 1916.²²⁸ Artikkelissa Adams kertoo matkakertomusten tyyliin matkastaan Lorrainen maakunnassa Ranskan ja Saksan rajalla, missä rintamalinjat sijaitsivat koko sodan ajan. Adamsin kirjoituksessa saksalaisia kuvataan esimerkiksi sanoilla ”*the maniacal Hun*” sekä ranskankielisellä haukkumanimellä ”*la Boche*”²²⁹. Hän kertoo myös alueesta Rhein-Marnen kanavalla, jossa ensimmäisen amerikkalaiset sotilaat menehtyivät 3. marraskuuta 1917.²³⁰ Itse sotatapahtumien sijaan Adams kuvaa siviilien elämää rintaman läheisyydessä sekä ranskalaisnaisten kärsimyksiä ja kokemuksia lähellä rintamaa. Hän myös mainitsee olleensa ensimmäinen naisreportteri rintamalla Ranskassa.²³¹ ROTHENBERGIN mukaan Harriet Chalmers Adamsin kirjoitukset Ranskasta naisen näkökulmasta korostaen naisten merkittävää roolia sodassa oli huomioitavaa.²³² Yhdysvalloissa suffragettiliike sai merkittävän voiton vuonna 1920 naisten äänestys-oikeuden lisäämisestä perustuslakiin.²³³ Samassa marras-joulukuun numerossa on myös toinen naistoimittajan artikkeli Ranskasta. Carolyn Corey kirjoittaa otsikolla ”*From the Trenches to Versailles*”.²³⁴ Artikkelin perusteella Carolyn Corey toimii turistioppaana Pariisissa liittoutuneiden sotilaille, jotka ovat lomalla rintamalta. Artikkelissa Corey

---

²²⁶ Harriet Chalmers Adams: ”*In French Lorraine, The Part of France Where the First American Soldiers Have Fallen*” NGM Vol. 32 (NOV-DEC 1917) 499-518.

²²⁷ ROTHENBERG 2007, 131.

²²⁸ Ibid. 134.

²²⁹ Harriet Chalmers Adams: ”*In French Lorraine, The Part of France Where the First American Soldiers Have Fallen*” NGM Vol. 32 (NOV-DEC 1917) 504; 508; 509; 515; 517.

²³⁰ Ibid. 515.

²³¹ Ibid. 499-518.

²³² ROTHENBERG 2007, 148.

²³³ Ibid.

²³⁴ Harriet Chalmers Adams: ”*From the Trenches to Versailles*” NGM Vol. 32 (NOV-DEC 1917) 535-548.

kertoo matkastaan yhden sotilasryhmän kanssa Pariisiin kuuluisimpiin nähtävyyksiin, mukana on kanadalaisia, uusiseelantilaisia ja australialaisia sotilaita. Corey kuvaa lomalla olevien liittolaissotilaiden reaktioita nähtävyyksiin ja heidän olemistaan lomalla rintaman sijaan.²³⁵ Corey kirjoittaa: *"We breathe deeply for the very joy of living and being away from "Fritzie," in whom we all admit there's "a mighty good kick yet."*"²³⁶ Corey tuo siis esiin sotilaiden inhimillisiä puolia ja arkea sodan keskellä. Artikkelin tarkoituksena on tuoda esiin lukijoille sotilaiden kokemuksia ja kuvata liittolaissotilaita, joista lukijoille varmasti uusiseelantilaiset ja australialaiset olivat vieraampia. Esimerkiksi heidän englanninkielisiä slangisanojaan Corey tuo usein esiin kirjoituksessaan. Nämä kaksi naisnäkökulmaa tuovat lukijoille tietoa elämästä sodan keskellä Ranskassa rintamien takana. Naiskirjoittajia ei sota-aikana NG:ssa ole näiden kirjoitusten lisäksi ole paljoa, joten ne poikkeavat muusta NG:n sotaa käsittelevistä artikkeleista ja tuovat esiin naisten havainnoimia asioita sodasta. Tämä on merkittävää siinä mielessä, että aikalaisille suffragetti-liike oli sotavuosina tiedossa. ROTHENBERG korostaa, kuinka ensimmäisen maailmansodan saavutukset naisten aseman parantuminen länsimaalaisissa yhteiskunnissa jää usein toisen maailmansodan vastaavien saavutusten varjoihin.²³⁷ NG:n raportoinnissa sodassa sukupuolet kuitenkin saavat molemmat huomiota, toki esimerkiksi suffragettiliikkeestä ei sotavuosina suoraan kirjoiteta, mutta epäsuorasti on havaittavissa että NG lähestyy asiaa neutraalisti aikalaisten mittapuiden mukaan.

Tammikuussa vuoden vaihduttua vuoteen 1918 National Geographic jatkaa sotaa koko numeron kattavalla aiheella ilmasodankäynnistä. Ensimmäisen maailmansota oli monien uusien teknologisten saavutusten ja keksintöjen koekenttä. Lentokoneet ja ilmasodankäynti olivat yksi merkittävä uusi sodankäynnin osa-alueita. Sodan alussa lentokoneita käytettiin lähinnä tykistöjen maalien antamiseen sekä muuhun tiedusteluun. Myös ilmataistelut ilmasta ilmaan olivat osa sodankäyntiä länsirintamalla. Vuodesta 1915 lähtien ilmasotaan tuli mukaan ilmapommitukset ja vuoteen 1917 mennessä ilmapommitukset olivat jo tae onnistuneille maaoperaatioille.²³⁸ Ilmapommitukset olivat myös yksi tekijä, jonka mukaan ensimmäistä maailman sotaa voidaan nimittää ensimmäiseksi totaaliksi sodaksi. Tämä tarkoittaa rintamalla tapahtuvien sotatapahtumien lisäksi siviiliuhreja rintamien takana ja infrastruktuurin tuhoutumista. Esimerkiksi britit toteuttivat jo vuoden 1915 toukokuussa ilmapommituksen Saksan

---

²³⁵ Harriet Chalmers Adams: "From the Trenches to Versailles" NGM Vol. 32 (NOV-DEC 1917) 535-548.

²³⁶ Ibid. 542.

²³⁷ ROTHENBERG 2007, 148.

²³⁸ NEIBERG 2005, 172-175.

alueelle, jossa yritettiin tuhota taistelukaasuja valmistava tehdas.²³⁹ Saksalaiset taas vastaavasti pystyivät pommittamaan Lontoota pommikoneilla ja zeppeliineillä²⁴⁰, saksalaisten ilmapommitukset vaativat sodassa 1400 brittisiviiliuhria.²⁴¹ Tammikuun NG:ssa Majuri Joseph Tulasne amerikkalaisten Ranskan ilmaoperaatioista vastaava päällikkö kirjoittaa otsikolla ”America’s Part in the Allies’ Mastery of the Air” liittoutuneiden parantuneesta tilanteesta ilmasodankäynnin osalta. Tulasne korostaa ilmasodankäynnin merkittävää roolia sodankäynnissä. Hän ottaa myös esille Saksan tekemät pommitukset Lontooseen ja Dunkirkiin vuonna 1917. Tulasnen mukaan liittoutuneiden on paljon vaikeampi toteuttaa onnistuneita ilmapommituksia kuin Saksa, koska saksalaisilla on etu etäisyyksissä.²⁴² Tulasne on varma, että amerikkalaisten saatua omat lentojoukot liittoutuneiden tueksi, tulee vuoden 1918 taisteluista liittoutuneille suotuisia.²⁴³ Ilmasodan ja lentokoneiden kasvava merkitys näkyy koko lehden numerossa. Ranskalainen kapteeni Andre de Berroeta kertoo amerikkalaisille lukijoille kuinka kaukana taistelulentä ovat amerikkalaiset eivät pysty helposti käsittämään kuinka paljon nopea sodankäynnin muutos ilmassa on vaikuttanut sotaan.²⁴⁴ Yhdysvaltojen laivaston amiraali Robert E. Peary taas pohtii omassa artikkelissaan lentokoneen uutta merkitystä koko maailmalle.²⁴⁵ Lentäminen ja ilmasodankäynti oli 1900-luvun alun uusimpia teknologisia saavutuksia ja NG:n tammikuun numeron lentokone-teema kuvastaa hyvin sen ajan innostusta ja vankkaa edistysuskkoa ilmailua kohtaan.

Kevään 1918 numeroissa NG:n sisältö sodasta koostuu elintarvikepulan käsittelystä²⁴⁶, amerikkalaisjoukkojen toimista Ranskassa²⁴⁷ sekä toukokuun numerosta, jossa on esitettynä pikkutarkka kartta länsirintamasta.²⁴⁸ Kartta länsirintamasta jatkaa NG:n koko sodan jatkanutta julkaisulinjaa, jossa se on lähes joka vuosi toimittanut yksityiskohtaisen kartan Euroopasta tai esimerkiksi lokakuussa 1917 lipuista koostuvan erikoisnumeron. Ensimmäistä kertaa kartan sisältönä on juurikin rintamalinjat. Kartta on niin

---

²³⁹ NEIBERG 2005, 172-175.

²⁴⁰ Zeppeliinit olivat kevytrakenteisia ilmalaivoja, jotka täytettiin heliumilla tai vedyllä. Ilmalaivat olivat Saksan ylpeys ja suuri kehityksen kohde vuosina 1900-1936.

²⁴¹ Ibid.

²⁴² Joseph Tulasne: ”America’s Part in the Allies’ Mastery of the Air”, NGM Vol. 33 (JAN 1918) 1-4.

²⁴³ Ibid.

²⁴⁴ Andre de Berroeta: ”Flying in France” NGM Vol. 33 (JAN 1918) 9-26.

²⁴⁵ Robert E. Peary: ”The Future of the Airplane” NGM Vol. 33 (JAN 1918) 107-113.

²⁴⁶ Ralph Graves: ”Helping to Solve Our Allies’ Food Problem”, NGM Vol. 33 (FEB 1918) 170-194; Frederick C. Walcott: ”Forerunners of Famine”, NGM Vol. 33 (APR 1918) 336-347; David Fairchild: ”Forming New Fashions in Food, The Bearing of Taste on One of Our Great Food Economies, the Dried Vegetable, Which is Developing into a Big War Industry”, NGM Vol. 33 (APR 1918) 356-368.

²⁴⁷ Herbert Corey: ”Shopping Abroad for Our Army in France”, NGM Vol. 33 (FEB 1918) 206-218; Carol K. Corey: ”Plain Tales from the Trenches” NGM Vol. 33 (MAR 1918) 300-312

²⁴⁸ ”National Geographic Society Map of the Western Theatre of War”, NGM Vol. 33 (MAY 1918)

yksityiskohtainen, että jokaisen pienen kylän voi erottaa molemmin puolin rintamalinjaa, joka on kuvattu suoralla viivalla läpi Belgian, Ranskan ja Saksan.²⁴⁹ Miksi sitten NG julkaisee kartan länsirintamasta vasta tässä vaiheessa sotaa? Vastauksena on varmasti lukijakunnan kiinnostus paikallistaa esimerkiksi omien sukulaisten ja tuttujen sotilaiden palveluspaikka ja taistelut rintamalla. Tämän vuoksi kartta on teetetty vasta Yhdysvaltojen liittyttyä sotaan ja itse taisteluihin vuoden 1918 aikana.

Vuoden 1918 sotaa käsittelevistä artikkeleista nousee yhdeksi yhteiseksi teemaksi vielä amerikkalaisuuden ylistäminen kansana, teollisuutena ja armeijana Saksaa ja sen preussilaisuutta vastaan. Tämä teema ilmenee artikkeleissa: *"What is It To Be an American?"*²⁵⁰ ja *"The Gem of the Ocean: Our American Navy"*²⁵¹, *"Our Industrial Victory"*²⁵², *"Prussianism"*²⁵³ ja *"Germany's Dream of World Domination"*²⁵⁴ Kuten otsikoista voi jo päätellä, Amerikkaa käsitellään mahtipontisesta ja Saksaa yritetään vähätellä. Artikkelissa *"What is It To Be an American?"* sisäministeri Franklin K. Lane kirjoittaa miten tärkeää on tehdä uusista Amerikkaan tulleista siirtolaisista kunnan amerikkalaisia. Artikkelissa esitetään diagrammi, josta näkyy tummaihoisten, valkoihoisten amerikkalaisten ja siirtolaisten lukutaidottomuus vuosilta 1880-1915.²⁵⁵ Lane on huolissaan kuinka Yhdysvalloissa 5,5 miljoonaa ihmistä, jotka eivät osaa puhua tai kirjoittaa englantia.²⁵⁶ Lanen mukaan syy, että maassa on niin paljon kouluttautumattomia siirtolaisia on voimavarojen hukkaamista sodassa Saksaa vastaa, koska jokaisen amerikkalaisen sotilaan tulisi osata lukea ja tietää amerikkalaiset ihanteet joiden puolesta voi taistella.²⁵⁷ Lane antaa artikkelissa kuvan lukijoille siitä, että siirtolaiset pitäisi integroida paremmin yhteiskuntaan, jotta sota autoritääristä Saksaa vastaan voitaisiin voittaa. Yhdysvaltojen laivaston ylistäminen taas on aiheena laivastoministeri Josephus Danielsin kirjoittamassa artikkelissa *"The Gem of the Ocean: Our American Navy"*. Artikkelissa esitetään useita valokuvia merivoimien suurimmista taistelulaivoista myrskyisissä vesissä ja isot tykit esillä sekä laivaston henkilökuntaa aseiden kanssa.²⁵⁸ Lukijoille tuodaan esiin suurvallan suuri laivasto ja sen merkitys

---

²⁴⁹ Ks. liite 3, ote kartasta.

²⁵⁰ Franklin K. Lane: "What Is It to Be An American?", NGM Vol. 33 (APR 1918) 348-355.

²⁵¹ Josephus Daniels: "The Gem of the Ocean: Our American Navy", NGM Vol. 33 (APR 1918) 313-335.

²⁵² Charles M. Schwab: "Our Industrial Victory", NGM Vol. 34 (SEP 1918) 212-229.

²⁵³ Robert Lansing: "Prussianism", NGM Vol. 33 (JUN 1918) 546-557.

²⁵⁴ "Germany's Dream of World Domination", NGM Vol. 33 (JUN 1918) 558-567.

²⁵⁵ Franklin K. Lane: "What Is It to Be An American?", NGM Vol. 33 (APR 1918) 352.

²⁵⁶ Ibid.

²⁵⁷ Franklin K. Lane: "What Is It to Be An American?", NGM Vol. 33 (APR 1918) 351-353.

²⁵⁸ Ibid. 313-335

maailman merillä. Syyskuussa lähempänä sodan loppua laivasto ja laivanrakennus on jälleen esillä, koko lehti on laivastoon ja merenkulkuun keskittynyt numero.²⁵⁹ Artikkeliksi ”*Our Industrial Victory*” ylistää amerikkalaisen telakkateollisuuden valjastamista sotateollisuuden käyttöön. Kirjoittaja Charles M. Schwab kirjoittaa: ”*We were not a shipbuilding nation when we entered the war. Today America is the greatest shipbuilding nation in the world.*”²⁶⁰ Artikkelissa esitellään myös useita valokuvia laivanrakennuksesta telakoilla.²⁶¹ Sota tuodaan tässä artikkelissa esiin teollisuuden kehittäjänä, mitä se varmasti tekikin, kuitenkin lukijoille on tässä numerossa annettu kuvaa maailman mahtavimmasta teollisuusmaasta, joka tulee ohittamaan Euroopan vanhat suurvallat.

Kesäkuun 1918 numerossa käsitellään Saksaa ja preussilaisuutta kahden artikkelin verran, nämä artikkelit ovat alkusodan maantieteellisten kuvausten lisäksi ainoita kokonaan Saksalle pyhitettyjä artikkeleja NG:ssa sodan aikana. Alkusodan neutraalien matkakertomusten ja maantieteellisten seikkojen sijaan nyt vihollisena olevaa Saksaa käsitellään hyvin eri näkökulmasta. Artikkelien teemana on saksalaisten maailmanvalloitus. Ensimmäisessä artikkelissa Robert Lansing, joka toimi Yhdysvaltojen ulkoministerinä Wilsonin toisella presidenttikaudella, kirjoittaa preussilaisuudesta. Lansingin mukaan lukijoiden on hyvä tietää todellista preussilaisuudesta, kun saksalaiset ovat vielä voimissaan ja paluu rauhaan ei ole mahdollista preussilaisuuden vuoksi.²⁶² Lansingin perustelee saksalaisten halua ja oikeutta hallita maailmaa:

It is hardly open to debate, in the light of subsequent events, that the philosophical and political ideas which have been taught for years from the university platform, from the pulpits, and through the printed word to young and old in Germany excited in them and insolent pride of blood and infused into their national being and all-absorbing ambition to prove themselves “supermen” chosen by natural superiority and by divine mandate to be rulers of the earth.²⁶³

---

²⁵⁹ Syyskuun 1918 lehden artikkelit: *Ships for the Seven Seas, The American People Must Become Ship-minded, Our Industrial Victory, The War and Ocean Geography.*

²⁶⁰ Charles M. Schwab: “Our Industrial Victory”, NGM Vol. 34 (SEP 1918) 212.

²⁶¹ Ibid. 213-229.

²⁶² Robert Lansing, “Prussianism,” NGM 33, no. 6 (June 1918) 546.

²⁶³ Robert Lansing, “Prussianism,” NGM 33, no. 6 (June 1918) 549.

Lansing pitää siis osittain syyllisenä saksalaisten ”ylemmyyden tunteeseen” saksalaista sivistystä ja sen tuomia oppeja. Lansing pitää kirjoittaa myös preussilaisuuden olevan ”pakanallista filosofiaa” sekä saksalaisen mielen perversio.²⁶⁴ Artikkelin lopussa Lansing vetoaa lukijoihin, että liittoutuneiden pitää yhdessä ajaa preussilaisuus pois saksalaisista ja päättää preussilaisten maailmanvalloitusunelmat.²⁶⁵ Lansingin teksti on jopa propaganda-ajan²⁶⁶ NG:ssa hyvin kärjekästä. Lansing tekee preussilaisuudesta pakanallisen ja pirullisen yhdistelmän, jota vastaan Yhdysvaltojen tulee taistella. Ilman tekstin kirjoitusaikaa tiedostaen voisi tekstiä luulla jopa noin 25 vuotta myöhemmin kirjoitetuksi. Mielenkiintoisen artikkelista tekee myös kirjoittajan tausta. Lansing palveli siis Wilsonin hallituksen ulkoministerinä, joten valtiomiehen kirjoitus NG:ssa ei ole poikkeuksellista sota-aikana, mutta hänen sanomansa on vielä kärjekkäämpi kuin esimerkiksi Herbert Hooverin, William Taftin tai muiden hallintoa lähellä olevien NG:n kirjoittajien teksti.

Lansingin manausta preussilaisuudesta ja sen maailmanvalloitushaluista tehostetaan seuraavassa NG:n toimituksen laatimassa artikkelissa otsikolla ”*Germany’s Dream of World Domination*”. Otsikon perään on merkitty ”*by the Editor*”, joten tulkitseen sen olevan päätoimittaja Grosvenorin käsialaa. Preussilaista maailmanvalloitusta tehostetaan lukijoille artikkelin alussa olevalla maailmankartalla, johon on mustalla väritetty kaikki Saksan itselleen katsomat alueet, joissa on saksalaista perintöä sekä vaalealla alueet, joita Saksa havittelee. Mielenkiintoisesti Pohjois-Amerikka on kartan mukaan jaoteltu niin että Kanada on maalattu mustalla, mutta Yhdysvallat vaalealla. Samoin koko Etelä-Amerikka ja Australia ovat mustalla väritettyjä Keski-Euroopan, Pohjoismaiden ja eteläisen Afrikan lisäksi.²⁶⁷ Itse tekstissä spekuloidaan kuinka suureksi Saksan imperiumi kasvaisi, jos se saisi haltuun kaikki kartalla näkyvät alueet.²⁶⁸ Samalla tuodaan ilmi saksalaisten sotaisuutta, jonka ilmentymänä pidetään keisari Wilhem II:sta.²⁶⁹ Artikkelin loppuosa taas on täynnä otettaita saksalaisista lehdistä ennen sotaa tai sodan ajalta, missä kirjoitetaan uusien alueiden valtaamisesta tai valtaamisista Euroopassa ja maailmalla.²⁷⁰ Saksalaiset lehtijutut tuodaan todisteina amerikkalaisille lukijoille saksalaisten maailmanvalloitusyrityksistä. Myös SCHULTEN mainitsee Lansingin artikkelin

---

²⁶⁴ Robert Lansing, ”Prussianism,” NGM Vol. 33 (June 1918) 554.

²⁶⁵ Ibid. 555-557.

²⁶⁶ Yhdysvaltojen liittyttyä sotaan.

²⁶⁷ ”The Black Shadow which the Dream of Pan-Germanism casts over the World”, NGM Vol. 33 (June 1918) 558; Ks. myös liite 4.

²⁶⁸ ”Germany’s Dream of World Domination” NGM Vol. 33 (JUN 1918) 559-567.

²⁶⁹ Ibid. 561.

²⁷⁰ Ibid. 562-567.

tutkimuksessaan, saksalaisen yhteiskunnan leimaaminen pahana ja saksalaiset ”hunneina” oli SCHULTENIN mukaan myös liikaa joillekin aikalaisille lukijoille.²⁷¹ NG:ia alettiin pitää liiallisena liittoutuneiden sotapropagandan levittäjänä.²⁷² SCHULTENIN mukaan Grosvenorin vuonna 1915 lanseeraaman neutraaliuden periaatteet alkoivat olla vuoden 1918 NG:ssa hyvin häilyviä.²⁷³ Yhdyn myös tähän näkemykseen sillä, jos vertaillaan vuoden 1914 ja 1915 artikkeleita Saksasta näihin 1918 kesän artikkeleihin, on ero huomattava. Pitää toki ottaa huomioon sotapropagandan levittäytyminen kaikille yhteiskunnan aloille sota-aikana, mutta NG:ia pidettiin aikaisten silmissä tieteellisenä julkaisuna, johon kuului erityisesti neutraalisuus. Yhdysvaltojen liittyttyä sotaan NG:n tieteellisyys ja maantiede joutuivat sodan takia takalalle.

Tausta, mikä varmasti vaikutti NG:n kevään ja kesän artikkeleihin sodasta oli sen kulku länsirintamalla vuonna 1918. Saksalaiset toteuttivat keväällä maaliskuusta heinäkuuhun kestävän Ludendorffin offensiivin, jonka tarkoituksena oli viimein murtaa liittoutuneiden linjat ja edetä Pariisiin saakka. Offensiivi ei loppujen lopuksi onnistunut eivätkä linjat murtuneet vaan saksalaisten miestappiot olivat suuria samalla kuin Yhdysvallat pystyi kuljettamaan yhä enemmän tuoreita joukkoja länsirintamalle.²⁷⁴ Esimerkiksi artikkelit preussilaisuudesta ja Saksan maailmanvalloituksesta julkaistiin juuri Ludendorffin offensiivin viimeisissä vaiheissa. Yhdysvaltojen laivaston ja armeijan ylistäminen vuoden 1918 artikkeleissa taas kertoo siitä, että vuoden 1918 aikana amerikkalaiset ja britit pystyivät murtamaan saksalaisten sukellusvenesääntö ja näin ollen amerikkalaisjoukkojen kuljettaminen Eurooppaan oli yhä helpompaa.

Sodan viimeistä vaihetta elokuusta marraskuuhun 1918 kutsutaan sadan päivän offensiiviksi. Tässä vaiheessa saksalaisjoukot rintamalla kärsivät heikosta taistelumoraalista ja suurista miestappioista. Liittoutuneet olivat syksyn aikana raivanneet tietä kohti Hindenburg-linjaa, joka oli Saksan viimeinen puolustuslinja länsirintamalla. Saksalaisten puolustusasemat alkoivat murtua joka puolella rintamaa. Saksan sodanjohto alkoi etsiä tietä kohti rauhaan. Tätä jarrutti kuitenkin Yhdysvaltain presidentti Wilsonin aiemmin tammikuussa lanseeraama 14 kohdan rauhanohjelma, johon saksalaisjohto oli vielä liian ylpeä luovuttaakseen alueita, joista se oli taistellut yli neljä vuotta. Sotilaiden kapinat, kotirintaman levottomuudet sekä liittoutuneiden pysäyttämätön sotakone

---

²⁷¹ SCHULTEN 2001 169.

²⁷² Ibid.

²⁷³ Ibid.

²⁷⁴ NEIBERG 2005, 306-330.

pakottivat kuitenkin Saksan rauhaan.²⁷⁵ 1597 päivää kestänyt maailmansota päättyi 11. marraskuuta 1918 Saksan antautumiseen ja myöhemmin vuonna 28. kesäkuuta 1919 solmittuun Versailles'n rauhaan.

Ensimmäisen maailmansodan päättää National Geographic Magazinessa joulukuun massiivinen numero Euroopan kansoista otsikolla ”*The Races of Europe, The Graphic Epitome of a Never-ceasing Human Drama. The Aspirations, Failures, Achievements, and Conflicts of the Polyglot People of the Most Densely Populated Continent.*”²⁷⁶ Kirjoittajana on professori Edwin A. Grosvenor, joka on päätoimittaja Gilbert H. Grosvenorin isä. Artikkelin alussa lisätiedoissa kerrotaan Edwin A. Grosvenorin taustoista ja perustellaan kuinka hän on oikea henkilö arvioimaan ja kertomaan Euroopan kansoista ja maista, koska hän on joko vierailut niissä tai hänellä on tuttavuuksia eri maista.²⁷⁷ Artikkelin alku on maantieteellisellä, antropologisella ja historiallisella Euroopan esittelyllä. Esimerkiksi kansainvaellusten ajasta nostetaan näkyvästi esiin hunnien ja teutonien harjoittama hävitys roomalaisille.²⁷⁸ Ei ole varmaankaan sattumaa, että nämä tapahtumat nostetaan ajan kontekstiin varjolla esiin artikkelissa. Grosvenor puhuu ”uudesta Euroopasta”, joka tulee nousemaan sodan kärsimän ”vanhan Euroopan” tilalle. Tässä hän tarkoittaa ”uudella Euroopalla” osaksi uusia syntyneitä sukupolvia ja valtioita. ”Vanha Eurooppa” taas tarkoittaa sodassa kaatunutta preussilaista järjestelmää ja Habsburgien kaatunutta imperiumia eli Itävalta-Unkaria. Liittoutuneilla demokraattisilla voittajavaltioilla on Grosvenorin mukaan vastuu, että Euroopan uudet valtiot ja vanhat kansat löytävät kestävä ja demokraattisen tien tulevaisuudessa.²⁷⁹ Diplomaattinen ja toiveikas tulevaisuuden näkymä, joka jäi näin jälkiviisaana vain toiveeksi, kun katsotaan maailmansodan jälkeistä aikaa Euroopassa. Tämän jälkeen alkaa Euroopan eri kansojen esittely, joka perustuu karttaan, joka on liitetty lehden mukaan. Tässä kartassa on eri väreillä väritetty eurooppalaisten kansojen sijainnit Euroopassa.²⁸⁰ Jokaisesta kansasta kerrotaan lyhyesti sen historiasta ja ihmisten ulkoisista piirteistä sekä käyttäytymisestä. Esimerkiksi saksalaisista esittely alkaa seuraavasti:

The name German during these last years has been so blackened and befouled by its own children that it can never regain its former place in the

---

²⁷⁵ NEIBERG 2005, 331-356.

²⁷⁶ Edwin A. Grosvenor: ”The Races of Europe”, NGM Vol. 34 (DEC 1918) 441-536.

²⁷⁷ Ibid. 441.

²⁷⁸ Ibid. 543-547

²⁷⁹ Ibid. 459-460.

²⁸⁰ Edwin A. Grosvenor & Gilbert Grosvenor: ”Map of the Races of Europe”, NGM Vol. 34 (DEC 1918)

respect and esteem of men. [...] Because of the enormities of the past four and half years, this group cannot be trusted until they have shown repentance not of few days or months, but by a generation or more of decent action.²⁸¹

Sotatapahtumat ja saksalaisten teot ovat siis edelleen pinnalla vanhemman Grosvenorin tekstissä. Vastaavasti ”*The English Speaking Peoples*” kappaleen alla Grosvenor kuvaa liittolaisten tuoretta voittoa sodasta:

In the goodly fellowship of the Entente Allies, British and Americans, for the first time in all their history, have bared their breasts side by side against a common foe. They have bled together as champions of those who cherish their own individual rights and respect the rights of mankind. No formal parchment, however drawn up and signed, could further strengthen and hallow such alliance of heart and purpose.²⁸²

Yhdysvallat ja brittiläinen HAWKINGS mainitsee myös tutkimuksessaan saksalaisten vihaamisen, erityisesti saksalaistaustaiset NGM:n lukijat kirjoittivat ihmetelleensä omaa barbaarista alkuperäänsä ja alkoivat olla kyllästyneitä lehden vihapuheeseen.²⁸³ HAWKINGSIN mukaan lehden lukijakunta alkoi jakaantua yhä enemmän kasvavan amerikkalaisten kulttuurin pluralistiseen kannattajakuntaan sekä niihin jotka uskoivat sataprosenttiseen amerikkalaisuuteen.²⁸⁴ Vuosien 1917 ja 1918 aikana jälkimmäisenä mainitulle kannattajakunnalle suunnatut artikkelit ovat ainakin omassa tarkastelussani hyvin näkyvässä roolissa.

Pidän *The Races of Europe* -artikkelia National Geographic Magazinen lopetuksena neljä vuotta kestäneelle tiiviille keskittymiselle Eurooppaan ja sotaan. Eri kansojen luettelointi ja niiden taustojen sekä ominaispiirteiden kertominen amerikkalaisille lukijoille vetää yhteen lehden sodan aikaisia artikkeleita. Se myös kertoo eräänlaisesta pettymyksestä Eurooppaan ja sen tapahtumiin, joihin Yhdysvallat on joutunut mukaan. Samalla Yhdysvallat ja amerikkalaiset ovat ylempänä muita, koska eivät ole sekaantuneet Euroopan valtioiden kiistoihin, jotka johtivat sotaan. Artikkelit myös sulkee aihepiiriin, mistä NGM on varsinkin vuosina 1917 ja 1918 kertonut lukijoilleen kokonaisuudessaan sotaan pyhitetyin artikkelein. Maantieteellinen lehti ja kulttuurien kertoja siirtyi sodan lopussa

---

²⁸¹ Edwin A. Grosvenor: ”The Races of Europe”, NGM 34 (DEC 1918) 502.

²⁸² Ibid. 533.

²⁸³ HAWKINGS 2010, 108-109.

²⁸⁴ Ibid.

edellä käsitellyin tavoin kohti poliittista aikakauslehteä, jossa keskityttiin amerikkalaisten sotaponnistuksiin sekä liittolaisten hyvien puolien perusteluun lukijoille. Lehden neutraalius koki kovia kolauksia varsinkin vuodesta 1917 lähtien, kuten näissä edellä mainituissa käsittelyluvuissa on käynyt ilmi. HAWKING puhuu tutkimuksessaan läpi sodan jatkuvasta kosmopolitanismin ja nativismin kamppailusta.²⁸⁵ SCHULTEN taas korostaa neutraaliuden liukuvaa käsitettä vuodesta 1915 sodan loppuvaiheisiin.²⁸⁶ Mielestäni nativistinen eli amerikkakeskeinen näkökulma sodan loppuvaiheen artikkeleissa on niin vahva, että se dominoi lehden linjaa vuosina 1917-18. Vuosi 1918 oli NG:ssa kansallisen päätöksen ja propagandan päätösvuosi. Tähän vaikutti olennaisesti Yhdysvaltojen merkittävä rooli länsirintamalla sekä ympärysvaltojen voitto viimein Saksasta.

---

²⁸⁵ HAWKINGS 2010, 105-111.

²⁸⁶ SCHULTEN 2001, 163-169.

4. Lopuksi

Tutkimusaiheenani on pro gradussa National Geographic Magazinen julkaisemat artikkelit maailmansodasta ja siihen liittyvistä tapahtumista ensimmäisen maailmansodan aikana. Tutkimuskysymyksenäni oli miten National Geographicin neutraalius ilmenee ensimmäisen maailmansodan aikana? Tätä tutkimuskysymystä tarkentavina kysymyksinä tutkin käsittelyluvuissa miten NG:n raportointi sodasta kehittyi sodan edetessä, miten Yhdysvaltojen liittyminen sotaan muuttaa NG:ia sekä mitkä tapahtumat sodasta tulevat esiin sodan aikana.

Vastaus tutkimuskysymykseeni on, että vuosina 1914 ja 1915 National Geographic Magazine oli neutraali ja kaikkia sodan osapuolia kunnioittava artikkeliansa puolesta. vuonna 1916 neutraalius alkoi jo rakoilla, sillä artikkelit käsittelivät yhä enemmän Yhdysvaltojen tukemia ympärysvaltioita. Vuoden 1917 ja 1918 osalta ei voida puhua enää neutraaliudesta vaan avoimesta vihamielisyydestä vihollista eli tässä tapauksessa Saksaa kohtaan sekä patrioottista sävyä omaa kotimaata Yhdysvaltoja kohtaan. Näin ollen voin todeta, että National Geographic Magazinen linja neutraaliudesta muuttui Yhdysvaltojen ulkopoliittisen tilanteen mukaan sodan aikana puolueettomasta sivustaseuraajasta sodan lopputulokseen muuttavaksi aktiiviseksi toimijaksi. Vuosina 1917-18 NG palveli amerikkalaista kotirintamaa omanlaisena propagandajulkaisuna, jossa valistettiin kansalaisia sotaponnistuksiin, keuhuttiin liittolaisia ja manattiin saksalaisia.

Varsinkin vuonna 1914 ja vuoden 1915 alkupuoliskona sotaa esiteltiin amerikkalaisille lukijoille vain laajojen maantieteellisten artikkeleiden avulla. Lukijoille tarjottiin yleistietoa uudenlaisen suursodan osapuolista. samoin julkaistiin kartta Euroopan valtioiden rajoista vuodelta 1914 ennen sotaa, joista lukija sai käsityksen Euroopan valtioiden tilanteesta. Ainoastaan Belgia, joka koki sodan alussa lähes koko alueidensa miehityksen, esitetään NG:ssa viattomana sivustakatsojana sotaan, jolla ei ollut sijaa sanoa mielipidettä suurvaltojen välissä.

Vuoden 1915 loppu ja vuosi 1916 näyttävät NG:n sivuilla sodan suhteen yhä huolestuneemmilta. Merenkulku Atlantin yli ja Yhdysvaltojen toimittama elintarvikehuolto Ympärysvallioille alkaa näkyä esimerkiksi elintarvikepulaan keskittyvillä artikkeleilla vuosina 1915 ja 1916. Elintarvikehuollosta ja nälästä tulee koko loppu sodan kestävä kestoaihe, sitä käsitellään sekä Yhdysvaltojen näkökulmasta, että Euroopan tilanteen selittämisellä. Samoin Armenian ja Turkin väliset traagiset tapahtumat alkavat muuttaa NGM:n käsittelyä kohti sodan tapahtumia.

Vuosi 1917 vie NG:n täydellisesti mukaan sotaan Yhdysvaltojen liittyttyä sotaan. Maaliskuun 1917 artikkelit Yhdysvaltojen sotaan liittymisestä liittoutuneiden puolella vie lehden neutraaliuden huomattavasti liittoutuneiden puolelle. Yhdysvaltojen liittyttyä sotaan NG:n muuttuu patrioottiseksi ja kotirintaman sotainnostuksen nostattajaksi. Vuoden 1915 päätoimittaja Gilbert H. Grosvenorin laatimat toimitukselliset ohjeet lehden neutraaliudesta ovat vastakkain vuosien 1917 ja 1918 sota-artikkeleiden kanssa. Näitä artikkeleita ei voi yksinkertaisesti pitää neutraaleina vaan ne ovat osa amerikkalaisten ja liittoutuneiden sotapropagandaa. NGM oli muuttunut yhtäkkiä poliittiseksi julkaisuksi, sillä se avoimesti ylisti Anglo-saksista yhteistyötä Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian välillä.

Vuoden 1918 kohdalla alkaa varsinaisesti saksalaisten ”hunnittelu”, vaikkakin tätä on havaittavissa myös vuoden 1917 artikkeleissa. Samalla sodan edetessä kohti loppuaan, alkaa amerikkalaisuuden ylistäminen näkyä lehdessä. Euroopan poliittinen tilanne peilautuu Yhdysvaltojen omiin siirtolaisiin, jotta samoja virheitä ei tehtäisi Yhdysvalloissa ja että siirtolaiset saataisiin amerikkalaistettua mahdollisimman tehokkaasti. Omien kehuminen, vihollisen demonisointi ja pettymys Eurooppaan ovat suuria näkökulmia, joita lehdestä avautuu epäsuorasti varsinkin vuoden 1918 kuluessa. Vuosien 1917 ja 1918 totaalinen muutos lehden linjassa on niin merkittävä, että harvassa lehdessä on mukana NG:n ”perinteisiä” artikkeleita eksoottisista kulttuureista, maantieteestä ja eläimistä. Huomioitavaa on myös NG:n tuottamien erikoisversioiden muutos sodan alusta sen loppuun. Kun vuonna 1915 julkaistiin yksi kartta Euroopasta, vuosien 1916-1918 aikana julkaistiin useampi kartta Euroopasta ja esimerkiksi erikoisnumero lipuista, jossa Yhdysvalloilla on keskeinen asema. Vuoden 1918 lopussa Eurooppa niin sanotusti paketoidaan vielä kasaan lokeroimalla Euroopan eri kansat historiansa, ulkoisten piirteidensä ja sijaintinsa perusteella.

Sota-ajan NG:n lehtien ja tutkimuksen myötä on ollut mielenkiintoista todeta kuinka lähellä lehti ja sen taustalla oleva National Geographic Society olivat Yhdysvaltojen hallintoa. Tämä näkyy jo kirjoittajien nimissä, jotka tulevat sota-aikana presidentti Wilsonin hallinnosta sekä päätoimittaja Grosvenorin lähipiiristä. Nimekkäiden kirjoittajien artikkelit käsittelevät juuri sotaponnisteluiden tärkeyttä kansakunnalle. Näin ollen NGM:n neutraalius leimautuu myös tältä saralta, koska Herbert Hooverin ja Kenraali Pershingin tapaisilla henkilöillä oli selvä tehtävä edistää Yhdysvaltojen etua sodassa, heidän sanomansa NG:n artikkeleissa pohjautuu myös suoraan tähän tehtävään.

Oliko National Geographic Magazinen muutos sodan aikana sitten poikkeavaa suhteessa muihin aikakauden aikakausjulkaisuihin Yhdysvalloissa tai muissa ympärysvaltujen maassa? Tämä vertailu vaatisi jatkotutkimusta, tämän pro gradun rajausten ja pituuden osalta se ei olisi mahdollista. Vertailu muihin aikakauslehtiin voisi tuoda lisäperspektiiviä ensimmäisen maailmansodan käsittelyyn Yhdysvaltalaisessa mediassa. Kuinka neutraalia tai puolueellista se oli muissa lehdissä ennen ja jälkeen Yhdysvaltojen liittymistä sotaan.? Samoin NG:n sisältöä ensimmäisestä maailmansodasta voisi vertailla toiseen maailmansotaan, sillä sama päätoimittaja Gilbert H. Grosvenor toimi päätoimittajana myös toisen maailmansodan aikana.

National Geographic Magazine muuttui todella radikaalisti ensimmäisen maailmansodan aikana. Se oli sodan alussa vielä aikalaisille tuttu tieteellinen ja neutraali aikakauslehti, joka käsitteli artikkeleissaan luontoa, maantiedettä, kulttuureja ja historiaa. Sodan päätyttyä vuoden 1918 lopussa, se oli kertonut lukijoilleen amerikkalaisten ylivoimasta sodassa, Saksan ja saksalaisten pahuudesta ja kirjoittanut puolueellisesti muista sotaa käyvistä maista. Poliitiikka loisti poissaolollaan alkusodan artikkeleissa, mutta vuosien 1917-18 aikana myös politiikka alkoi vaikuttaa lehden sivuilla suorasti ja epäsuorasti. Ei siis ihme, että käsittelyluvuissa mainitsemani tutkijat tuovat esiin lukijoiden tyytymättömiä kommentteja lehden linjan muutoksesta. Myös tutkijalle lehden linjan muutos vastoin aiemmin määriteltyjä ohjeita tulee kronologisessa mielessä yllätyksenä.

National Geographic Magazinen muutos vuosina 1914-18 kertoo sodan vaikutuksesta mediaan. Mikään ennalta määrätty sääntökokoelma ei sodan aikana päde vaan sota muuttaa kaikkia yhteiskunnan aloja. Ensimmäinen maailmansota oli totaalinen sota, se vaikutti yhteiskuntien rakenteisiin, valtioiden rajoihin, synnytti uusia valtioita ja tuhosi vanhoja imperiumeja. National Geographic Magazine ei ollut poikkeus tässä maailmanhistorian tapahtumasarjassa, se ei pysynyt paikallaan neutraalina toimijana vaan muuttui sodan mukana. Se oli todellakin neutraaliuden ja propagandan välimaastossa.

Lähdeluettelo

Alkuperäislähde

The National Geographic Magazine, Washington D.C. Vol. 26 August 1914 – Vol. 34 December 1918. <https://archive.nationalgeographic.com>

Tutkimuskirjallisuus:

Abramson, Howard S.: National Geographic: Behind America's Lens on the World. New York. 1987.

Aroian, J. Karen: Polish Immigrants in the U.S.: Adjusting to Capitalism. *Polish American Studies Vol. 47*, No. 2 (Autumn, 1990), pp. 75-86.

Cawood, Ian & McKinnon-Bell David: The First World War. New York, Routledge 2001.

Djebabla, Mourad: "Fight the Huns with Food": Mobilizing Canadian Civilians for the Food War Effort during the Great War, 1914–1918. Toim. Paddock, Troy R. E. (ed.): *World War I and Propaganda*. BRILL, Leiden 2014.

Ferguson, Niall: Julma sota. Alkuteos: The Pity of War. Suom. Matti Kinnunen. WSOY, Helsinki 2003.

Hawkins Stephanie L.: American Iconographic : National Geographic, Global Culture, and the Visual Imagination. University of Virginia Press 2010.

Hawking, Stephanie L.: Savage Visions: Ethnography, Photography, and Local-Color Fiction in National Geographic. *Arizona Quarterly: A Journal of American Literature, Culture, and Theory, Volume 64*, Number 2, Summer 2008, pp. 33-63.

Herzog, Johan den & Kruizinga Samuël (eds.): Caught in the Middle : Neutrals, Neutrality and the First World War. Amsterdam University Press 2011.

Hobsbawm, Eric: Äärimmäisyyksien Aika, Lyhyt 1900-luku, 1914-1991. Alkuteos: The Age of Extreme. The Short Twentieth Century, 1914-1991. Suom. Pasi Junnila. Vastapaino, Tampere 1999.

James D. Clayton & Sharp Wells, Anne: *America and the Great War : 1914 – 1920*. Wheeling, Illinois : Harlan Davidson, Inc 1998.

Klinkert, Wim: *Defending Neutrality The Netherlands Prepares for War, 1900–1925*. Leiden / Boston: E.J. Brill, 2013.

Lutz, Catherine A.; Collins, Jane L.: *Reading National Geographic*. Chicago : University of Chicago Press, 1993

Macleod, Jenny: *Gallipoli : Great Battles*. Oxford University Press 2015.

Malone, Kingsbury Celia: *For Home and Country, World War I Propaganda on the Home Front*. University of Nebraska Press, 2010.

Neiberg, Michael S.: *Fighting The Great War, A Global History*. Cambridge, Mass : Harvard University Press 2005.

Paddock, Troy R. E. (ed.): *World War I and Propaganda*. BRILL, Leiden 2014.

Pauly, Philip J.: *The World and All That is in It: The National Geographic Society, 1888-1918*. *American Quarterly*, Vol. 31, No. 4 (Autumn, 1979), pp. 517-532.

Poole, Robert M.: *Explorers House : National Geographic and the world it made*. New York : Penguin Press 2004.

Proctor, Tammy: *Civilians in a World at War, 1914-1918*. New York University Press 2010.

Rothenberg, Tamar Y.: *Presenting America's World, Strategies of Innocence in National Geographic Magazine, 1888-1945*. Ashgate Publishing Company, Burlington 2007.

Schulten, Susan: *The Geographical Imagination in America, 1880-1950*. University of Chicago Press 2001.

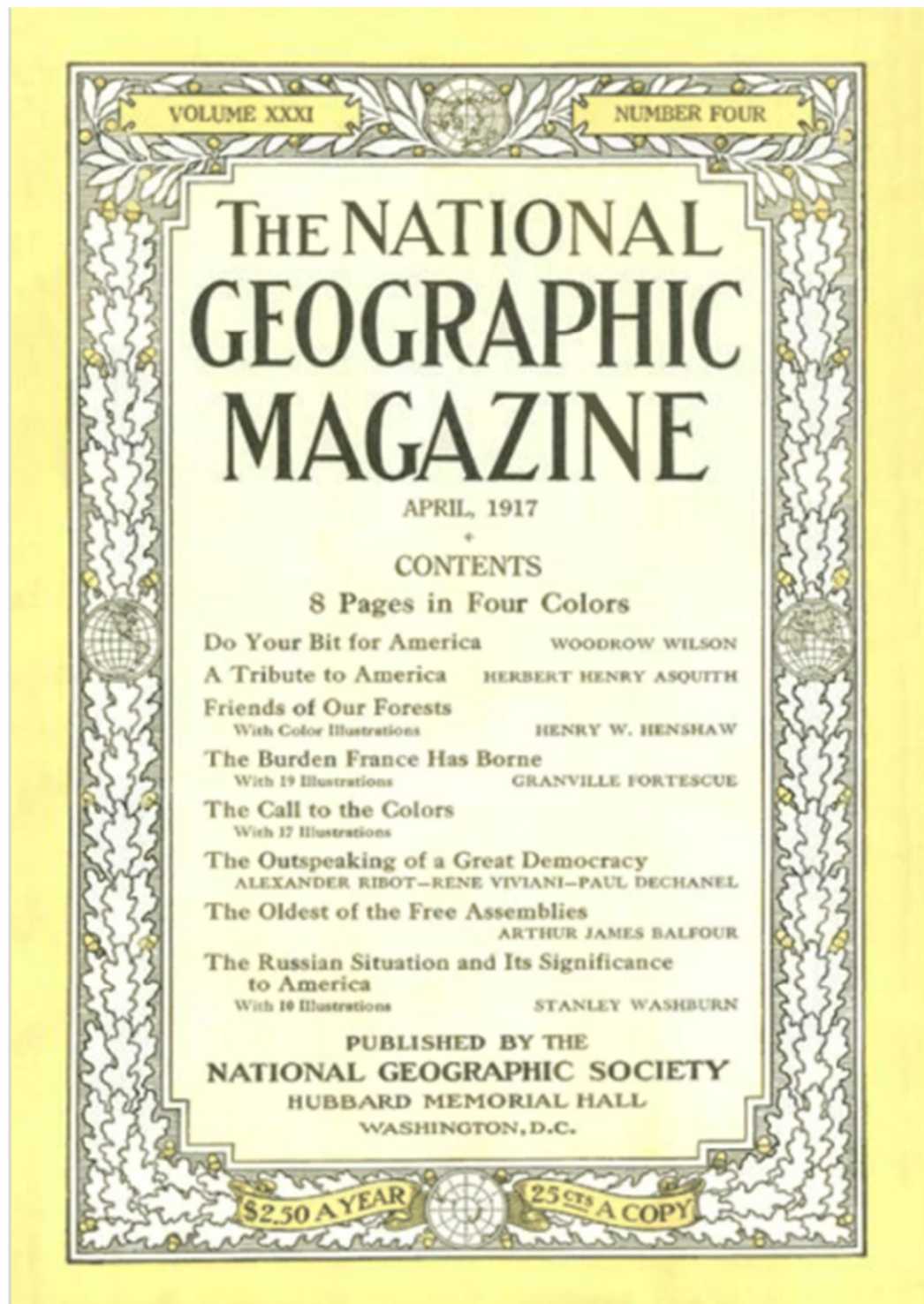
Taylor, A. J. P.: *Ensimmäinen Maailmansota. Alkuteos: The First World War*. Suomentanut Tapio Hiisivaara. WSOY, Helsinki 1971

Tanfer, Emir Tunc Less Sugar, More Warships: Food as American Propaganda in the First World War. *War in History, Volume 19, Issue 2*, April 2012 pp. 193–216

Winter, Jay M.: *America and the Armenian Genocide of 1915*. Cambridge University Press 2003.

Zetterberg, Seppo: *Maailmanhistorian Pikkujättiläinen*. WSOY, Helsinki 2006

Liite 1. Huhtikuun 1917 kansilehti. National Geographic Magazine Vol. 31 April 1917.

VOLUME XXXI

NUMBER FIVE

THE NATIONAL GEOGRAPHIC MAGAZINE

MAY, 1917

CONTENTS

On the Monastir Road	HERBERT COREY
Niagara at the Battle Front	WILLIAM JOSEPH SHOWALTER
Our Armies of Mercy	HENRY F. DAVISON
The Needs Abroad	IAN MALCOLM
Belgium's Plight	JOHN H. CADE
Bind the Wounds of France	HERBERT C. HOOVER
Devastated Poland	FREDERICK WALCOTT
America's Duty	NEWTON D. BAKER
Stand by the Soldier	JOHN J. PERSHING
A Poisoned World	WILLIAM HOWARD TAFT
The Red Cross Spirit	ELIOT WADSWORTH

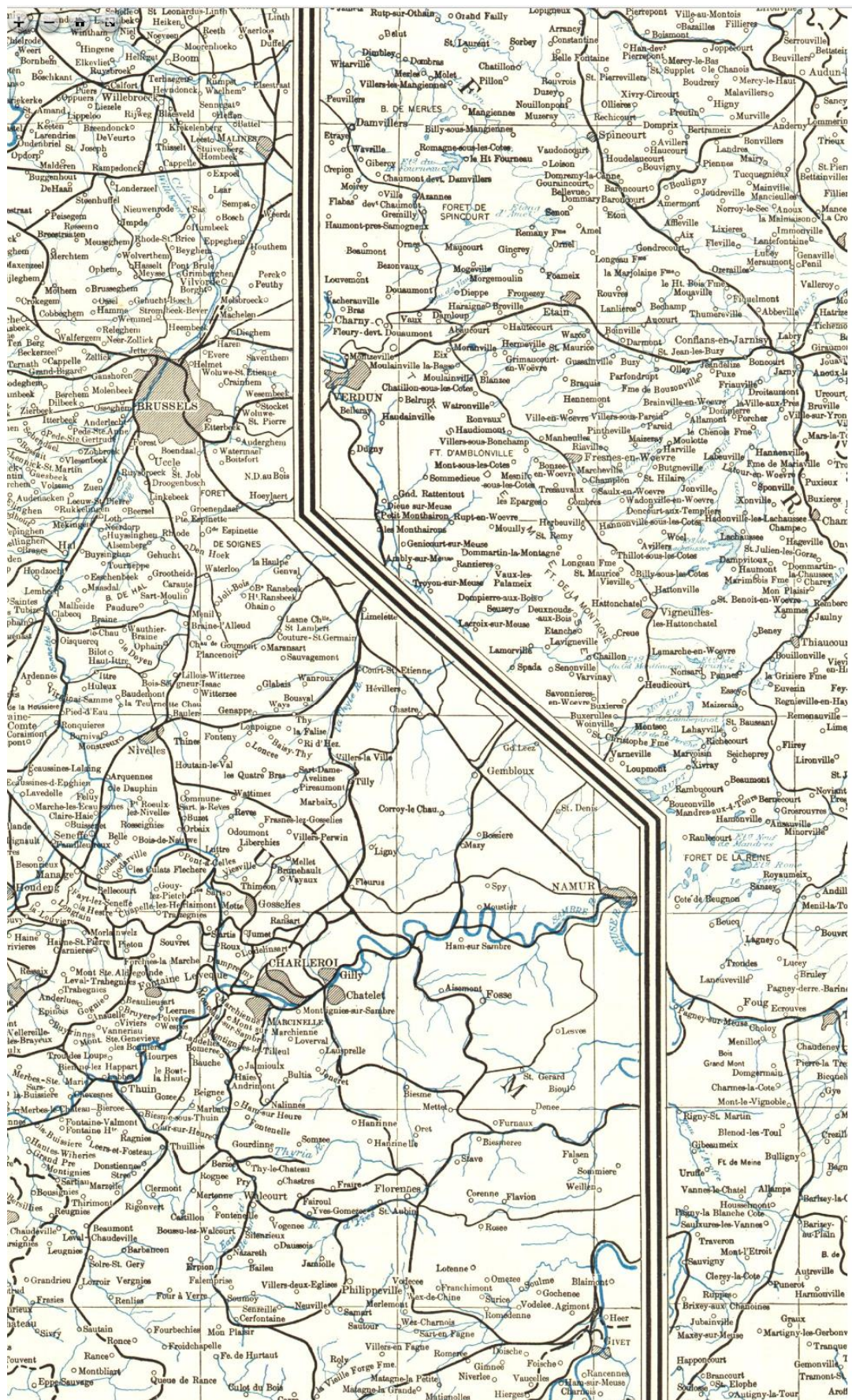
PUBLISHED BY THE
NATIONAL GEOGRAPHIC SOCIETY
HUBBARD MEMORIAL HALL
WASHINGTON, D.C.

\$2.50 A YEAR

25 CTS A COPY

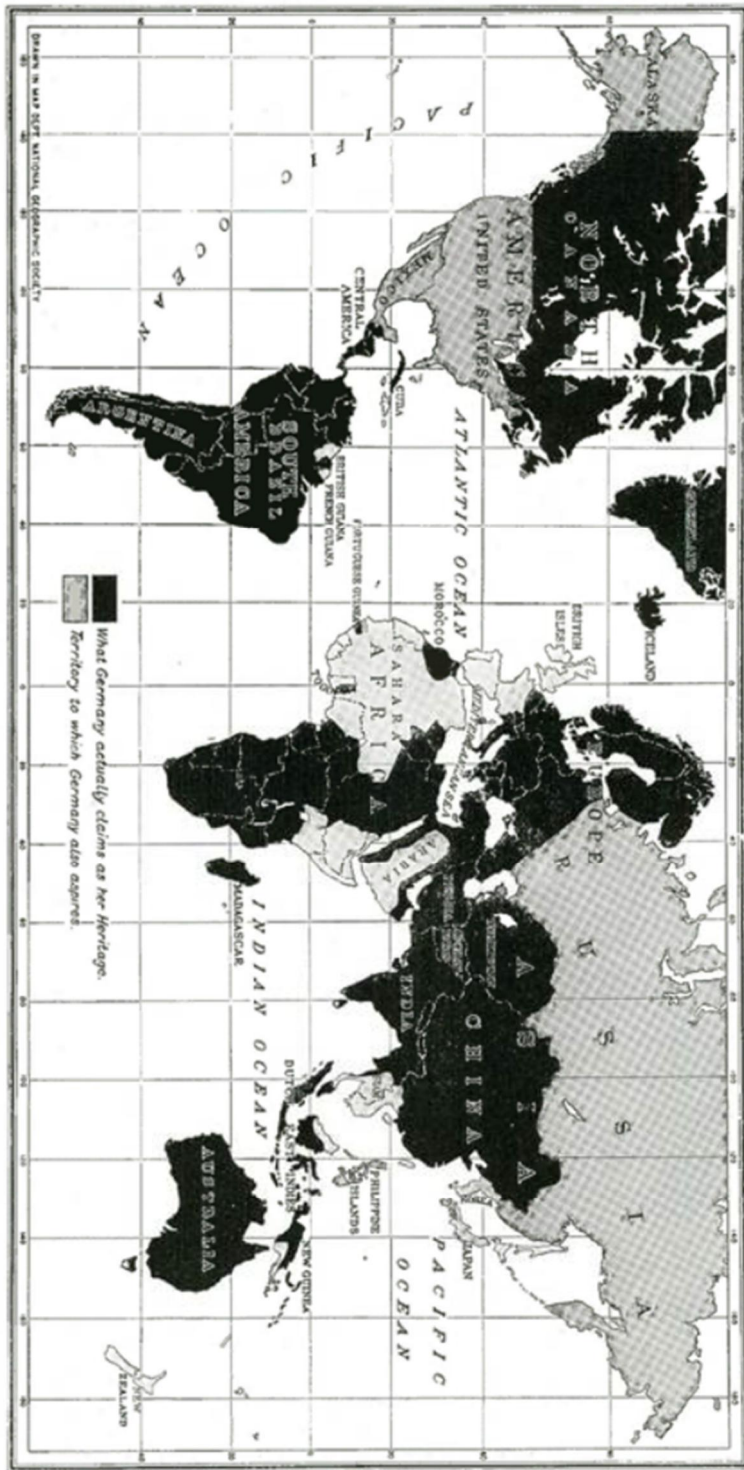
Liite 2. Toukokuun 1917 kansilehti. National Geographic Magazine Vol. 31 May 1917.

Liite 3, ote kartasta *National Geographic Society Map of the Western Theatre of War*. National Geographic Magazine Volume Vol. 33 May 1918.

THE BLACK SHADOW WHICH THE DREAM OF PAN-GERMANISM CASTS OVER THE WORLD

According to the openly professed aspirations of German statesmen and would-be empire builders, the Germany-Over-All of their dreams embraces an area of 29,000,000 square miles—more than one-half of the land area of the world. This territory which they cover is inhabited by three-fourths of all the people on earth. But even these wild dreams do not tell the whole story of the Prussians' lust for empire and power; they also aspire to the domination of the United States and what remains unconquered of all Russia, adding 11,000,000 square miles of territory and 215,000,000 people (see the shaded portion of the map). All these lands and peoples are sought by means of the sword that was drawn in dishonor and will be sheathed in shame.

Liite 4."The Black Shadow which the Dream of Pan-Germanism casts over the World", NGM Vol. 33 (June 1918). 558.